

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG. Kiadja:

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A sajtó ünnepe.

Budapest, március 23.

(v.) A szokottnál nagyobb diszszel ülték meg ma a fővárosi újságírók a sajtószabadság születésének emlékünnepe. Talán mert megéreztek, hogy a gondolat szabadságának ma nagyobb a tisztessége, mint még nemrégiben volt, s hogy abban az új szellemben, mely létrehozván a közelet békéjét, új életre keltette a nemzetnek a maga ideáljaiba vetett hitét, benne lüktet az eszmének eleven ereje. S ha ezt sejtették, hála istennek nem csalódtak. Az új iránynak névre, állásra s egyéni sulyra legtündöklőbb képviselői megjelentek ezen az ünnepen, s elragadó lendülettel hitvallást tettek a gondolatszabadságnak szakramentuma mellett.

Eljött Széll Kálmán, ez a finom rezgésű művészlelek, akinek politikai bölcsességét a költészet szárnya ragadja fölfelé; eljött s elhozta magával nemes páthosát, színarany liberalizmusát, azt a magasröptű gondolkodást, mely államművészetét avatja az ő politikáját. Prózában elmondott óda volt az ő beszéde: óda a sajtószabadsághoz. A sajtószabadságnak az igazsággal való frigyeről szólott a miniszterelnök. Szentséges ez a frigy és örökkévaló. A sajtószabadság az igazságnak palládiuma; az igazság pedig forrása a sajtószabadságnak. Oka is, okozata is egymásnak ez a kettő. S az az államférfi, aki az igazságot jelölte meg vezéreszillagául, méltán bizik meg a sajtószabadság ethikai tartalmában. Idealizmusát nem fogja meghazudtolni a tapasztalás. Hisz ő nyitotta meg azt az új korszakot, ahol a közszellem nem revoltál, hanem követ: követi nem engedelmesen, de bizalomból fakadt önérzettel a jognak utján haladó hatalmat. Oh, csak hogy pirkad valahára a magyar közéletben. A diadalmas hajnal köszönti

az ébredő természetet; s ennek nevében hangos madárdal köszönti a diadalmas hajnal. Így köszönti Széll Kálmán a sajtószabadságot, s így köszönti a szabad sajtó az ő nemes lendületű kormányzatát.

És szólott a sajtóhoz a sajtóhoz Szilágyi Dezső is, ez a csodás hatalmu elme, ez a páratlan gazdagságu lélek. Gyönyörködve, álmélkodva és hódolva fogja a nemzet a ragyogó humornak, a lángeszű dialektikának s a bőséges tudásnak ezt a káprázatos egyvelegét olvasni. És jól be fogja véteni emlékezetébe azt az igét, amelyet közeletünknek ez a titáni alakja a közszellem hivatásáról s erőforrásairól hirdetett. Valamint Széll Kálmán az igazsághoz, úgy Szilágyi Dezső a nemzeti akaratba kapcsolta bele a szabad sajtó hatalmát. Merészet gondolni, ezt a gondolatot átváltani acélos akarattá, ez akaratnak küzdelmében részt venni és elérni diadalát: jól mondta Szilágyi Dezső, hogy minden törekvésnek legszebb jutalma ez. A magyar sajtónak ime ki van tűzve klasszikus célja, amely irányítani fogja becsvágyát. Igyekvése az lesz, hogy megteremje a hódító erejű nemzeti eszmét, beléedezze azt a nemzeti lélekbe s kivívja számára a győzelmet. Széll Kálmán lángszavából igazságszeretetet merítünk, Szilágyi Dezső hatalmas szózatából erőt, kitartást és bátorságot.

És megszólalt Wekerle Sándor is, a magyar szabadelvűségnek ez az erőteljes duzadó daltája. Neki is volt egy oktató és buzdító szava a sajtóhoz. S az ő beszédéből is a nemzeti tavasznak illatos lehellete áradt ki: az a teltre kész optimizmus, amely az ideálok szeretetéből fakad. Nem félt Wekerle semmiféle veszélytől a nemzetet, mert jogait, hatalmának e feltétlenül megbízható biztosítékait, jól megőrzi a sajtószabadság fellegvára. Az ellenség hiába tör e vár ellen; egy-egy külső sáncát olykor hatal-

mába keritheti, de ciklopsi sziklafalait hiába vivja az erőszak. Nem fog azokon semmi ostrom, mert a helyőrségnek derékhadát az uralkodó koreszmék szolgáltatják. Ó beh jól esik a közelmúlt sivárságaiból felocsudó lelkeknek ez a tanúságtétel az ideának legyőzhetetlen hatalma mellett. A nyers erőnek urává lett a jog, törvény és igazság igéje; a hatalom önként szabja maga elé az ethikai határokat; s a vak fegyelmet kiszorítja bitorolt polcáról az önérzetesen vallott meggyőződés. Valóban egy új időnek új szelleme bontja ki szárnyait, s a közvélemény bizalommal tekint ismét a jövőbe.

A sajtó pedig e fényes ünnepének lezajlása után visszatér régi munkájához. Megújodott kedvvel, megedzett akaratával tér vissza hozzá. A tisztességből, ami ma kijutott neki, nem jogcímekeket merit, hanem csupán új ösztönzést a komoly kötelességtudásra. Folytatni fogjuk a művet e rövid pihenő után, abban a szellemben, ahogy ezt Hoitsy Pál, a magyar sajtónak ez a kitünő vezérémbere, gazdag tartalmu és költői emelkedettségű beszédében definiálta. Esményképünk Szokrátesz lesz, a szabad gondolatnak ez a gigásza és vértanuja, aki szégyenyen, de büszkén kivonul az agórára, ott kiváltja a polgárokból a közügyekről való nézeteiket s aztán egyforma bátorsággal száll síkra a tömegnek szükkeblű tévedései és a hatalomnak botlásai ellen. S másik ideálunk Jeremiás lesz, aki a börtönből is küzenni a királynak az igazságot, hirdelve, hogy csak a prófétát lehet bilincsekre verni, de nem az eszmét, amelyet a próféta hirdetett. Irányunk a haladás, éltető elemünk a szabadság, célunk a népjog marad mindenkor. Így szerezzük meg újra meg újra, hogy méltóan élvezhessük azt a mi kincsünket, mely elsősorban a nemzeté: a sajtószabadságot.

T Á R C A.

Egy pajkos fiu története.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Mark Twain.

Volt egyszer egy pajkos fiu, a neve volt Jim, ambar szorgosabb utánnézés után úgy találjuk, hogy a vasárnapi iskolák olvasókönyveiben a pajkos fiuk neve rendszeren James.

Csudálatos tehát, de azért nem kevésbé igaz, hogy ezt az egyet Jimnek hívták. Nem volt beteg anyja sem, olyan beteg anyja, aki nagyon ájtatos volt és aszkóiban szenvedett, és szívesen ment volna őseihez, ha fiát annyira nem szerette és attól nem félt volna, hogy a világ rideg és szigorú fog lenni az árva iránt.

A pajkos fiuknak, az olvasó-könyvben, legtöbbször beteg anyjuk van, aki imádkozni tanítja őket:

Midőn fölkelsz, öltözz, mosdjal,
Az istenhez fohászkodjál.

Este pedig édes dalokkal altatják el, s midőn az álom elnyomja őket, ágyuk mellett ülve sirdogálnak.

E mákvirággal azonban másként állott a dolog.

A neve Jim volt, s a beteg anyja is hiányzott nála — az aszkórnak híre sem mutatkozott. Ellenkezőleg, anyja ugyancsak tagba szakadt asszony volt, nem is igen ájtatos, és ami legfőbb, nem is valami nagyon aggodott Jim miatt.

Nem egyszer nyilvánította ki, hogy ha fia nyakát szegi, sem lesz valami nagy kár érte.

Mindig bottal kergette az ágyba, s soha sem mondott neki gyöngéd esők kíséretében jó éjszakát, hanem rendszeren egy polvevessel helyettesítette a jó kívánatot.

E pajkos fiu egyszer ellopta az éléskamra kulcsát, félig kiürített egy befőttes üveget, s aztán teletöltötte kátránnyal, hogy anyja észre ne vegye a hiányt.

E közben azonban nem történt meg vele az, hogy valami nyomasztó érzet vett volna erőt rajta, vagy hogy valamely láthatatlan lény a következőket sugta volna füleibe:

— Helyes dolog-e vajjon, hogy engedetlen vagyok? — Nem vétek-e az, mit most teszek? Hova jutnak a rossz fiúk, kik jó anyjuknak befőttes üvegeit megdézsmálják?

Aztán nem rogyott térdre, nem tett fogadást, hogy letesz örökre istentelen esinyeiről, nem kelt fel az ima után megkönnyült szívvel, nem mondta el anyjának az egészet, nem kért bocsánatot, és nem kapott tőle — a büszkeség könnyeivel szemében — áldást e nagyszerű elhatározásért.

Nem, így az olvasó-könyvek pajkos fiui szoktak cselekedni; de — csudálatos — Jimnél egészen másként történt ez is.

Jóízűen elfogyasztotta a befőttes, s még úgy vélekedett, hogy kitünően izlik, s aztán kacagott és így gondolkodott magában:

— Képzem, mily dühös lesz az öreg, ha megőrzi a peccenyaszagot!

És midőn csakugyan megérezte, kerekén tagadott mindent, anyja pedig jól elpáholta.

A könyvekről Jim gondoskodott, s természetesen nem a büszkeség és hála könnyei voltak azok.

Ugy van, e fiunál minden rendkívüli, szokatlan volt.

Mindent másként tett, mint az olvasókönyvek gonosz Jamesei.

Egyszer a szomszéd almafájára mászott fel, hogy almát esenjen, és az ág nem tört le alatta, Jim nem esett le, nem törte karját, Jimet nem sejtette meg a szomszéd nagy kuttyája, a fiu nem szállott magába, s nem javította meg magát.

Ó nem!

Ellenkezőleg ő ugyancsak megrakodott almával, s szerencsésen lejutott a fáról, s midőn a szomszéd kuttyája megjelent, ő már készen volt fogadására, s egy nagy lény dobta fölé, hogy vonitva futott el.

Csudálatos, hogy ilyen dolog sohasem történik a márványozott táblájú, szelid olvasó-könyvekben.

Egyszer tanítójának tollkését esente el, s midőn észbe jutott, hogy kitudják, és verést kap, Wilson György sipkájába csuszította azt — a szegény özvegy Wilsonné fiának sipkájába, e jó fiúba, ki példányképe volt a jó gyermeknek a faluban, mindenben engedelmeskedett anyjának, szívesen járt iskolába, és még a vasárnapi iskolának is járult.

Midőn a jó György sipkájából a tollkés kiesett, és a szegény fiu ijedtében menteni sem volt képes magát, a tanító a büntető virgácsot vette kezébe.

Nem jelent meg az ósz békebiró az iskolában, és nem szólott így:

— Ne bántsa a szegény fiut, nem ő a bűnös; én észrevétlenül tanuja voltam, midőn e gonosz fiu a tolvajságot elkövette.

És e nyilatkozat után nem Jim kapott ki a nádpálcával, s a tisztelteméltó bíró nem tartott érzékeny beszédet, nem fogta kéznél a jó Györgyöt, mondván: hogy az ily fiu jutalmat érdemel, hogy magával viszi, hogy házába fo-

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, március 23.

A kereskedelmi tárcsa általános vitája ma befejeződött. Pedig még a mai ülésnek is öt szónoka volt a miniszternek kívül, aki röviden ismét felszólalt.

Az első volt gróf Károlyi Sándor, akit a jobboldalon sem hagytak el maradi hajlandóságai és olyan tiszta agrár beszédben dicsérte a minisztert, hogy szinte megártott volna, ha nem volna a miniszter Hegedűs, akinek határozottan kidomborodó politikai egyéniségét és közgazdasági programját még az ilyen dicséret sem homályosíthatja el.

Valamint hogy nem árthatott neki Major Ferenc elismerése sem, aki ismét elmondta az ő ismeretes nézeteit a kisparról, nagyparról, mezőgazdaságról és a keleti kereskedelemről.

Komjáthy Béla hosszasan és helyi-lyel-közül élesen kritizálta Hegedűs programját, azzal a felületen vádval illetve egyébektől, hogy nincsen benne program, azután Kossuth Ferenc szólt fel, egyetlen kérdést intézte a miniszterhez: azt, hogy tti-e intézkedést arra az esetre, hogy ha Ausztriában nem volna reciprocitás, Magyarország életbe léptethesse az önálló vámterületet?

Barta Ödön felszólalása után Perczel Dezső bezárta a vitát és Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter röviden reflektált az elhangzott észrevételekre, röviden, tárgyiasan és határozottan. Minden kijelentése általános, megnyugtató hatást tett a midőn Kossuth kérdésre azt felelte, hogy igen megteszi a szükséges intézkedéseket a reciprocitás megszűnésének esetére is, az egész Házon zajos helyeslés zúgott végig. A többség lelkes eljenzése közben ajánlotta a miniszter költségvetésének megszavazását.

A ház ezután az első tételt megszavazta és a részletes vitát holnapra halasztotta.

Az ülés végén Rosenberg Gyula interpellált a kelet-indiai cukorvám ügyében.

Hegedűs miniszter megnyugtató választát a Ház tudomásul vette.

A képviselőház ülése március 23-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Perczel Dezső.

Jegyzők: Nyegre László, Dedovics György, Molnár Antal.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, Wlassics Gyula vallás- és közoktatási miniszter, Darányi Ignác földmívelési miniszter.

Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Bemutatom dr. Flósz Sándor Bácsmező Baja választókerületében megválasztott képviselő megbízólevelét.

Megvizsgálás és jelentéssel végzett az állandó igazoló-bizottságnak adatik ki.

Bemutatom Pécs sz. kir. város közönségének föllíratát az anarkisták ellen, továbbá

gadja, hivatal-szobáját kispörje, tüzet csináljon, fát vágjon, a törvényeket tanulmányozza, nejenek a háztartásban segítsen, s a többi időt saját szórakozására fordítsa és pedig negyven cent havi fizetés mellett.

Mind e dolgok nem következtek be.

Az olvasókönyvből rendszeren így van ugyan leírva, de Jimnél ez is egészen másként következett be.

A szegény György minden levonás nélkül megkapta az útleget, Jim pedig örült neki.

Mert tudni kell, hogy ki nem állhatta az erkölcsös fiukat.

— Nem szenvedhetem az ily anyás gyerekeket!

Ily kiméletlenül szokta magát kifejezni e tekintetben.

A legcsodálatosabb pedig, mi vele történt, az volt, hogy vasárnapként rendszeren csónakázott, és nem esett a vízbe, s másszor, midőn szintén vasárnap horgászni ment és a vihar meglepte, a villám nem sújtotta agyon.

Az olvasó, mostantól kezdve karácsonyig, forgathatja a vasárnapi iskolák elbeszélő könyveit, de ily csodálatos dolgot ugyan nem fedez fel bennük.

Ellenkezéleg azt fogja találni bennük, hogy minden gonosz fiú, aki vasárnap csónakázik, a vízbe ful; akik pedig vasárnap horgásznak, azokat rendszeren meglepi a vihar és agyonüti a villám.

Azok a csónakok, melyekben pajkos fiúk eveznek, rendszeren fölfordulnak, és mindenkor vihar kerekedik, ha a rossz fiúk horgászni mennek.

Valóságos megfejthetetlen rejtély tehát, miként szabadult meg Jim barátunk minden vasárnap.

Jimnek talizmánja volt, másként képzelhetetlen a dolog.

Medve községi lakosoknak Szabó István képviselő által beadott kérvényét a politikai, gazdasági és erkölcsi bajok orvoslása iránt.

E kérvények a kérvényi bizottságnak adatnak ki.

Végre bemutatam Németh József és társai simontornyai lakosoknak Rákay László képviselő úr által beadott kérvényét az állami italmérségi jövedékről szóló törvényjavaslata vonatkozásig. Ez a törvényjavaslat most a pénzügyi bizottságnál van tárgyalás alatt. Javasom tehát, hogy ezen kérvény nem a kérvényi, hanem a pénzügyi bizottságnak adassék ki a törvényjavaslattal együtt leendő tárgyalás és annak idején való jelentéssel végte. Hozzájárul a Ház? Ezt tehát határozatképp kibírderte a

Jelentem a t. Háznak, hogy Rosenberg Gyula képviselő úr a házszabályok 152. §-a értelmében nálam bejelentette, hogy a mai ülés folyamán sürgős interpellációt óhajt a kereskedelmi miniszterhez intézni a kelet-ázsiai angol gyarmatok cukorvám intézkedési tárgyában. A házszabályok értelmében ehhez hozzájárulván, az interpelláló képviselő úr interpellációját a mai ülés vége előtt fogja megtenni. (Helyeslés.)

(Összeférhetőségek.)

Apáthy Péter: Polónyi Géza nyílt ülésben Pulszky Ágost ellen tett jelentést. Ezen jelentés alapján az összeférhetlenségi bizottság letárgyalta az ügyet s egyhangu határozatával kimondotta, hogy összeférhetlenségi eset nem forog fenn. Rakovszky István képviselő által hat képviselő ellen tettett összeférhetlenségi jelentés. Ezek közül négy képviselő ellen letárgyalatott az ügy, a határozat meghozatott, kettő függőben maradt, még pedig nem s összeférhetlenségi bizottság hibájából, hanem azért, mert az illetők nem jelentek meg. Ezek közül Sályi Gyula képviselő önmaga ellen tett följelentést. Ez is letárgyalatott és kimondatott, hogy összeférhetlenségi eset nem fordul elő. Ezen kívül Horn Ferenc és társai újpesti lakosok bejelentést tettek 48 képviselő ellen 72 összeférhetlenségi esetben. Ezek közül kettő: a Mohay Sándor és Rudnyánszky Béla ellen tett bejelentések korábban letárgyalatottak, a Háznak bejelentettek, s így maradt 46 bejelentés. 45 képviselő ellen 70 eset letárgyalatott. Egyetlen egy képviselő, Lepsényi Miklós összeférhetlenségi esete nem tárgyalatott le, miután az illető nem jelent meg. Így tehát 56 képviselő ellen 80 összeférhetlenségi eset volt bejelentve; ebből 53 ellen 77 eset letárgyalatott, az ezen tárgyalásokról fölvevett jegyzőkönyveket, valamint a hozzájuk tartozó irományokat betervezti. (Helyeslés a jobboldalon).

A Ház tudomásul veszi.

(A költségvetési vita.)

Elnök: Következik az 1899-iki állami költségvetésnek részletes tárgyalása.

Károlyi Sándor gróf: Midőn a kereskedelmi miniszter úr az iparfejlesztést említette a tegnapi napon, ezt bizonyos aggálylyal vette, monda, hogy nagy, rohamos eredményt e téren ne várjunk. Ez tényleg így is van, mert végtére is nem lehet elfelejteni azt, hogy mi agrár-állam lévén, mindenekelőtt is arról van szó, hogy ennek a földmívelő államnak földmívelési főösleget értékesítsük; és hogyha arról van szó, hogy mintegy 200 millió felüli földmívelési anyagot adunk el a külföldnek vagy bárkinek, szóval konzumensnek, de nem a magunk országának, mert az nem bír vele: ezzel természetesen az elkövetkezők, hogy ennek fejében valami áldozatot kell

Csak boszorkányság és varázslat oltalmazhatta az ily életet.

Semmi sem volt képes ártani neki.

Megtörtént, hogy az állatsereglet elefántjának bagót adott enni; és — különös — az elefánt nem ütötte agyon ormányával.

Kikutatta a szekrényt, a fodormentás likőr után és sohasem ivott, tévedésből, a kénsvas üvegből.

Ellopta atyjának fegyverét: vadászni ment vele ünnepnapra, és — csudálatos — nem lőtte el kezének két-három ujját.

Ha megharagudott, kis hűgát agyba-főbe öklözte, s a huga nem sinylett hónapokon keresztül, s végre nem halt meg, a megbocsátás szelid szavaival ajkain, melyek a büntudatos szív kinjait megkettőztették.

Isten mentsen! A kis huga kiheverte a verést.

Végre megszökött szülőitől és a tengerre ment, s midőn visszajött, nem állott szomoruan, elhagyatottsága tudatában az apai ház és szülői sirhantjai előtt.

Ah, nem!

Részezen érkezett haza, s az első éjt a rendőrség helyiségében töltötte.

Végre megembereedett, feleséget vett, családja lett, s egy éjjel fejszével beverte minden családtagjának a fejét.

Meggazdagodott, mindenféle alatomosságok és gazság útján, s most a legeduardabb ember a faluban, de azért tiszteletben tartják, mert gazdag és a községtanús tagja.

Az olvasó tehát beláthatja, hogy a vasárnapi iskolák olvasókönyveiben nincs James, ki oly szerencsés lett volna az életben, mint ez a gonosz Jim, kinek — kétségtelenül — talizmánja volt.

hozni. Akár a közös vámterület, akár a külön vámterület alapján állunk, mindig ott fogunk állani, hogy mintegy kétszáz millió forint értékű anyagot kell értékesíteni és annak fejében az ipárral szemben kell fukarkodnunk, annak a fejlesztéséért vagyunk kénytelenek megnehezíteni. Akár a nagy Németországba, akár Ausztriába, vagy bárhová visszük is földmívelési anyagunkat, ez mindig csak azon feltétel alatt fog kiemenni, hogy aztán ipari anyagok föjjenek be annak fejében országunkba.

Azt hiszi, hogy a földműveléssel összefüggő iparágak csakis premiálva fejlődhetnek, a cukorprémiumot beszűntetendőknek véli. A kartelettek nem lehet eltérőlni, hát olyanokat szabad csak megtérni, amelyek a közérdek szempontjából szükségesek. Nem járja, hogy az állam bent van a vaskartellben.

A kereskedelemügyi miniszter úr tegnapi beszédében az iparosnál és különösen az ipari munkánál előforduló bajokról is szólt. azt mondta, hogy humanizmus kell a bajok orvoslásához; és ez az, amiért újból üdvözli az ő tegnapi beszédét. A minisztert csak egyre kéri: vállalkozzék arra, és akkor igazán nagy piederést értemel a magyar történelemben, igyekezzék a magyar társadalmat a humanizmus terén is felrázni, mert ez a társadalom minden téren lusta és tunya. Ez tulajdonképpen locus communisnak látszik, de igen fontos dolog; mert ha egyszer a társadalom cselekedni kezd, tetlelesen közreműködik: ez az ország ugy fel fog virágozni, amint eddig még soha. (Ugy van! balfelől és a jobboldalon.)

Sajnálja, hogy a miniszter nem szólt a börtörről. A kormányban kell a börtörbe beavatkozni és szabályait megállapítani, amelyeknek megállapításánál természetesen meg kell hallgatni a börtört, de éppen annyira érdekelt a nagyközönség is, amelynek vagyoni jóléte függ a börtör rendezettségétől.

Azt az elvot, amelylyel a miniszter úr mindig azt a határovalat keresi, hol kezdődik a nem tiszteességes üzérkedés, azt méltóztassék magasan fenntartani, mert a körül fogunk szerelgni mindnyájan. Ez Magyarország közállapota szanalásának első legnagyobb feladata. E téren üdvözli a minisztert. (Eljenzés balfelől.)

Major Ferenc: Nemesak a mezőgazdaságot kell istápolni, hanem az ipart is. A kispár ma már zülésnek indult, védelem nélkül a kispár meg nem élhet. A főváros kereskedéseiben mindenütt idegen ipar termékeit árulják. Ezen a téren sovinszítáknak kellene lennünk; ne vásároljunk idegen terméket, ha kaphatunk hazait. A viciális vasutak rohamosan fejlődtek, de haladt-e hasonló arányban a gyárpar? Éppen ez a rohamos fejlődése a viciális vasutaknak kötötte le a gazdasági erőket és gátolta a gyárpar fejlődését. A vasutak deficitje csak növekedni fog. A vízi közlekedés terén vár leg többet a minisztertől, a költségvetés ellen egyébként kifogása nincs. (Helyeslés a néppárton.)

Komjáthy Béla: Első sorban gróf Károlyi Sándor beszédével foglalkozik s fájdalommal ad kifejezést a felett, hogy Magyarország ma még mindig mezőgazdasági állam. Ennek oka csakis a közös vámterületben kereshető. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ezután a kereskedelmi miniszter tegnapi beszédére tért át. Ez a beszéd a legényesebb bizonyíték az önálló vámterület előnye és a közös vámterület hátrányai mellett. (Helyeslés a szélsőbalon.) Nem helyesli, hogy a munkáskérdés megoldásáért a társadalomra bizzuk. A százados elnyomás után társadalmunk igen szegény s így azt erre bizni annyit, mint a kérdést meg nem oldani. A miniszternek azt a felfogását, hogy hirtelen programot nem adhat azért, mert csak háromhetes miniszter, nem fogadhatja el. Aztért nem ad programot, mert tudja, hogy közös vámterület mellett nem lehet igazi, helyes ipar- és kereskedelmi politikát üzni. Mondott a miniszter valamint, de az kevés volt. A postásokkal nagyon szűkkeblűen bántak eddig el. A vasuti kezelesi rendszer nem vált be. Az igazgatóság teendőit túlmagasán van fizetve. (Ugy van! a szélsőbalon.) A miniszternek az iparra vonatkozó nyilatkozata nem elégti ki. Itt is a nemzet faji jellegének kidomborítására kell törekedni. Az iparfejlesztésre minden irányban törekedni kell. Szükséges a nagypár támogatása, de a kispárt sem szabad támogatás nélkül hagyni. (Ugy van! a szélsőbalon.) Sajnálja, hogy a miniszternek egy szava sem volt a kereskedelmi törvény reviziójára és a biztosítási ügy rendezésére. Az ügyököt is szabályozni kell. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után)

Kossuth Ferenc Röviden akar a kérdéshez hozzá szólni, mert meggyőződése szerint rendkívül fontos az országra nézve az, hogy a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat mennél előbb törvényere erőre emelkedjék, még pedig mielőtt a választási listák ebben az évben elkészülnek. Ebből a szempontból indulva ki, csakis egy igen rövid kérdést intéz a miniszterhez. Ausztriával a vám- és kereskedelmi ügyek idegenlensége úgy vannak elrendezve, hogy a tényleges állapot a reciprocitásnak elvén tartatik fenn. Ebből az következik, hogy ha az osztrákok a reciprocitással nem élnek velünk szemben, akkor Magyarországnak nemesak joga, de kötelessége is, (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.) sőt elkerülhetetlen és elmulasztathatlan kötelessége az önálló vámterület tényleges állapotát létesíteni. A miniszter úr nem tudhatja azt és nem tudhatja semmi halandó, hogy az osztrákoknak van-e szándékuk a reciprocitás elvét fenntartani és azt sem tudhatja, hogy ezen szándék, ha meg is van, meddig fog tartani.

Énnélfogva a miniszterhez azt a kérdést intézi, van-e szándéka olyan intézkedéseket létesíteni, melyek Magyarországot biztosítanak arra nézve, hogy

teljes jogának olvezetésebe juthasson. (Élénk helyeslés és szélsőbaloldalon.)

Barta Odön: Teljesen osztja Kossuth fölszólalását. A miniszter tegnap elmondott irányelveivel foglalkozva föltűnök tartja a benne mutatkozó hiányokat. Ilyen a kereskedelmi törvény revíziójának kérdése.

Sürgös intézkedést vár a külföldi biztosító intézetekkel szemben. A lokális politika terén kéri az utak rendezését, mert e téren sok a mizéria. A gyümölcszállítás érdekében kér a földművelésügyi miniszterrel egyetemben gyors intézkedéseket, mert a vasutakon valóságos barbarizmussal bántanak el a gyümölcszállítmányokkal, mialatt nagy nemzeti vagyoni megy tönkret. Kéri külön gyümölcszállító-kocsik berendezését a külföld mintájára. Ezeknek figyelembevételét kéri a minisztertől. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés balfelől.)

Élnők a vitát bozárja.

(A miniszter válasza.)

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Engedje meg a t. képviselőháznak, hogy a hozzáintézett kérdéseket egynéhány rövid nyilatkozatot tegyek. Azért szorítok csak nyilatkozatokra, mert polémiába bocsátkozni nem akarok, annyival kevésbé, mert azon beszédek, amelyek igénytelen programbeszédemre vonatkozólag hallottam, rém néve inkább lekötöz elismerést tartalmaznak, mintsem szigorú kritikát, és így én csak hálával fogadhatom még a megjegyzéseket is, amelyeket tenni méltóztattak.

Csakis rektifikálnom kell Komjátly t. képviselőtársam némely állítását, különben hamis világításba helyeztem volna állásomat. A program tekintetében t. képviselőtársam félreértett. Igaz ugyan, azt mondtam, hogy tüzetes, részletekbe menő, minden egyes kérdésre kiterjeszkedő nyilatkozatot nem fogok tenni, mert arra szükséges, hogy tárcámnak minden részletét és tényezőjét — erre fektettem a súlyt — ismerjem és hogy az anteaktákat is ismerjem, de a főbb kérdésekre, melyek összefüggésben vannak, irányomat jelzem, azt mondtam és ez, azt hiszem, program és hogy ezt jeleztem, az kiténik abból, hogy a kritika ezzel az irányval foglalkozott. Hogy én hozzátettem, hogy szeretném azt cselekedetekkel is jelezni, nem azt jelenti, hogy a programot nem tartom szükségesnek és az irányvelet megjelölését nem tartom kötelességemnek; csak azt jelenti, hogy interpretációnak legjobb mégis az a cselekedet. S azt tartom, ha a kalendáriumot vesszük, tesszem azt, ha oly időben lettem volna szerencsés miniszterre kinevezetni, mikor a költségvetés már megvan és rendelkezéseimre áll 8—10 hónap, mialatt egyes apróbb vagy nagyobb dolgokban intézkedéseimet már ismerik, akkor bizonyos ellenőrzési pontokat adtam volna rendelkezésre, melyekből irányomat a törvényhozás inkább megmagyarázhatta volna. Így értettem csak szavaimat.

Továbbá bocsásson meg t. képviselőtársam, de azon felfogás ellen, mintha én a multat akár a vasúti politika dolgában, akár más tekintetben elítéltém volna, tiltakoznom kell. Ellenkezőleg, én elődeimnek érdemeit a különösen legutóbbi tisztelt elődömmnek több kérdésben tett intézkedéseit hálas elismerései emeltem ki. (Ugy van! jobbról.) De igenis vannak olyan dolgok, mint például, hogy egyet említsek, a vicinális vasutak ügye, melyekre néve, bár ő nem nyilatkozott, meg vagyok győződve, hogy szintén osztják nézetemben; ezekre vonatkozólag a tapasztalatok alapján a hiányokat feltartam, ezekre néve igénytelen nézetem elmondottam. De ez nem azt jelenti, hogy ezáltal elítéltem a multat. (Helyeslés jobbról.) mert azt hiszem, évek óta minden párt egyetért abban, hogy ezt a törvényt reformálni kell. (Helyeslés.)

Most már ezek után engedje meg a tisztelt Ház, hogy az egyenesen hozzám intézett kérdésekre válaszoljak, és ezzel befejezzem felszólalásomat. (Halljuk! Halljuk!)

A legfontosabb kérdés mindenesetre az, melyet Kossuth Ferenc tisztelt képviselőtársam intézett hozzá az Ausztriával való közzgazdasági viszony tekintetében. Mintán ő kiemelte azt, hogy a mostani projektum és a később tárgyalandó törvényjavaslat alapján 1903-ig illetőleg 1904-ig a rendelkezések egyenesen a reciprocitás elvére van fektetve, azt kérdezte, mit tesz a kormány abban az esetben, ha Ausztria a reciprocitást megszegné vagy nem teljesítené?

Bocsánatot kérek, a kormány álláspontja e tekintetben határozatlan a reciprocitásra van fektetve, így tehát mi mindent elkövetünk, hogy e tekintetben a kérdés Ausztria részéről is megfelelő kötelező intézkedések után ily módon oldassék meg. Tehát nem beszélhetünk előre oly módon, mintha a tulajd felől a maia fides-tételezhetők fel; ellenkezőleg a bona fides a tulajd oldalol is teljes mértékben megvén, egész politikánkat erre fektetjük és azt hiszem, hogy e tekintetben nem fogunk csalódni. (Helyeslés és tetszés jobbról.)

A hozzáam intézett kérdések másik csoportja a tárcámmal kapcsolatos némely törvényhozási reformra vonatkozik. Nagyon örülök, hogy ezal nekem alkalmat szolgáltatnak a nyilatkozásra, mert itt abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy némely intézkedéseimre már is hivatkozhatom. (Halljuk! Halljuk!)

Talán szabad arra hivatkoznom, hogy amikor ő felszö kezebe az esküt letetem, már utközben Plöz Sándor t. barátomnak azt mondtam: Baratom, nálad vannak dolgok, amelyeket én sürgetni fogok és ha záérkeve, meg is sürgögetem. Ily sürgös elintézésre tartozónak tekintem én a biztosítási ügy reformját. (Általános élénk helyeslés.) ez volt az első dolog, amit megsürgögettem. Azután a részben való eladás, illetőleg a részletiv üzlet kérdése. (Élénk helyeslés.)

Szerencsém van itt Plöz t. kollégámhoz, hivatkozom rá e tekintetben.

Fel kell még említenem azt, hogy az utadó kérdése néve, (Halljuk! Halljuk!) mondhatom ugy annak pénzügyi kimerülése, valamint aránytalansága, kezelése tekintetében, rövid működésem alatt is igen sok tapasztalatot tettem; természetesen ezek nem elégségesek arra, hogy engem feljogosítsanak, hogy nézetet valljak és állást foglaljak, de annyit mondhatok, hogy tájékoztam magam és az anyagot az utadó reformjaira vonatkozólag már nagy mértékben gyűjtötést tisztelt hivatalbeli elődöm és meglehetősen mennyiség van már rendelkezésre. Hozzáteszem, hogy adminisztratív uton igen sok anomáliát meg lehet szüntetni; ezt már tapasztalásból mondhatom és addig is, amíg ez a nagy kérdés a törvényhozási él kerülne, ebben is megvan az álláspontom, azonban vakmerőségnek tartanám már most kockáztatni, amikor az anyag által nem látom ellenőrzve álláspontomat teljes mértékben. Engedje meg tehát a tisztelt Ház, hogy ezeket most no fejtgessem, mert ez is bizonyítja, hogy hogyan fogom fel a programomat, t. i., hogy oly dolgokban, amelyeket szükségesnek tartok és amelyekkel teljesen rendelkezem, azokban nyilatkozom, de amelyekben nem teljesen rendelkezem, azokban csak jellemző törekvésemet, irányomat. (Helyeslés és tetszés.) Erre vonatkozólag azt vagyok bátor kijelenteni, hogy találtam kész anyagot, de mondhatom: igen nagy a munka és már az eddigi tapasztalások oly óriási ellenmondásokat oly, azt lehet mondani, érdekelletéteket jeleznek, hogy megvallo, hogy ezt elhamarkodva egykönnyen megoldani nem tartom lehetségesnek. De arra kötelezem magam, — s ezt azért mondom, mert már látom, eddig is tapasztaltam, hogy lehetséges — adminisztratív uton az anomáliák lehető eloszlására. (Helyeslés.) Ami pedig a kezelés ellenőrzését és az utalózat érdekeit a vicinális vasutal szemben is illeti, erre néve határozott álláspontom van és biztosítom a t. Házat, hogy e tekintetben mindent él fogok követni. (Helyeslés.)

Ami a t. képviselőtársam által kért többi részletet illeti, különösen az ipartörvény revízióját, bocsánatot kérek, ebben más álláspontom van, ezt már jeleztem. En azt tartom, hogy egy ilyen kodexzerű munkát egyszerre megcsinálni, reformálni nem lehet, de az anyag erre néve is megvan. Minthogy azonban vannak oly részletek, amelyek sürgös megoldást igényelnek, hogy csak egyet említsek, ilyen a hálóipar, az 50-dik szakasz; ennek a megoldását kiszakítottan szükségesnek tartom és erre is él előmunkálatok már megvannak. Ugy fogom ezt fel, t. Ház, és ugy itélem meg, hogy a közzgazdasági élet természete olyan, hogy nem mindig várhatjuk be egész kodexek reformálását, vagy létesítését, hanem egy-szerűen vannak kérdések, amelyeket sürgösen, kiszakítottan meg kell oldani. Ezt is ezek közé számítom.

Ami a vasuton való szállítás tekintetében való hibákat, visszajeléseket illeti, azokat éber figyelemmel kísérem. Eddig e téren tapasztalatom nincsen, de amit e tekintetben Barta Odön tisztelt képviselőtársam mondott, miután a gyümölcszállítás tekintetében igen szükségesnek tartom a lehető elővigyázatot, valamint minden más téren is, ami a forgalom biztonságát és a szállító felek érdekeit illeti, legyenek meggyőződve, főleg, ha konkrét esetet méltóztatnak kezembe adni, hogy utána járok a dolognak. Mert mégis bajos általánosságban beszélni, méltóztassék azt a fáradságot venni és nem általánosságból szedett adatot felhozni, hanem valamely konkrét esetet tudomásomra juttatni.

Barta Odön: Minden gazda fogja igazolni!

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Ne méltóztassék minden gazdáról beszélni, hanem csak arról, ami ezen vagy azon a gazdán megessett és ha megmondja a képviselő ur azt az esetet és jelentezni fog az a gazda, akkor majd kellő szigorral fogok eljárni. Mert ezen kérdést elvi alapon megoldani nem lehet. (Helyeslés.) hanem konkrété, gyakorlatilag (Helyeslés.) kell adminisztratív intézkedéssel segíteni és mondhatom, hogy teljes szigorral fogok eljárni. (Élénk helyeslés.)

Barta Odön: Ez a kijelentés is elég nekem!

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Ezeket kivantam megjegyezni; hálas köszönettel fogdom a kritikát és ajánlom a költségvetést elfogadásra. (Élénk helyeslés és tetszés.)

A Ház a tételt megszavazza.

Élnők: A vita folytatását holnapra halasztja. Holnap fog felelni az igazságügyminiszter Visontai Soma interpellációjára a sajtószabadság megsértése tárgyában.

Következik

(a sürgös interpelláció.)

Rosenberg Gyula elmondja, hogy az angol keletindiai gyarmatok olyan vámmal szándékoznak sújtani a külföldi cukortermeleteket, mely az illető országok prémiumainak megfelel. Ez a sérelmes intézkedés bennünket nagyon súlyosan érint, mert cukortermelésünk 40%-át exportáljuk eddig Indiába. De sérelmes ez az intézkedés azért is, mivel az Angol-országgal kötött kereskedelmi szerződést sérti.

Barta Odön: Hát a tiroli gabonávm nem sérelmes?

Rosenberg Gyula: Mi köze van a tiroli vámnak a keletindiai cukorvámmal? (Tetszés.) Különben is a képviselő urnak tudomása van róla, hogy az anomalia is megszűnik.

Az interpelláció így hangzik:

1. Van-e tudomása a kereskedelmi miniszter urnak az angol keletindiai gyarmatok törvényhozásiának a cukorvám tekintetében tett intézkedéseiről?

2. Ha a törvénybe vett intézkedések a valóság-nak megfelelnek, halandó-e a miniszter ur a

fennálló kereskedelmi szerződés oly módon való megsértése ellen szükségesnek mutatkozó megfelelő intézkedéseket haladéktalanul megtenni?

Élnők: A kereskedelemügyi miniszter ur a választ azonnal megadja.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Engedje meg a t. Ház, hogy azonnal megadjam választomat. (Halljuk! Halljuk!) A t. interpelláló képviselő ur motivációi és kérdései közül az elsőre vonatkozólag azt vagyok bátor kijelenteni, hogy van tudomásom az angolindiai kormányának, fájdalom, nemcsak tervéről, de már megkezdett intézkedéseiről és midőn arról március hó 21-ikén reggel sürgönyileg értesültem, azonnal intézkedtem és jegyzéket küldtem Goluchowski Agenor külügyminiszter urhoz, amelyben figyelmét ezen rendszabálynak rendkívüli hátrányos és sérelmes voltára felhívtam. (Helyeslés a jobboldalon.) Fontosnak és sürgösnak tartottam az intézkedést azért, mert csakugyan úgy van, amit a t. képviselő ur mondotta, hogy t. i. az indiai kivitel meglepő módon nagy fontosságot nyert reánk néve az utóbbi két év alatt. És ezt azért emelem ki, mert mintegy kétszáz ezer métermáza cukrot vittek ki s az ideu a répageintézkedések alapján mondhatom, hogy ötszáz ezer métermázát tenne ki a kivitel. Ez ugy ipari, mint mezőgazdasági szempontból oly fontos dolog, hogy azt könnyen nem lehet venni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Ennek következtében igen melegen és erőlevesen kértem a külügyminiszter urat, hogy e tekintetben tegyen kísérletet az angol kormánytól ezen sérelem elhárítására, mert abban is egyetérték a t. képviselő urral, amit a második pontban kérde. En is ugy magyarázom az Angliával kötött letrőbb kedvezményes szerződést, mint amelybe bele vannak vonva a gyarmatok és a tengerentúli birtokok, hogy ez nem kedvezményes eljárás és ezen az alapon felszólalhatunk és kérem is a külügyminiszter ur közbejelését.

Nem hallgathatok el a t. Ház előtt még egy megjegyzést iparunk ezen irányára néve, másodsor pedig ezen eljárás módozataira vonatkozólag, amelyet ismerek már az amerikai és angol kormányoknak korábbi nyilatkozataiból.

Ami az ipart illeti, azt kívánom megjegyezni, hogy ime egy példa arra, hogyha a külföldi izléshez és konjunkturához tudunk alkalmazkodni, akkor tudunk magunknak kivitel teremteti. (Helyeslés.) Ez a kombináció elég távoli és mégis sikerre vezet, pedig igen csekélységekben fordult meg. Tanulságképpen ez incidensből ki akarom ezt emelni. A magyar cukorgyárosok tudniillik elég ügyesek voltak az indiaiak izléséhez képest, akiknek az egészen raffinált cukrot vallási hitük tiltja, egy bizonyos más, ugynevezett homokcukrot használni a kivitelre. Hiszen még a pakolás tekintetében is vannak bizonyos szokások, előítéletek, melyekhez az üzletembernek alkalmazkodni kell. (Igaz! Ugy van!) hogy sikerrel dolgozhassék. S ezt mint elismerést és dicsőretet kívánom kiemelni.

Ami pedig magának a szerződésnek magyarázatát illeti, bator vagyok megjegyezni, hogy — még egyszer hangsúlyozom — a szerződés betüiből, szemlemből, intézkedéseiből én itt csakugyan azt olvassom ki, hogy ez az eljárás sérelmes reánk néve s ezért tettem meg az intézkedést, de nem hallgathatom el a tisztelt Ház előtt, hogy Anglia és Amerika részéről más alkalmakkor az a magyarázat hozott fel, miszerint ez egy kiegyenlítés és éppen akkor történik egyenlő elbánás a többi országokkal szemben. En ezt kiegyenlítésnek nem tartom. Tüzetesen ki tudnám fejteni erre vonatkozólag okaimat, de tagadhatatlan, hogy a prémium-rezser erre sem okul, sem joralap, hanem ürügyül csakugyan szolgál. En is egyetérték Károlyi gróf t. képviselőtársammal, ki a mai ülésben magyarázta, hogy ez a rendszer napról-napra tarthatatlanabbá válik. Méltóztatnak tudni, hogy a kormány e tekintetben már régebben állást foglalt s azt hiszem, a tapasztalat rea fog vezetni, hogy valami változtatás e téren tehessen. Kérem a t. Házat, méltóztassék választam tudomásul venni. (Helyeslés jobb- és balfelől.)

A Ház a választ tudomásul vette.

Élnők: Az ülést bezárta. Ülés vége délután 2 órakor.

BELFÖLD.

A miniszterelnök mandátuma. A szent-góthárdi kerületben ma Széll Kálmán miniszterelnököt egyhangulag újra megválasztották országgyűlési képviselőnek. Reggel kilencedfél órakor megjelent Szent-Góthárdon dr. Bezerédi István, Vasvármegye főjegyzője, mint választó elnök, dr. Varga Gábor küldöttségi elnökkel, dr. Weidlich Lajos és Molnár Andor helyettes elnökkel, meg a küldöttség többi tagjával s a küldöttséggel együtt letette az esküt. Kileno óra után a választás elnöke kihirdette, hogy képviselőjelöltül egyedül Széll Kálmán miniszterelnököt ajánlották s mivel a törvényes határidőn belül más ajánlás nem történt, a miniszterelnököt a szent-góthárdi választókerület egyhangulag megválasztott országgyűlési képviselőjéül jelenti ki. A kerületnek minden községéből egyesbeszerelt ezer főny választóközönség, amelynek sorosaiban pártállásra való tekintet nélkül együtt volt a kerület egész intelligenciája, perecig tartó viharos éljenzésben tört ki, midőn Bezerédi István a miniszterelnök egyhang megválasztását kihirdette. A mandátumot a választás elnöke nagyobb küldöttség élén a ráti kastélyban

fogja átadni a miniszterelnöknek. A miniszterelnököt megválasztásának alkalmából a megye számos előkelősége táviratilag üdvözölte.

A békülő vármegyék. Az országgyűlési nemzeti párt feloszlása folytán sorra lerakják fegyverüket a vármegyék ellenzéki pártjai is. A múlt hétfőn az udvarhelymegyei nemzeti párt is határozatba foglalta működésének beszüntetését és üdvözölte a nemzeti párti programmal megválasztott *Tibád* Antalt és dr. *László Mihály*nak a szabadelvű párta történet belépését. De azért nem adta föl még a küzdelmet *Haller* Károly főispán ellen, akit legujabban azzal vádol, hogy kiereszkolta a még munkabíró *Jakab* Gyula alispán nyugdíjaztatását; erre való tekintettel, de meg a törvényes állapotoknak Udvarhelymegyében való helyreállítása érdekében is, kimutatta a felszoltott nemzeti párt, hogy mint tisztán megyei ellenzéki párt továbbra is szervezkedik. A béke teljesen helyreállott *Marostordamegyében*, amelynek nemzeti párti alispánja *Deésy* Zoltán ellen az exlex állapot alatt tanúsított politikai viselkedése miatt annak idején fegyelmi vizsgálatot indítottak. A közigazgatási bizottság fegyelmi választmányja a főispán elnöklete alatt a fegyelmi vizsgálatot beszüntette és *Deésy* Zoltánt egyhangulag fölmentette.

A sajtószabadság ünnepe.

(A Budapesti Újságírók Egyesületének áldomása.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 23.

... és iszom ősi szokás szerint legelőször ebből a billikomból a legelső magyar ember egüzségére ...

A genty-kaszinó fehér disztermének ragyogó megvilágításában néhány száz frakkos ur állva hallgatta a beszédet, — de egy fehér haju, almapiros arcu ur, típusa azoknak az ősz ifjaknak, aminőket csak az erőtlő duzzadó angol-szász faj nevel, fordult oda kérdőleg szomszédjához, *Pulszky* Ágosthoz, aki rögtön meg is magyarázta neki angol nyelven az ősi szokást ...

Viharos éljenzés hangzott föl a beszéd befejeztével és a következők pillanatban oda csöndült a magyar újságírók Jókai-billikomájához, amelyet *Hoitsy* Pál tartott a kezében, *Szell* Kálmán, a magyar miniszterelnök pohara, utána következtek *Darányi*, *Hegedűs*, *Plósz*, *Wlassics* miniszterek, *Wekerle* Sándor, *Szilágyi* Dezső, *Perzel* Dezső, a jelenlegi házelnök, *Tallian* és *Daniel* alelnökök, *Vörös* László, *Láng* Lajos, *Berzeviczy* Albert, — és közéletünk számos szereplő alakja, — és *Mark Twain* is, a világirodalomnak ez a büszkesége, a *Budapesti Újságírók Egyesületének* ünnepelt vendége, majd pedig mi, a magyar sajtó egyszerű munkásai.

Mi fiatalok egy csomóban ültünk és büszkeséggel hallgattuk azt a hatalmas kortörténetet és a benne megnyilatkozó vallomást, amely a Jókai-billikom kocintásának aranyzavából felénk hangzott ... Ime, a magyar sajtó serlege körül összegyűlt a képviselője mindazoknak, ami ez idő szerint ebben az országban hatalmat, nagyságot és érdemet jelent és szimbolumául annak a közösségnek, amelyben a magyar szellemi munka a világirodalom törekvéseivel találkozik, testvéreleg ült bennünket keblére *Mark Twain* ...

Ennek a modernül klasszikus szimpozionnak havanna-füstjén keresztül megéreztek a történelem levegőjét: először történt meg, hogy a sajtószabadság ünnepén magyar kormány megjelent és vele sokan azok közül, akik az új magyar históriát csinálták. Es azok is, akik, mint a kornak a peremutói, ennek a munkának a haladását jelezték. Mi újságírók.

A pinécérk körülhordták a fehér asztal mellett a *supreme de sole Mornayt* azoknak, akikről biztosan tudjuk, hogy stilizált képük ott fog lógni a jövőendő nemzedékek galleriájában. Van ebben valami finomul pikantéria. Az ember megéri a *Heidsieck* gyöngyöző pohara mellett, hogy a történelem nem mythologia és hogy a jelenkor egyénisége mint szűrődik át a multba.

Nagy érzés fogta el a szíveket, amikor *Szell* Kálmán markáns arcába tekintettünk: azok a hatalmas szavak, amiket az új korszak inau-

Sturm Albert jegyezte föl a balasztársáron. De *Clio* is.

Szilágyi Dezső is beszélt. Azt hiszem, hogy a magyar kultúra nem termelt nagyobb műremeket *Szilágyi* Dezső egyéniségénél. Ő befelé él és csak töredék az, amit belőle részben a közélet, részben az ő egyéni környezete rejtve ismer. A régi korból megmaradt egy része a szimpozion-beszédeknek, *Luther* asztal-mondásait is följegyezték, és Göthenek akadt *Eckermannja*. És így kellene megőrizni mindazt, amit *Szilágyi* Dezső magánkörben mond, — hadd rekonstruálhassa ebből a világot azt a rengeteg ént, amely elzárkózik a világ elől!

— Az isten éltesse! — szölt *Wekerle* Sándor *Vézi* Józsefhez, a *Budapesti Újságírók Egyesületének* elnökéhez, amikor befejezte lendületes beszédét, amelyben a *Budapesti Újságírók Egyesületét*, mint a magyar sajtó kifejező testületét éltette. Az eszme hatalmáról szölt ez a beszéd, — régi hang, felénk tévedező az *Étvös* Józsefek, *Andrássy* Gyulák és *Deák* Ferenc korából, mint üdvözlete a régi eszmék reneszánszának.

Már peosenye után voltunk, amikor szólásra emelkedett *Mark Twain*, akit előzőleg *Pulszky* Ágoston köszöntött föl olyan remek angol beszédben, hogy az amerikai vendég a Fehér Házban képzelte magát. Gyerekkorunk óta ismerjük a betűit, akinek a hangját ma először hallottuk. Ezentul másként fogom olvasni *Mark Twain* kegyetlen satiráit, — az ő hangján, ezen a zengő, szívből jövő világos bariton hangon, amelyből oly sok szeretet hangzik elő még akkor is, amikor gunyolódik. És *Szilágyi* Dezső melléje állt és csillogó nagy szemmel hallgatta a világon nevető és nevetető nagy humorista beszédét. Aztán sokáig beszélgettek. Azt hiszem, nagyon megszerették egymást.

Mark Twain szomszédjai voltak *Pulszky* Ágoston és *Kossuth* Ferenc. Sokat beszéltek angolul. Talán eszükbe jutott az a rég elmúlt kor, amikor — nem tudom — melyik londoni Street melyik iskolájában angolul tanulták a latin grammatikát és egyikük so hitte volna, hogy valamikor magyarul fog beszélni magyar parlamentben. Ime, ez is história a fehér asztal mellett.

Aztán vége volt a bankettnek, amelynek rendezéséből báró *Atzél* Béla oly nagy részt vett ki magának. De őt alig lehetett látni. Így eslelekszik ő rendezen, a valamiben érdeme van, — ez az ő ízlése.

A banket után az *Újságírók Egyesületének* gyűlték össze a kollegák. És itt, mikor egymás között voltak, a szeretet és lelkesedés kitérőseivel ünnepelték *Vézi* Józsefet, az *Egyesület* elnökét, amiért a sajtószabadság mellett való tüntetésnek mai páratlan ünnepét meg tudta csinálni. És ovációban részesültek a hivatalos szónokok: *Hoitsy* Pál alelnök, *Szatmári* Mór, aki *Szilágyi* Dezsőt köszöntötte föl, *Singer* Zsigmond, aki *Wekerle* Sándort ünnepelte és *Lipsey* Ádám, aki költői szavakban emlékezett meg Jókairól.

*

A *Budapesti Újságírók Egyesülete* ma este hat órakor ünnepelte meg a sajtószabadság születésnapjának évfordulóját fényes lakomával az *Országos Kaszinó* díszes nagytérmeben.

A fényes társaság már jóval hat óra előtt gyülekezett a Kaszinó remek berendezésű hölgytermében, ahol báró *Atzél* Béla, mint a Kaszinó igazgatója, fogadta a vendégeket, köztük a politikai világ és a társadalom legelőbbkelő képviselőit. Az est legérdekesebb vendégét, *Mark Twaint*, a híres amerikai humoristát, akit nagy szívvelésséggel és kitüntetéssel fogadtak, csakhamar *Kossuth* Ferenc, *Pulszky* Ágost, *Perzel* Dezső fogták közre és szolgálták neki magyarázatokkal.

Hat óra után bevonult az előkelő társaság az emeleti étterembe, ahol az asztalfőn *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Perzel* Dezső képviselőházi elnök és *Hoitsy* Pál, a Budapesti Újságírók Egyesületének alelnöke közt foglalt helyet. *Vézi* József a Budapesti Újságírók Egyesületének elnöke az asztalfőn, *Hoitsy* Pál és *Darányi* miniszter közt foglalt helyet. *Mark Twain* *Pulszky* Ágost és *Láng* Lajos közt ült, míg vele szemben *Kossuth* Ferenc foglalt helyet. Ott voltak továbbá: dr. *Wlassics* vallás- és közoktatásügyi miniszter, dr. *Darányi* földművelésügyi miniszter, *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter, *Plósz* Sándor igazságügyminiszter, dr. *Wekerle* Sándor, a legfőbb közigazgatási bíróság elnöke, *Tallian* Béla és *Daniel*

Gábor, a képviselőház alelnökei, *Szilágyi* Dezső, *Radó* Kálmán, *Berzeviczy* Albert, *Andrássy* Gyula és *Tivadar* grófok, *Vörös* László, *Emmer* Kornél, *Neményi* Ambrus, *Ábrányi* Kornél, *Polónyi* Géza, *Neumann* Ármán, *Gyórfy* Gyula, *Örley* Kálmán, *Polyák* Béla, *Szöts* Pál, *Pichler* Gyözöf. *Pap* Géza, *Rozenberg* Gyula, *László* Mihály, *Werner* Gyula, *Rudnyánszky* Béla, *Szemere* Átilla, *Matuska* Péter, *Vissontai* Soma, *Wolfner* Tivadar és *Végh* Ártúr orsz. képviselői; báró *Atzél* Béla, az Országos Kaszinó igazgatója, *Márkus* József főpolgármester és *Halmos* János polgármester, *Ambrovics* Béla min. tanácsos, *Müller* Kálmán kir. tanácsos, *Hercegh* Mihály, *Farkas* László min. tanácsos, *Bartók* József osztálytanácsos, *Jeszenszky* István kir. közjegyző, *Ágai* Adolf, *Kiss* József, *Szabó* Endre, *Bartók* Lajos, *Singer* Zsigmond, *Nagy* Miklós, *Óváry* Lipót, *Gelléri* Mór kir. tanácsos, *Ribényi* Antal plébános, *Kálnoki* Henrik, *Szatmári* Mór *Sturm* Albert, *Kóbor* Tamás, *Kende* Zsigmond, *Adorján* Sándor, dr. *Prém* József, dr. *Lipsey* Ádám, dr. *Soltész* Adolf, *Weinmann* Ármán, *Jancsó* Dezső, *Freund* József, *Bleicher* Miksa, *Klein* Ödön, *Déri* Gyula, *Cziklay* Lajos, dr. *Diner* József, *Neszemly* Ártúr, dr. *Radó* Samu, dr. *Baán* Zsigmond, *Viola* Miksa, *Szóllósy* Zsigmond, *Peisznér* Ignác, *Boross* Samu, *Gergely* István, *Csathó* Aurél, *Szabolcsi* Miksa, *Hamvay* Gyula, *Makai* Emil, *Bernát* Ottó, *Lovász* Márton, *Lów* Dezső, *Hollós* Géza, *Egly* Mihály, dr. *Lázár* Béla, *Ibász* Aladár, dr. *Pályi* Ede, *Bihari* Imre, dr. *Fleischmann* Sándor, *Huszár* Vilmos, dr. *Nagy* Albert, dr. *Hortoványi* József, *Zemplényi* P. Gyula, *Rudas* Izsó, *Sárkány* Béla, dr. *Pechényi* Adolf, dr. *Bodor* Zsigmond, *Csecsatka* Károly, dr. *Kovács* Jenő, *Baumann* Miksa, *Gyürky* Sándor, *Luby* Sándor, *Rónay* Dezső, *Sátori* Jakab, dr. *Dolecz* József, *Lakatos* Sándor, dr. *Béldi* Izor, *Reininger*, dr. *Szalay* Emil, dr. *Fekete* Ignác, *Barta* Sándor, *Pápay* Jenő.

Az első felköszöntőt *Hoitsy* Pál mondta a királyné.

Ünnepi lakománkon — ugymond — most is mint mindig, uralkodónké, apostoli királyunké legyen az első szó.

Hozzája szálljon első gondolatunk, akinek első gondolatát és gondját népeinek boldogsága képezi, és aki legujabban is, alkotmányos érteéseinek oly fényes, s a jövőendő mesze bevillágító tanúságát adta. Legyen az övé az első megemlékezés, aki legelső a szeretetben, melyivel magas személyét népei körülveszik, aki ugyanis legelső mint király, de egyszerűsége első igyekszik lenni mint ember is.

S a mint a hajdankor nagy fejedelmek népei élén haladva, legelső gyanant indultak a háboruba és a csatába, úgy a mi királyunk szintén népei élén halad a munkában, az alkotmány iránti tisztelben, s a kötelességteljesítés sokszor igen nehéz feladatában.

A mi szerettelt apostoli királyunk I. Ferenc József ő felsége sokáig éljen! (Hosszas, lelkes éljenzés.)

Ezután *Hoitsy* Pál kezében a Jókai billikommal tartotta a sajtószabadságról szóló ünnepi beszédet.

(*Hoitsy* Pál beszéde.)

Minden évben ünnepet ültünk egy napon s előveszszük e Jókai-billikomot, mely nekünk drága az ő személye miatt és becses, mert a sajtószabadságnak jelképe, szimboluma és siboletje.

Nem a napot ünnepeljük, mely a rohanó időnek egy muló szakasza csupán, hanem az eszmét, mely halhatatlan és örök.

Ötvenegy évvel ezelőtől apáink a sajtószabadságnak törvényes erőt adtak csupán, de maga az eszme, a gondolat közlésének szabadsága: örök jog, mely velünk, az emberiséggel együtt született.

Az első gondolat, mely emberi agyban legelőször megszületett, természeténél fogva követelte, hogy másokkal is közölve legyen. Az első arukulált szó, mely valamely barbár ősapánk ajkáról ellebbent az emlékezet előtti idők legelején: szabadon terjedj el a levegőben, s fel a magasba, ég felé szállott. Es akik tanui voltak e jelenetek, azoknak szíve megtelt csodás, ártatlan örömmel ez első beszédnek hallatára, igyekeztek azt valamennyien utánozni, de bizonynyal senkinek se jutott eszébe, hogy azt korlátozza. Az is, aki az írás mesteriségét legelőször feltalálta, szabadon élhetett művészetével, melyet nem azért valósított meg, hogy megörökítse a hatalmasok parancsait és a tilalmakat, hanem azért, hogy közölhesse és megörökíthesse gondolatait és a feljegyzésre méltó eseményeknek emlékezeit. Mikor pedig a könyvnyomtatás mesteriségét feltalálták, azzal századokon át mindenki szabadon élhetett s csak sok idő multán jutott eszébe a hatalomnak, hogy korlátozza azt a jogot.

Tévedés hinni, hogy a sajtószabadságot a kultúrának és civilizációnak köszönhetjük, mert ez a jog kezdetül fogva való. Az igazság abban áll, hogy fél- és műveltségnek kellett hinnie, mely feltalálta

és behozza a cenzura korlátait. Az igazi és egész műveltség csak ezeket a korlátokat törte össze.

Azért a sajtószabadság igazi apostolait ne azokban a férfiakban keressük, kik mint Voltaire vagy Rousseau a múlt század végén vagy a jelennek folyamán a cenzura ellen megvívják harcaikat, hanem keressük azokban a férfiakban, akik mindenki-vel szemben gyakorolják a vélemény nyilvánításának jogát sokkal előbb, semmint könyvet nyomtatni megtanultak az emberek.

A mi igazi apostolaink s az újságíróknak is ideáljai azok a görög bölcsek, akiknek fenségese példája szinte elérhetetlen magasságból ragyog felénk, kik nyomtatott lapokat nem küldöznek ugyan szét reggelenkint, de mint Sokrates, nyilvános megbeszélés tárgyává tesznek minden közügyet. Elmonnek naponta az agorára, szóba állanak a néppel és azok vezetőivel az állami dolgok felől. Felkeresik a gimnáziumokat és tornacsarnokokat, hogy nevelés felől beszélgessek. Ellátogatnak a fürdőkbe, hogy megbeszéljék a napi eseményeket. Részt vesznek a lakmákon s nézetüket nyilvánítják az új szindarabok és könyvek felől. Mindig tanítanak. Mindenki s minden kérdés felől eszmét eszerélnék. Mindig a nemesebb felfogásnak fogják pártját. Megalkotják s egyszersmind irányítják a közvéleményt. S elvégezik mindazt, amit a mai sajtó embere kedvezőbb viszonyok között gyakran — pedig jutalmuk nem ily aranybillikom, hanem a bürök-pohár.

És apostolaink, az ótestamentum prófétái, akik rettégést nem ismerő bátorsággal mindenki-vel szemben gyakorolják a vélemény nyilvánításának szabadságát. Nem hizelegnek, nem hazudnak soha, se le-, se fölfelé. Szembeszállanak a néppel és megdörögálnak, mikor gonosz, pedig tudják, hogy reájok az agyonkövezés várakozik. Megjelennek a király színe előtt s szemére hányják bűneit, pedig tömlő és rablánc várja őket. Átkokat szórnak az idegen hódítóira, pedig őket kemencébe vetik őket s derékban fűrészelik őket ketté. Nem tűnnek el semmi bünt megtorlatlanul, nem néznek el semmi gonoszt, hogy fel ne emelnék szavukat s perbe szállanak Jezábellel egy igazatlanul eltaláldozott szőlőskert miatt. Müküdsük néha tisztán politikai, mint Jeremiásé, máskor tisztán egyházi, mint Ezsdrásé, de az istenimádás feloldva náluk mindig a hazaszeretet melegében, s a nemzetük nagysága iránti buzgalom szívükben magásra lobog. S amily kérlelhetetlenek a bűnösök iránt, épp annyi részvét van bennük a szerencsétlenekkel szemben. A szabadság idején ők a népek egyetlen támasza és vigasza. Ők tartják fenn a multnak hagyományait, ők élésztetik a jövő aspirációit. Ők készítik elő a népet a függetlenségre, ők az összetartozandóság egyedüli szószólói, ők a nemzet szellemi eréje, ők a szabadság után áhítozás ihletett költői. Ők adnak hangot a közlekiismeretnek, ők annak a korszaknak főként publicistái, örök mintáikepi minden szenvedő és elnyomott nemzetek publicistáinak.

És ezek a próféták nemesek a beszéd, de egyszersmind az írás szabadságának is apostolai.

Az a prófétai kéz, mely Belszár király palotájának falára odairja a Mene Tekel Ufarzint, lángoló betűkkel egyszersmind a sajtószabadság örök törvényét is odairja. Az a Jeremiás próféta pedig, akit tömlőbe vet Joakim király saki tömlőcében könyvbe foglalja össze a király elleni vádjait s könyvét elküldi a palotába, hogy felolvassák a király előtt: nemesek a saját igazságát védi, hanem valamennyiük szabadságáért sikra száll.

Joakim király pedig — miut irva van — bevé az ő kését, darabokra metélte vele a könyv lapjait, azután pedig a tüzre dobta azokat. Az ő ideje óta az önkényuralom máig se lett leleményesebb. A nem tetsző könyvet, ha kifogyott érvekből a hatalom, tüzre szökték dobni egész a legujabb korig, a szerzőre pedig a tömlő vár.

De nem minden hatalom ilyen természetű.

Ime uraim! Mi a sajtószabadság ünnepeit ül-jük s vendégeink gyanánt tisztelhetjük szerény kö-rünkben a kormány tagjait. (Élénk éljenzés.) Eljöttek, nem azért, vagy legalább is nem főként azért, hogy minket, a sajtó szerény tagjait tiszteljenek meg ittlé-tűkkel, hanem a sajtószabadság eszméje előtt akar-ták bemutatni hódolatukat. (Élénk tetszés és éljenzés.) Nagy is lélekenekelő jelenség ez, t. uraim, amelynek kihatása meglesz a messze jövőndőre s amely a je-lenben is kell, hogy rezgése hozzon minden oly igaz magyar szívvel, amely a nemes érzések befoga-dására nyitva van.

Őket és a magyar közelet legjelesebbjeit itt látva közöttünk ez ünnepen, elevenné lesz bennünk a tudat s bizonyossággá a remény, hogy a sajtósa-badság, mely ekkora tiszteletben részesül, ezen a megszentelt drága magyar földön mindörökké élni, virágzani fog és nemes gyümölcsöket termend.

Arra írtam e billikomot, hogy a sajtószabadság

eszméje e nemzetben mindörökké éljen! (Hosszas élénk tetszés és éljenzés.)

Ezután Vészi József, a *Budapesti Napló* főszer-kesztője a következő, nagy lelkesedéssel és viharos tetszéssel fogadott beszédét mondotta:

(Vészi József beszéde.)

Uraim! A közvélemény nem csupán abban ha-sonló a tengerhez, hogy feneketlen mélységeiben szörnyetegeket is rejt, de drága gyöngyöket is. Van közöttük egyéb rokononvas is. Mindkettőnek van-nak dülő zivatarjai és fenségesen derült idilljei. És van mindkettőnek dagályja és apályja, amely szabá-lyosan váltakozik. A magyar nemzet közéletét nem-regiben még vad fürgeteg kavarta fel. Ma eisúnlut már a hullámok taraja. A habok belefáradtak szilaj táncukba s elmúlt az égi háborúnak mindent tul-dörög barsogása. Ma esend van és béke, káprázatos ra-gyogású és enyhülést lehellő idill. S ebben is a da-gályonak órája, mikor a habok a partról befelé siet-nek, egymásra kuszva fölfelé törnek, mert hívja őket valami láthatatlan erő: egy éri testnek, a holdnak vonzó ereje. Ebben az új, üde békében is dagály van mostanában. Nem lomhán terül el a közszellem viz-tükre, hanem örvendöz zsongással siklanak el hul-lámait a part mellől, beljebb, egyre beljebb, vonzatva egy éri testnek láthatatlan erejétől. Ez éri testnek a neve: az ideáljaihoz visszatérő hazaszeretet. (Zajos tetszés és taps.)

A békének mézesbeteiben, uraim, ne gondoljunk a jövőndő zivatarokkal. Az élettő dagály ez órájában ne törődjünk az apálylyal, mely azt fel fogja váltani. A verőfény, amelyet szomjazunk, itt ragyog fölöttünk és körülünk, sőt itt ragyog mi bennünk és élvezzük hát tündöklését és melegét. És megfürösztvén benne lelkünket, forduljunk szívünk egész hevével és lel-künk minden szeretetével ama férfú felé, aki visszaparancsolta barlangjaikba a viharokat s akinek volt fantáziája, hogy kigondolja, hatalma, hogy kez-deményeaze, és bölcsesége, hogy valósággá váltsa a nemzeti békének ezt a fensége idilljét. Mikor még merészség volt álmolni is a békéről, ő már akarta azt. Mikor képtelenségnek látszott akarni ezt a békét, ő már dolgozott rajta. S mikor azt hitték, sohse készül el vele, akkor elhozta azt magával készen a hazaszeret templomába s letette az oltárra engesztelő áldozatul. (Nagy tetszés.)

Ehhez a munkához, uraim, háromféle dolog kellett: költészet, akaraterő és politikai bölcsesség. Ennek az idillnek a szerzőjében van valami Homér-ből, Herkulesből és Szolonból is. Mikor Széll Kál-mán átvette a kormányzatot, az őt felavató fejedele-mnek a közvélemény volt a manuduktora. S nekünk a sajtó embereinek, ha jutott is szerep az ő debütje-nek diadalában, ez a szerep könnyű volt és egyszerű. Az ő népszerűségét mi nem csináltuk, hanem csak tolmácsoltuk. Mert más a műbábér, uraim, amely gyá-rilag készül, de nincsen lelke, nincsen illata: és megint más az az örökzöld koszoru, amelyet az igazi érdemek behódoló nemzet fon halás kezével nagy fiai-nak halántéka köré. Széll Kálmánnak ilyen kos-zoru jutott. A nemzet küldte azt; a sajtó csak hozta; de igaz, hogy mi újságirók örömmel és sze-retettel teljesítettük ezt a megbízást. (Ugy van! Za-jos helyeslés.)

A sajtószabadságnak ez emlékünnepen a köz-véleménynek az eismerése adja ajkamra ezt az ál-domást. A béke, amelyet szerzett, a nemzeti munká-nak új korszakát nyitja meg. Egy új időnek új szel-leme lehet felénk: a rügyfakasztó tavaszunk fűszeres fuvalata suhan keresztül a lelkeken. Felámadnak a régi idealok. Az elveknek régi varázsereje ismét fel-éled. És homályos zugából, ahol könnyözve elite hamu-pogácsáját, tündökölő bájbán előkerül a százsorszép hamupipóke: az eszme. Azt a nemes leventét, aki karjára fűzve hozza ezt az átkától megváltott királyi leányzót, őt illet az én áldomásom. Széll Kálmánt és minisztertársait a magyarok istenének gondvisé-lésébe ajánljuk. Munkájuk, amelyre vállalkoztak, a nemzet haladásá s a nemzeti jogok megőrzésé. És itt kapcsolódik bele a mi célunk hivatása az ő mü-veikbe. Mert a haladásnak első tényezője, a jogoknak első biztositéka a sajtószabadság. A magyar nemzet szabadsajtójának nevében emelek poharat a Széll-kabinetre. (Viharos éljenzés és taps.)

Erre általános, feszült figyelem közt Széll Kál-mán szólt fel:

(Széll Kálmán köszöntője.)

Mélyen tisztelt uraim! (Halljuk! Halljuk!) Át-alakulófében és fejlődésben levő társadalom ez or-zság, mint a miénk, a maga feladataihoz tartozó min'en kérdés megoldásánál nagyobb és nehezebb munkát igényel, mint más társadalom és ország, ahol százasok fejlődés egy megizmosodott szervezetet rak-ott le és azzal zárta le hosszú időkn át folytatott működését. Nagy e munka és nehéz, mert nemesek

erőfeszítéssel jár, de nagy óvatosságot igényel. (Igaz! Ugy van! Tetszés.) És e munkában, amelyben részt kell venni kinek-kinek, hito és meggyőződése szerint minden magyar embernek, (Tetszés.) nagy osztály-rész jut a sajtónak. És a sajtó e munkája nem a buvárnak s a tudósnak csendes, nyugodt szobájában és andalító mecsepe mellett folyik; az folyik az élet zajában és azért lázas.

Én, aki egész életemet a munka terén töltöttem, (Élénk éljenzés.) tudom és koronkint nagyon is tudom, mit tesz az a lázas munka, amely emészt, amely a szer-vezetnek és az agy idegzetének minden szálát feszíti és öröl, és a melynek meg kell lenni, és amely oly nélkülözhetetlen, amely nélkülözhetetlen az életre és természetre a levegő. És a sajtó egy alkatrészévé vált az életnek, a társadalmi, az állami életnek azon alkatelemévé, mint a minő a természetben a levegő

De a levegő akkor életet, akkor termékenyít, ha benne van az éleny, az oxigén. A sajtónak, amely arra van hivatva, hogy éltesen és termékenyítsen, az oxigénje az igazságnak tisztelete. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés.)

Az én kormányzati politikám devise-ül három szót választottam: Törvény, jog és igazság! (Élénk éljenzés és taps.) És igazság! Mert csak az igaz-ság, ami törvényen és jogon alapszik és ami valódi igazság, az törvénybe megy és joggá alakul át. (Élénk tetszés.) Ezt az igazságot keresni kell; és ha keres-sük szorgos kézzel és küzdünk érte, megtaláljuk. Pedig nem könnyű és sokszor önelgyözés, lemondás és nagy bátorság kell hozzá, mert megmondta már a római klasszikus: „Obsequium amicos, veritas odium parit, (Tetszés) és mégis tisztelt uraim, Önök hivatásuknak csak úgy felelnek meg, ha ebből a for-rásból merítenek és ezen ideál felé törekcszenek. (Élénk tetszés és helyeslés.)

Keresni kell, mint keresi a buvár a Kelet messze vizein és a tenger mélyén és keresi a kagylók között élte feláldozásával és keresi nagy fáradsággal és sok ve-szély közt a kagylók közül a gyöngyöt, a tenger kincsét. És megtalálja, mert az igazság, uraim, olyan mint a napuszár, amely kitör a felhőköl, olyan mint a for-rás, amely kibuggyan, csak meg kell a helyét ta-lálni, ahol rejtőzik, (Élénk tetszés.) és olyan mint a fának és a cszerjének a rügye, amelyet a tavasz me-lege életre szölit és kidagasztja és kifakasztja ellen-állhatatlanul (Viharos tetszés), mint a természet örök törvényeinek és örök igazságainak következménye és az isteni gondviselés akaratának megnyilatkozása.

A szabadsajtó, amelynek forrása az igazság, amelynek célja és ideálja az igazság és annak kép-viselőire, akik között örömmel jelentem meg, eme-lem poharam. (Hosszas, élénk tetszés, lelkes éljenzés és taps.)

(Szatmári Mór beszéde.)

Tisztelt Uraim! A sajtószabadság nem a sajtó szabadsága. Valahányszor a nemzeti közszabadság e fűnségek intézményét veszedelem fenyegette, pedig fenyegette nálunk is, máshol is, mindig ezzel a jel-szóval indult harcba mindkét tábor. Az is, mely ostromolta, az is, mely védelmezte. A jelszó föltétlen igazságot mindenki vallotta. És ennek az igazságnak hangoztatása mellett gyakorta intézkét erős támadá-sokat a sajtószabadság ellen, valaminthogy ez igaz-ság hangoztatása mellett gyakorta nehéz támadások ellen védelmezték meg a sajtószabadságot. Nem a miéinket, újságirókat, hanem a nemzetét. Hiszen mi csak a vele járó kötelességeket teljesítjük. Vivmá-nyait, áldásait, üdvös hasznait a nemzet élvezi. És amikor mi most ünnepet rendezünk, nem a mi örö-münkét, a mi dicsőségünket, nem a mi érdemeink, vagy érdekeink diadalmas érvényesülését ünnepeljük, hanem a nemzeti alkotmányunk a nemzeti közérzé-sel összeforrott egyik sarkalatos és szentséges elvét.

Ha nem így lenne talán, nem is tisztelhetnők itt most magunk közt a magyar közelet kitűnősegeit, a magyar közeleti küzdelmek vezérharcosait, kik amikor itt vannak, nem pusztán a mi vendégeink és nem pusztán a mi közeleti szereplésünk méltánylói, hanem a magyar szabadságnak valóságos élő és munkálkodó biztosítékai. (Ugy van! Tetszés.)

Miért tagadnók? Bizony nekünk szerény és szegény újságíróknak jól esik, hogy a közelet ve-zető tényezői meghívásunkat elfogadván, erre az ün-nepegünkre elljöttek. De jól eső érzelmeink erkölcsi forrása nem kicsinyes egyéni hiúságbán relik, — hiszen ennek érteleme sem volna, — hanem rejlik annak a bizonyosságnak tudatában, ami minket most áthat: hogy törekvésünket nemzeti törekvésnek, küzdelmeinket nemzeti küzdelmeknek, hivatásunkat nemzeti hivatásnak ismerik el azok, kik a magyar közelet összes nyilvánulásaiban vezérserepet visznek.

Nem a tekintélyek előtt való jámbor meghódo-lás szervilis nyilvánulása az, amikor meghajtuk lo-bogónkat a nagyok előtt. Hanem a saját mestersé-günk, a saját hivatásunk általános megbecsülésének tisztelettel és lelkesedéssel való viszonzása.

Igen, tisztelettel és lelkesedéssel hajtuk meg lobogónkat Széll Kálmán kormányelnök előtt, ki megmutatja, miképpen bcsül meg egy nemzet első embere a hamisítatlan szabadelvűség legfűnségebb intézményét: a sajtószabadságot. Előtte, ki e nem-zet közszellemét csak az ímént szabadította fel egy kegyetlen helyzet sorvasztó nyomása alól. Előtte,

kire egy állik az, amit a nagy *Hampden* jellemzőre úgy fejezett ki Macaulay, hogy mások lehettek nagy hőidők, de ő birt azzal a kiűnő tulajdonsággal, hogy súlyos zavarokban, kegyetlen viszonyok között, mikor adás szenvedélyek romboló harcokat vívtak, meg tudta csinálni a kiegyensúlyozást.

Tisztelettel és lelkesedéssel hajtjuk meg lobogóinkat a nagyok előtt, kik politikai törekvéseket képviselnek, az egész nemzet közszellemének magasan kiemelkedő hősei. Azok előtt, kik politikai harcokban egymással bátran szembeszállnak, de egy eszmében, a sajtószabadság tiszteletében im egyesülnek.

Látván magunk előtt e férfiakat, büszke önértéssel gondolunk mesterségünkre, melynek méltánylása közös érzésben forraszt össze egymással különböző harcban élő és küzdő feleket. És ha e férfiak sorában látjuk a magyar politikai közélet igazi titánját, *Szilágyi Dezsőt*, akinek tüneményes szellemében, erejében, nevében és tekintélyében egyesül és összhangba olvad mindaz, amire magyar embert becsüvés és hazafias sarkalhat, szinte lobogó szenvedélyre gyul bennünk annak a hivatásnak szeretele, melyet sorunk nekünk kijelölt. Ő is volt részese ennek a hivatásnak; ő is volt újságíró. Nagyobb, erősebb, hatalmasabb, mint amilyenek mi vagyunk. De újságíró volt. Akár akarja, akár nem, büszkén vagyunk mi fiatalok elődünknek, egyik mesterünknek. A mult idők reminiscenciái, kik az ő kedélyét is felmelegítik, hozzánk fűzik. Annak a tiszta és nemes literalizmusnak kultuszában, melynek ő mindig vezette harcosa volt és marad, a sajtószabadság, mint vezéreszög támaszkodik. Mert a liberalizmussal össze van forrva a sajtószabadság, *Szilágyi Dezső* pedig össze van forrva a liberalizmussal. (Élénk helyeslés.)

A magyar sajtó munkái halálával és köszönettel tartoznak a magyar politikai közélet nagy alakjainak azért, hogy eljövén ide közeink, megerősítik bennünk hivatásunk szereteletét, fokozzák kötelességünk érzetét és megszilárdítják bennünk a bizalmat a magyar sajtószabadság jövődjének sérthetetlen szentsége iránt. Ennek a hálának és köszönetnek adok én kifejezést, mikor poharamat emelem a magyar politikai közélet itt megjelent kiűnőségeire. (Éljenzés.)

(Singer Zsigmond beszéde.)

Uram! A modern napi sajtó fejlődésében kifélfélt Janus-arcot mutat, mert a belső természete is dualisztikus. Politikai, társadalmi, sőt irodalmi tekintetben is első rangu hatalmi eszköz, de egyúttal ipari termék is. E kétfős természetére vezetendő vissza az a sok ferde és fél-szeg megítélés, amelynek sokszor alá van vetve — majd mint nagybatalom körülhízelgelve, majd mint nyomdafesték papírosan fölírálról nézve, hogy ne mondjam, lenézve. Az az őriási szellem, aki ezt mint sok más ócsarló röpke szót a sajtótól, szálló ígvé alakította, nyújtotta nekünk a legnagyobb elégtételt. Halála után megjelent visszaemlékezésében elmondta, hogy titkolództa előtte a generálisok a német-francia háború alatt, mennyre nem volt beavatta a nagy táborok szándékába, úgy hogy nem egyszer kénytelen volt egy angol újság jobban informált levelezőjéhez fordulni, hogy megudhassa, mit tervezett a főhadiszállás, amelyet az ő államférfiúi lángese hozott volt mozgásba. Ily körülmények közt könnyen megeshetik, hogy időnként a hivatásos politikai és a komoly sajtó között némi féltékenység támad. A kivétel ritkák és egy ilyennek szól a felkösztöntöm. Mi e diszes társasággal szemben a házi urak tisztjében tetszünk, de mint igazi bohémek egy idegen ugyan, de ritka izléssel és műérzékkel berendezett otthonban. Az országos kaszinó nagy előzékenységgel engedte át termetét, hogy ama vonzó képhez, melyet társaságunk nyújt és amely ugyszólván Magyarország szellemi mikrokosmosát képviseli, méltó keretet találhassunk. A sajtó munkái általam üdvözlök az országos kaszinót és szívbeli fakadó köszönetet mondanak neki. Élén oly férfi áll, akit a sajtóval szemben féltékenység ugyancsak nem győttör, sőt aki, ha esteledik, némi vonzalommal is viseltetik irántunk. Látunk erőltő duzzadó egyéniséget a munkánál, amelyet még mint szerény hivatalnok végezt. Bámulva szemléltük szédítő gyors emelkedését, mint Kölcsey mondja, a mindennapság parányi a hatalom legmagasabb polcáig és az államférfiúi sikerek tetőpontjaira, amelyeket két szférában elért: az anyagi jólét fejlesztése és az eszményi törekvések megvalósítása körül. És most, midőn megközelíthetetlen tárgyilagossággal, mint az ország egyik legelső bírása nemcsak törvényt ül, hanem a jog forraszt is fakasztja, szeretettel és tisztelettel tekintünk feléje. Neve immár minden ajkon lebeg. Az Országos Kaszinó elnöke, dr. Wekerle Sándor ő nagyméltóságra emelem poharamat.

Ezután *Pulszky Ágost* angol nyelven mondotta az amerikai vendégre a következő felkösztöntőt:

(Pulszky és Mark Twain.)

Egy tisztelt vendégünk egészségére emelem poharamat... Boldogok vagyunk, hogy ma fogadtuk, amikor a sajtószabadság emlékét ünnepeljük, (Élénk helyeslés) és szerencsések vagyunk, hogy ma fogadtuk, a béke korszakában, amikor együtt vagyunk, mint egy boldog család, melynek minden egyes tagja szilárdan el van tökéve arra, hogy ha a béke és az egyetértés megsérül, ne ő legyen az, akit megbántanak, hanem a másik. (Zajos tetszés.) Poharamat emelem azon vendégünk egészségére, akinek méltóbbat nem fogadtunk, mert ő a megfordított újságíró. Az újságíróknak ugyanis, fájdalom, feladata gyakran az, hogy a hazugságot az igazság mezébe ültöztesse; ő azonban épp ellenkezőleg jár el, mert az igazságra huzza a hazugság rabát, hogy annál könnyebben fogadjuk és vezük

be barátságunkba. (Élénk tetszés.) Ennek a nagy férfunak egészségére emelem poharamat annál inkább, mert érzelmei igen sokban rokonok a magyar közéletével, mert ő tudja annak a módját, hogy a humor csilló drágakövében tükröztesse vissza az igazságot, (Élénk tetszés.) és midőn a jókedv előidézésre törekszik, nem a rosszakarat nevével akarja előidézni, hanem azon nemes jókedvet akarja felkelteni, amelyben egy amerikai költő szava szerint az Isten gyermeke gyakran tanítani képes azt, amit a próféta sem lát meg. (Élénk tetszés.) Emelem poharamat Samuel Langhorn Clemens, *Mark Twain* egészségére. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Mark Twain köszöni ezt a váratlan szíves fogadtatást, épp úgy mint azt a sok jól, amit róla mondanak, közte azt is, hogy nagy hazugnak mondják. (Nagy tetszés, élénk derűltség.) Ő a hazugságokat az élet szükséges alkatelemének tartja, de csak a nemes hazugságot, amely a távolabbi, a felhők által ellakart igazságra törekszik. (Élénk tetszés és éljenzés.) Ő is érzi a mai alkalom nagy voltát; nincs nagyobb dolog, mint a gondolat szabadsága, azért is bírja, hogy ez a szabadság megmaradjon, a nélkül, hogy szabadságosság fajuljon. Maradjon meg ez a szabadság, amely a bünt ostromozza, de nem az, amely a büntre csábít és a bünt utánozza. (Élénk tetszés és éljenzés.) Még egyszer köszöni a tisztelettelőt, amelyben részeselet és emeli poharát a magyar sajtó nagy feladatához méltó munkásaira. (Hosszantartó éljenzés, hip-hip hurra és taps.)

Ezután feszült figyelem közt *Szilágyi Dezső* szólott.

(Szilágyi beszéde.)

Tisztelt uraim! (Halljuk! Halljuk! Próbáltassuk: Helyre!) Én meg vagyok győződve, tisztelt uraim, arról, hogy a magyar hírlapirodalom képviselői hívek maradnak önmagukhoz, ami abban áll, hogy diszciplínát nem ismernek. (Derűltség.) Ezért hiába való törekvés őket helyre inteni. (Derűltség.) Sokkal helyesebbnek tartom azt, bizni bennük, hogy mielőtt nagy idők jönnek, — és most igazán csendet kérek, ha nincs is esengetyű a kezembem, (Élénk derűltség.) — akkor maguktól ott lesznek a helyükön. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Tisztelt uraim! Ma az önk szíveségéből mi itt, akiket vendégeknak neveznek, önkkel együtt nagy ünnepet ülünk. Én mindig szeretem kitérését annak, amiben nincs mindig diszciplína, hanem annál több benne az őszinteség, (Helyeslés.) olyan valami, amittől kezdünk az utóbbi időben elszokni. (Derűltség) az elsőbből sok volt, a másikkól átkozott kevés. (Hosszas élénk tetszés éljenzés és taps.)

Most, t. uraim, abban a helyzetben vagyunk, hogy az óceánon túlról meglátogatott bennünket önknek egy testvére, akinek neve fényes diadal-szekeren járta be az óvilágot (Élénk tetszés és éljenzés.) és mint igaz ember, azon a vallomáson kezdte, amit önk mind jól érezték, ambár angolul volt mondva és Pulszky t. tagtársunk tolmácsolta, hogy mondassék, hogy ő a nemes és igazán jó célra való hazugságot tartja egyik ingredienciának a hírlapírásban. (Derűltség.) Ha ő ezt magyarul mondta volna, itt nagy megilletődés lett volna. (Élénk derűltség.) Mert hát a mi tisztelt vendégünk nem tudja azt, hogy a magyar emberben sok van abból, amit a biblia félig úgy nevez, hogy irástudó (Derűltség.), a másik felét nem mondom meg, önk ugyis tudja (Zajos derűltség és tetszés.) és nem tudja azt, nem is tudhatja, hogy Árpádtól fogva nekünk ősi erényünk, hogy szeretjük azt, amit ő mondott, az igazságot, de ami angolul sokkal udvariasabban hangzik. (Derűltség.) Magyarul van benne legalább, ahogy hangzik, valami kellemetlenül igaz. (Derűltség.) Árpádtól fogva, mikor az a regé a fehérlőről szól, mi mindig azt tartottuk, hogy a főjellemvonása a magyar embernek, hogy ha nagyon kéri, megengedi, hogy hibát követett el (Derűltség), de azt kitalálta, amit körülnézett rajtuk, hogy valahányszor hibát követünk el, azt dignitással szeretjük tenni. (Zajos derűltség és taps.) És én, t. uraim, már hiába akarom beszélni rólk, a német tudósok, a kik statisztika szerint akarnak bennünket megítélni, (Derűltség.) azt tartom, hogy a helyes fenntartó ereje a magyar nemzetnek, hogy az igaztól nem fél, de nemzeti formában akarja. Ez nagyon természetes dolog, nézzék önk a mostani kabinet tagjait, megmondják az igazat, de jó formában teszik. (Derűltség.) Ha Pulszky turbékol, akkor ki beszéljen másképp? (Zajos meg-megújuló tetszésnyilvánítások, derűltség és taps.) Hát én azt akarom mondani, uraim, hogy én a mi tisztelt amerikai barátunknak igazat adok, igazat adok abban, hogy midőn ő megköszönté a magyar hírlapíróknak azt az igazán meleg, testvéri, lelkes fogadtatást, a minő csak ezen a fekete földön terem, (Tetszés.) akkor azt gondolta: Ezek bizonyára érteni fogják a hatásnak, a kötelesség teljesítésének a titkát, érteni fogják, ha maguk nem is hirdetik, de eltűrik és szívesen fogadják, ha egy külföldi mondja rájuk: (De-

erűltség.) mert sok igazság van uraim, amit mi akkor tőrünk el, és akkor van bátorságunk a „Vasárnapi Újságban” is kiadni, amely a legóvatosabb a magyar újságok között, (Zajos derűltség.) ha arra az igazság peoséje a külföldön, pláne Amerikában már reá van nyomva. (Derűltség.) Ki a manónak jut eszébe egy Amerikában hitelesített politikai igazság eredete után kutatni? (Derűltség.) Hogy ne kalandozzak el nagyon — mert hiszen látják, hogy a tárgyhoz szólok, (Zajos derűltség.) én végig hallgattam az obstrukciót (Derűltség.) és most látják, hogy nem mult el nyom nélkül, (Derűltség.) az egy nagy igazság és a magyar hírlapírásnak a málta bizonyítva ezt, valahányszor arról volt szó, hogy az ingadozó nemzeti hitet erősíteni kell, hogy a már-már megrendülő bizalmat a jövőben erős kézzel fenn kellett tartani: a hírlapíródalom, a hírlapírók, ez a finom eszű és finom érzékű ravasz, de törhetetlen hazafiaságú nép, (Derűltség.) mert előrelátók és hazafiak ezek az emberek, mert érezték azt, hogy most itt az ideje ebben a benyomásokra oly fogékony keleti fajban, amely ellentétet impressziók közt hánýódik, erősíteni az önbizalmat, a nemzeti jövőjébe vetett hitet, és akkor mihez folyamodtak? Ahhoz, amit a mi igen tisztelt vendégünk mondott, amit ő egyúttal így fejezett ki: generous lying; magyarul azt mondja az ember: tisztességes, közérdekből történő — de ez nem elég — és eredményes föllentés, helyesebben, tulzás. (Derűltség.) Mért hát uraim, nálunk nagy a tisztelete az eredménynek; (Élénk derűltség.) ez is a hírlapíródalom befolyása. (Zajos derűltség.) De valahányszor ingadozott a nemzeti érzés, — én vénebb ember vagyok, mint önk legtöbben, — de mind e mellett talán harca is kelnek önk közül sokkal, (Derűltség.) de hogy kikkel, azt természetesen bölcsen magam választanám ki, (Zajos derűltség.) én megértem azt az időt, amikor szükség volt a magyar nemzetben fenntartani a hitet, azt a hitet, hogy van még ereje az erkölcsi igazságnak, van még jövője a magyar szabadság iránti törekvésnek, (Leikes éljenzés.) én megértem azt az időt — és mély belátásról tanuskodott, amit vendégünk önkéről állított, mint legkedvezőbbet, első találkozására — hogy ilyen körülmények között ismerték és sikerrel megtették kötelességüket. (Tetszés.)

De ő, uraim, egy olyan országból jött, ahol a szabadságnak szám szerint gyenge, akarásban és előkölésben erős kezdete volt, mikor emigráltak oda azok az emberek, akik szívükben vitték azt az acélt, amelyből Amerika szabadsága felépült és ma a kék lobogó az ezüst csillagokkal fényesebben ragyog, mint valaha (Élénk tetszés.); azok az emberek nem voltak számosan. Kivánom — és itt nagyot kívánok, tessék készen lenni a befogadására — hogy az az acél, ha, ami jöhet, veszélyes időkben a nemzet erősítésére szükség lesz, legyen még bőven abban a körben, amelynek feladata ébren tartani a nemzeti hitet, a nemzeti bátorságot, ha lehet igazsággal, ha másképp nem megy, az időleges csüggedészel szemben, nemeslelkű föllentéssel, de egy föltétellel, hogy igazinak bizonyuljon be. (Zajos tetszés és derűltség.)

No, most már csak nem tagadhatjuk, hogy udvarias is vagyok. (Derűltség.) Már most úgy tesztek, mintha az országgyűlésen beszélnék és közelítek a tárgyhoz. (Élénk derűltség.) Én is akarom valamire poharamat emelni. (Halljuk! Halljuk!) Mikor így az ebédnek a végén van az ember, jól érzi magát, ha a mellény szűk és jól érzi magát, ha felelősség nélkül, vagy mondjuk felelősséggel, amit mi Magyarországon nagyon jól ismerünk, (Derűltség.) amit úgy nevezünk, hogy utólagos megmagyarázás fenntartásával, (Élénk derűltség.) ha avval megmondhatunk valamit, amint önk mindnyájan éreznék, amit én is éreznék. Ez uraim, nem csak a köszönet azért, amivel az én t. barátomnak személyem tulságos méltánylásért tartozom. Az én tisztelt barátom részrehajló, én elárulom önknek a nagy titkot, ez megmagyaráz mindent: nagyváradi ember ő is, én is. (Zajos derűltség.) Ez uraim, sokkal több, mint a szabadtűzesség köteleke, (Derűltség.) ezt a Vészi elnök ur kedvéért mondom, aki eddig azt hitte, hogy az a leg-erősebb kötelek. (Derűltség.)

Hát uraim, köszönetem mellett, amelyet becsületesen és őszintén mondok önknek, hadd üritsem poharamat valamire. (Halljuk! Halljuk!) Kérem, ajándékozzanak meg figyelmükkel. Az egyesületnek tisztelt alelnöke, Hoitsy Pál (Éljenzés) valóban nagy-szabású és az igazsága által legalább reám, aki önk közt bibliaolvasó vagyok, (Derűltség.) nagyhatásu toaszájában kiemelte azt, milyen régi az, amit ő sajtószabadságnak nevez és ebben boldogult gróf Majláth Antall összhangban van; a különbség csak az, hogy ez a szabad sajtó szabad présnek nevezte, (Derűltség.) becsületesen szívet régi magyarsággal (Derűltség.) és Hoitsy Pál tisztelt barátom a sajtószabadság fogalma alá sorozta a meggyőződésnek, a lelkiismeretnek, a gondolat igazságnak souverain.

soha le nem küzdhető jogait. És ebben igaz van. Ez a forrása mindennek. Én ezt elfogadom igenszivesen, annyival inkább, mert mindnyujunknak része van benne. Mind, akik itt vagyunk, felettünk lebeg a gyanyu, hogy hirlapirók voltunk. (Derülség.) Önök magunk udvarias gazdák, nem kutatják, nagy sikerrel-e, ezt udvariasan és bölösen reánk bízzák, hogy egészsítsük ki tetszésünk szerint. (Derülség.)

Tisztelt uram! Ha igaz az — aminthogy igaz, — hogy a sajtószabadság Magyarország ujkori szabadságával együtt született, hogy minden magyar ember tudja azt, hogy mi, akik nemzet vagyunk, ugy erősítjük, ugy tartjuk feun magunkat, ha szövetezünk a szabadságnak el nem pusztulható eszméivel, azokkal az eszmekkel, amelyek, míg emberség arra törekszik, hogy nemesebb és erősebb legyen, az erő kimeríthetetlen forrását fogják képezni (Élénk tetszés és helyeslés.)

Bizom abban, hogy nálunk a sajtószabadság megmarad, együtt azzal az állammal, azzal a nemzettel, amelynek földjén született és megmarad az idők végéig. Ami fenn fogja tartani, az a sajtó képviselőinek hü köteleességteljesítése.

Az ujkor első, legnagyobb magyar hirlapirója, Kossuth Lajos (Élénk éljenzés.) az újságot az örömmutatóhoz hasonlította. Célzott arra, hogy a hirlapiró érte meg az idők szavát, fejezze ki a nemzet szükségét és óhaját. Ne legyen játékszere a muló áramlatoknak, legyen bírálója és kifejezője egyiránt annak, ami a nemzet szívének mélyében van, ami valódi szüksége az országnak, és amit jónak talál, ezt hirdesse akkor is, ha nincs, vagy gyöngén van képviselve a parlamentben. Azt mondják, egy nagy névhez kötöm véleményemet. Ezt a hibát elnézhetik sok más között, amit miniszterkoromból ismernek.

A magyar sajtó tudja azt, hogy neki a nagy jogokat, a nagy erőt mi adja. Adja az, ha hű marad rendeltetéséhez: az igazat megmondani bátran és kitartással, nem gyengülő felelősségérzetrel. E szabadságot emberi leleményesség nem korlátozhatja, mert az az emberi leleményesség, amely rontani akar a gondolat szabadságán, mindig gyengébb lesz, mint az a leleményesség, mely szövetezik az igazsággal és kikerüli a korlátokat. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Én, uraim, arra emelem poharamat, hogy a magyar sajtót soha ne hagyja el köteletségének a tudata és az erő és készség, hogy azt teljesítse. (Élénk éljenzés.) Erre szükség, hogy ne csak a felső nyomás ellen, ha jönne, erős legyen, de erős legyen azon veszedelmesebb kísértés ellen, ami önmagunk hajlamaiból, önmagunk hibáiból ered, (Tetszés.) és óvakodjék a tirannizmusnak attól a legveszedelmesebb nemétől, mely alulról jön, amelynek olyan nehézz ellentállani. (Tetszés.)

T. barátom, a miniszterelnök azt mondta, hogy a sajtó élonye az igazság. Evvel a szeglet fején taláta. Én egy lépéssel tovább megyek. (Halljuk!) A közpályán levő embert és a hirlapirót is, ha az igazságot szolgálja, megilleti az, hogy a nemzet széles körében támogatassak, hogy a köznélemény karolja fel. (Élénk tetszés.) Mert nagy, törhetetlen erő az, ha a sajtó érzi, hogy minden igaz és lelkes szónak elfojthatatlan visszhangja támad kívülről és amit az egész nemzet akar, legyenek önök meggyőződve, az meg is lesz. (Élénk éljenzés.) Csak férfiakból álló nemzet kell és csak az kell, hogy az a férfiakból álló nemzet tudjon igazán akarni és — ami Magyarországon több — igazán cselekedni. (Zajos tetszés, éljenzés és taps.)

És még egyet kívánok. (Halljuk! Halljuk!) Nem elégséges a meggyőződéssel folytatott küzdelem mámore és büszke örömei. Kívánom azt, ami a legnagyobb jutalom, amihez való biztosságot, mint a francia katonának biztos reményét a marsallbotra, hordozzák szívükben. Kívánom önöknek, a magyar sajtó képviselőinek azt, hogy ne csak bizzanak az igazságban, ne csak küzdjenek érte, hanem érjék is el. (Élénk tetszés és éljenzés.) Mert a küzdelmes élet legboldogabb napja az, midőn a merészen gondolt eszme nagy küzdelem után diadalra jut. (Zajos tetszés, éljenzés és taps.)

Sohase hiányozzék a bátorság, a küzdelem ereje a magyar sajtóból; és adja az Isten, hogy megünnepelhesse a diadalmas napot, melyet az Isten jutalmul ad a küzdőknek, hogy egy pillanatban, egy órában, mikor már átérték a küzdelemnek kimerítő fáradságát és szilaj gyönyörét, érzézzék az igazságos, becsületes diadalmak felemelő, mámorító elégtelét. (Zajos tetszés.)

Jöjjön el ez az Önök számára! Ezt kívánom és erre ürttem poharamat. (Szűnni nem akaró zajos tetszés, éljenzés és taps.)

(Jókai levele.)

Dr. Lipsey Ádám Jókai Móra, a márciusi nagy napok nagy elő tanujára emeli poharát. (Lelkes éljenzés és taps.)

Vérsi József jelenti, hogy Jókai Mór a következő levelet küldötte hozzá, mint az egyesület elnökéhez:

Kedves barátom! Igazán sajnálom, hogy a mai fényes lakománkon testileg jelen nem lehetek. Az éjjel megint rosszul voltam: az influenza, miután nálam állandóan bekvártélyozta magát, még házastársát is hozott: a fluxust; az arcomat szakgatja. Nappal csak lábon tartom magamat mindenféle pilulákkal és alkoholfélékkel, de amit este lesz, nem vagyok ember, hanem csak köhögő mumia. S a testi fogyatkozashoz hozzájárul még a szellemi is: egy gondolatnak nem vagyok ura, (a hogy a levelém is bizonyítja). Én ma nem tudok a szabadságra áldomást mondani, irigylem a börtönömet, ahol egésszéges voltam.

De lelkileg ott leszek közöttetek (vigyázatok, hogy egy pezsgődügőval homlokom ne löjjetek, mert ez fáj) és együtt vidákok veletek.

Ha Mark Twain ott lesz, kérlek, add át neki legőszintébb üdvözlömetem.

Áldjanak meg benneteket nemcsak az égiek, hanem a földiek is!

Igaz barátod

Dr. Jókai Mór.

(Uj alapító tagok.)

Jókai levelét nagy lelkesedéssel fogadták, nem különben Vérsi József jelentését, hogy a jelenlevő miniszterek, névszerint Széll Kálmán, Wlassics Gyula, Darányi Ignác, Hegedűs Sándor és Plossz Sándor az egyesület alapító tagjai sorába léptek. (Viharos éljenzés és taps.) Az új tagokra emeli poharát. (Lelkes éljenzés.)

(Cziklay Lajos beszéde.)

A sajtószabadság örökre áldott emlékét ünnepléven, lehetetlen megfelekedeznie a magyar szent korona szívére, Budapest fővárosáról, amely ma feledhetlen nagy napon, az ország szívéhez méltóan megdöbög a lelkesedő színhelyre volt a szabadság mámorától megittasult márciusi ifjuság örökre emlékezetes kezdeményezésének. A híres 12 pontnak legeslegeje követelte a sajtó szabadságát, jól tudván, hogy a járomba hajtott egységes magyar nemzeti államra vert összes bélyékek közt ez a legfájdalmasabb, mert leglenyűgözőbb is.

A márciusi ifjuság által proklamált 12 pont legelső szankcióját a régi Pest városának hatósága adta meg. A felszabadult sajtó hálás volt a főváros iránt s nem kis része van abban, hogy minden erre hivatott tenyező közremunkál a mi szeretett Budapestünk fővárosátartásához.

De legyen is virágzó, nagy és hatalmas időtlen időig; legyen gőpontja a szabadság verőfényétől tündöklő magyar nemzeti törekvésnek, melyek valóra válván, hatásaikban milliószor jutalmazzák a szabadság eszménye iránt tanusított készséget. A székes főváros képviselőiben jelenlevő főpolgármester és polgármester urak személyében élettem a főváros közönségét. (Éljenzés.)

(Wekerle Sándor beszéde.)

Azért vagyok hátor nagy emelni, uraim, (Halljuk! Halljuk!) hogy nagy mulasztást pótoljak, hogy szót emeljek azért, amire tulajdonképpen első sorban kellett volna poharat emelni.

Előrebocsátom azt, hogy én ebben a házban, ebben a teremben, ahol igen otthonosan érzem magamat, még talán sohasem éreztem magamat annyira otthonosan, mint ma, amikor vendéggé vágyok szerencsés itt megjelenni. (Élénk tetszés és éljenzés.) Otthonosan érzem magamat, t. uraim, (Halljuk! Halljuk!) mert megerősöve látom itt megjelenni azokat az eszméket, amelyek uralkodó eszmék; (Halljuk! Halljuk!) otthonosan érzem magamat azért, mert abban a szerencsében részesülök, amelyben részesül a házigazda akkor, amikor egy hatalmasság száll meg házában! (Tetszés.) és az a háziur, ő pedig a vendég. (Tetszés.)

Én banális frázisokkal élni nem akarok, nem akarok a sajtó nagy hatalmára utalni, hanem utalni akarok arra, hogy ha általában hatalom a sajtó, mi ránk magyarokra nézve még több, még jelentősebb a hatalomnál, mi ránk nevező, amit Hoitsy t. barátom mondott a prófétákról, megőrzője multunk emlékeinek, biztosítója jelenünknek, felkeltője jövő reményeinknek, sőt nálam is több, mert az ő prófétáit a nép megkövezte, királyok börtönbe vetették, idegen hatalmasságok kerékbe törették, de ezt a mi biztosítékunkat, ezt a mi hatalmunkat, ezt a mi erősségünket, amely a magyar sajtóban rejlik, ezt sem börtönbe vetni, sem kerékbe törni, sem tűzbe dobni nem lehet, mert ha tűzbe is dobják, az új hatalomra kél. (Élénk tetszés.) Sokszor hallottam közéletünk férfait aggódni a felett, hogy a mi nemzeti biztosítékainknak egyik, vagy másik attribútuma hiányzik; sokszor hallottam régi multunk embereit aggódni a felett, hogy régi védőbástyáink, amelyek eddig biztosítékot nyújtottak, a jövőre nem fognak ily biztosítékot képezni. Én megnyugtattam őket, van nekünk egy hatalmas

biztosítékunk s ez a nagy biztosíték, ez a nagy erő rejlik a sajtóban. (Ugy van! Tetszés.) Ezt a nagy erőt azonban csak úgy vagyunk képesek megővni, ha megővünk azt, amit a miniszterelnök ur első követelményként állított fel, hogy legyen igaz, ha megővünk azt, amit t. barátom Szilágyi Dezső mondott, hogy legyen a sajtó mindig erős s legyen tiszta, hogy igaz, erős és tiszta leszek, abban nekem erős a bizodalom, erős azért, mert én feltétlenül bízom a kor uralkodó eszmében. Azok hátráltatását megkísérteni lehet, de megsemmisíteni azokat nem lehet. (Ugy van! Élénk tetszés.) Akkor uraim, mikor a XX. század küszöbén vagyunk, a sajtószabadságot félteni nemcsak kishitűség, hanem oktalanság volna. Uralkodó eszméi a kornak romba dőlhetnek! romba dőlhet minden, de ez az egyedüli igazság, melynek érvényesülését megghusítani, amelyet sikerrel megostromolni nem lehet. Igen, e várat is meg lehet ostromolni, be lehet talán venni külső sáncait, meg lehet kisebbiteni igazságát, meg erősségét, meg tisztaságát; de ezt sem lehet megtenni, uraim, egy oly fellegvár, amely a magyar újságírók egyesülésében rejlik, mert ez az egyesülés és az ott kifejlődő szellem megővja mindenkoron igazságát, erősségét és tisztaságát. Erre az erősségre, erre a fellegvárra, a magyar újságírók egyesületére emelem poharamat. (Szűnni nem akaró lelkes éljenzés és taps.)

Wekerle feiközöttöje után a társaság, amely hamisítatlan jókedvben teljes három órát töltött együtt, oszladozni kezdett.

KÜLFÖLD.

Katonai léghajós-egyezmény. Berlinből jelentik a párisi Tempsnak, hogy Németország és Ausztria-Magyarország egyezményt kötöttek egymással, mely a két ország katonai léghajósainak megengedi, hogy a határon átszálljanak s a másik ország területén bocsátkozzanak földre. Az illető léghajóban levő tiszteteknek személyükre vonatkozó igazolványokkal kell ellátva lenniök, amelyeket a hatóságnak bemutatni kötelesek. Tiltva van a tiszteteknek, hogy fotografáljanak, vagy postagalambokat eregessenek. A léghajó okozta esetleges károkat az illető kormány viseli.

Esterházy kontra Walsin.

Páris, március 23.

A magyar Esterházy-család feje, Esterházy Miklós herceg a párisi sajnakerületi törvényszéknél panaszt tett Walsin-Esterházy őrnagy ellen az Esterházyak nevének és címerének bitórlása miatt.

Esterházy Miklós herceg panaszában előadja, hogy Walsin-Esterházyaknak nincs joga, hogy az Esterházy nevet magában, a Walsin név nélkül viselje s hogy magát egyszerűen Esterházyaknak nevezze. Esterházy herceg előadja továbbá, hogy ő az Esterházy-családnak ez idő szerint egyedüli feje, hogy a család tagjain kívül másnak nincs joga a család nevét és címerét viselni s hogy neki, mint a család fejének, joga és kötelessége arra vigyázni, hogy a család ősi nevét és címerét, mely az Esterházyak ősi és elvitathatatlan tulajdona, idegenek ne bitorolják s csak azok viseljék, akiknek joguk van hozzá. A herceg azt kívánja, hogy harmadik személyeknek, akik több szóból álló nevet viselnek, amelyek közt az Esterházy név is előfordul, ne engedjék meg, hogy ezt a nevet kiválhasszák s csak az Esterházy nevet használják. A Walsin-Esterházyak visszaélése sajnálattal zavart támasztott két család közt, amelyet semmiféle rokonság se fűzött össze. A herceg előadja, hogy a legutóbbi események által a Walsin-Esterházyak közül két ember szomorú híre vergődött; ezek egyike Esterházy Mária Károly Ferdinándnak nevezte magát s nem aktív szolgálatban lévő gyalogsági őrnagy, a másik Esterházy Keresztély grófnak valjha magát s az előbbinek unokatestvére. Ez a két ember nem viseli igazi nevét, amely Walsin-Esterházy, nem pedig egyszerűen Esterházy. Ez a két ember a Walsin név elhagyásával fölöttébb kínos és bosszantó zavart támaszt, amely könnyen lehetővé teszi, hogy a panaszt és családját összeléveszések a bitorlók, akiket a magyarországi Esterházyakkal semmiféle rokonsági kötelék sem fűz össze. A Walsin-Esterházyak tromba és meg nem engedett módon használják az Esterházy-család címerét, amely a panaszosnak és családjának kizárólagos és elvitathatatlan tulajdona.

Esterházy Miklós herceg aztán a Walsin-Esterházyak származásáról a következőket mondja panaszában:

Az 1767. év május hónapjában Vallerangió községben egy fiugyermek született, akit 1767. október 1-én megkereszteltek és János Mária

Ágoston néven az anyakönyvbe beírták a nélkül, hogy az apa vagy az anya nevét is beírták volna. A francia köztársaság V. esztendőjének prairial 5-kén János Mária Ágoston kereskedő, aki akkor huszonkilenc éves volt, Nirmesben feleségül vett egy *Cartier* nevű kisasszonyt s az anyakönyvvezető előtt azt vallotta, hogy *Esterházy* János Mária Ágostonnak hívják s hogy *Esterházy* Mariannának természetes és fogadott fia. Ebből a házasságból két gyermek született; *Esterházy* József, született Nimesben, a X. év Germinal havának 30-án és *Lajos József* Ferdinánd, született 1807. május 20-án. Mindkettőnek *Walsin-Esterházy* volt az ósajpa s így a fiukat és ivadékait nem illet meg az a jog, hogy nevükből a *Walsin* nevet kihagyják.

Esterházy Miklós herceg azzal fejezi be a panaszát, hogy ő és családjának tagjai állandóan Magyarországon laknak s legfőbb látogatása szoktat Párisba utazni, hogy sem ő, sem családjának többi tagja eddig nem tudta, hogy Franciaországban idegen emberek milyen gyalázatos módon élnek vissza az ő nevükkél és címerükkél s hogy csak a legutóbbi időkben végbement botrányok terelték figyelmüket a franciaországi *Walsin-Esterházy*-kra, akikről nem fogják túrni a magyar *Esterházy*-nak nevének bitórlását. Arra kéri tehát a törvényt, hogy a *Walsin-Esterházy*-kat idezze meg s tiltsa meg nekik, hogy jövőben köz- és magánokiratokban az *Esterházy* nevet egymagában használják.

HIREK.

Budapest, március 23.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Március 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Cimadományozás.** A király dr. *Szabó* Dávid bizánci közalapítványi kerületi ügyésznek a jogügyi tanácsosi címet és jellegelt díjmentesen adományozta.

— **Krieghammer Zárgrábn.** Zárgrábból táviratozták: *Krieghammer* község hadügyminiszter tegnap megsejmelte a hadtest-iskolát és a hadtestparancsnoknál ebédelt. A hadügyminiszter ma Károlyvárosba utazott, hogy megtekintse az oдавó kadétiskolát.

— **A pápa.** Ahány hír jön a Vatikán nagy betegéről, annyiféle mond. A legújabb hírek nem igen biztatók. A *Kölnische Zeitung* jelenti, hogy Párisba érkezett táviratok szerint a pápa rákjaja nem tért vissza, de csaknem folytonos álmatlanságban szenved és igen keveset eszik. Ha már fogad is valakit, a kihallgatás mindössze abból áll, hogy szófan feke bemutattatja magának a látogatott. *Szellemi ereje is egyre fog.* Az operáció nyomán támadt seb még nem hegedt be. A Vatikánban alig beszélnek másról, mint a pápa állapotáról, amely a *kardinálisok* nagyon nyugtalanítja.

— **Csemegi Károly könyvtára.** Gróf *Apponyi* Albert vezetésével képviselő-küldöttség tiszteltelt ma *Szél* Kálmán miniszterelnöknek, *Plösz* igazságügyminiszternek és *Lukács* pénzügyminiszternek, arra kérve őket, hogy Csemegi nagybecsű jogirodalmi könyvtárát vásárolja meg a kormány a képviselőház kifizető bizottsága számára. Ennek az akciónak önző Csemegi Károlyné fölsegelése a célja.

Gróf *Apponyi* Albert a küldöttség nevében előadta, hogy a magyar nemzeti kulturának nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy Csemegi Károlynak a maga nemében páratlan becsű könyvtára, úgy amint van, egészében az ország számára megszeressék. Ebben a könyvtárban egyesek közt oly unikumok találhatók, amelyeknek értékét alig lehetne meghatározni. Még becsesebbé teszi a könyvtárt az, hogy a nagy tudós ugyszólván minden egyes kötethez sajátkezű bő jegyzeteket esztől, melyek közül némelyik egy-egy nagyobb tanulmány terjedelmével bír. Ezekből eltekintve is helyén való, hogy a nemzet törvényhozása ez uton némi jelet adja az elhunyt iránt való elismerésnek és kegyeletnek. Végül a bizottság azt a kérészt adta elő, hogy Csemegi Károly öszvényének a törvényesen megengedett legmagasabb nyugdíj 2500 forintnyi öszvényben megadassék.

Szél Kálmán az előadottakra azonnal és igen kimerítően válaszolt. Kijelentette, hogy teljes meggyőződéssel magáévá teszi a Csemegi emléke iránt kifejezett elismerést és annak minden nyilvánulását felkarolni és támogatni kész. A miniszterelnök maga is ismeri a Csemegi-könyvtárt és annak megszerzését felteve kívánatosnak tekintheti. A küldöttség által megnevezett vételárt éppen

nem tartja tulságosnak, megígéri tehát, hogy az ügyet haladéktalanul a minisztertanács elővívsi. Az öszvénynek adandó nyugdíját illetőleg szívesen megígéri a méltányos és jogos kérelem teljesítését.

Lukács pénzügyminiszter a maga részéről is ugyanily értelemben nyilatkozott és kijelentette, hogy a tárgyalás alatt álló költségvetés keretén kívül gondoskodni fog a könyvtár vételárának fedezetéről.

Plösz és *Wlassics* miniszterek szintén a legnagyobb rokonszenvvel fogadták az ügyet, melyet mint jogászok is magukévá tettek.

Gróf *Apponyi* Albert ezek után köszönetet mondott a kormányelnöknek és a kormány tagjainak azért a melegségért, amellyel az ügyet felkarolták és kijelentette, hogy erről az eredményről az ügy iránt érdeklődő nagyszámú képviselőket értesíteni fogja, kiknek megbízásából a küldöttség eljár.

— **Munkácsy állapota.** Különböző telegrafáljak: A *Bonner Zeitung* a leghitelesebb forrásból arról értesül, hogy a *Munkácsy* állapotáról elterjedt nyugtalanító hírek helytelenek. Munkácsy sétál és kocszik, de minden foglalkozástól tartózkodik.

— **Kossuth-gyásznap.** *Kossuth* Lajos halálának ötödik évfordulója alkalmából vasárnap, március 26-án lesz a fővárosban az évente szokásos gyásznap. A polgárság délután két órakor gyülekezik a *Kalvintér* s onnan a keresési temetőbe vonul *Kossuth* Lajos sírjához, ahol gyászbeszédet tartanak. A rendező bizottság felhívja a fővárosi háztulajdonosokat, hogy az ünnepély napjára töltsék ki a gyászlobogót házaikra.

— **Az első hó.** Március havát vénkisasszonyhoz hasonlítani — bizony isten merész dolog. A vénkisasszonnyal való hasonlatosságot már a nyarút vette ki magának a szimbólumok lomtárából. Pedig ez a késő tél — akármit mondanak is az iskola szent hagyományai — önkéntelenül is a vénkisasszonyt juttatja eszünkbe. A vénkisasszony, akinek élete alkonyán jut eszébe, hogy elfelejtett élni. Szomorú dolog ez nagyon. De csak idáig. Amikor aztán a vénkisasszony odaáll a tűkör elé és kislányosn illegeti magát, mosolyra fintorítja arcát és magára aggatja minden kislányos esesebecsését, hogy elhitesse velünk, hogy nem olván vér, a milyenek látszik, akkor bizony elvész minden melankólia és jóízűen mosolygunk. A cifraságok alatt ott látjuk a vénkisasszony aszott testét, fonnyadt arcát és —

Önkéntelenül is mosolyognunk kell, ahogy kinézünk az ablakon és látjuk azt a sok szép, fehér, puha havat a házfetőkön és a járdákon: tél utóán az első havat. De hogy hiszszük, hogy most kezdődik a tél! De hogy is! A vén kisasszonnyal eszébe jutott, hogy elfelejtett élni. Ennyi az egész. És most magára szedi kislányos esesebecsét és —

Az ország minden részéből jönnek tudósítások az első hóról. Hát csak jöjjenek. Nem közlünk belőlük egyet sem, mert tartunk tőle, hogy mire ez az újság kikerül a sajtóból, a vénkisasszonyról lefoszlik a citraság és megint kopáron fog feketelleni a föld Kárpátoktól Adriáig.

— **A nagy-szebeni új gimnázium.** Az új állami gimnáziumot — mint Nagyszebenből táviratozták — ma déleán nyitották meg a polgári és katonai hatóságok fejei, *Probst* hadtestparancsnok, *Metianu* metropolita, *Müller* püspök és más előkelőségek jelenlétében. A *Szózat* elénekése után *Thalman* főispán a közoktatásügyi miniszter nevében átadta rendeltetésnek az új épületet, mire *Fereny* igazgató közönetet mondott mindazoknak, akik az épület létrejötte körül fáradoztak. *Wlassics* közoktatásügyi miniszternek üdvözölő táviratot küldtek.

— **Finále.** Báró *Bánffy* Dezső magyar királyi főudvarmester, volt miniszterelnök, ma költözött át a miniszterelnöki palotából a Budavárában levő ur-utca 60-ik számú házába, amely gróf *Zichy* tulajdona. A költözködés munkáját nyolc hatalmas butorszállító kocsival sok munkás végezte. Báró *Bánffy* Dezső éppen a közgazdatis bíróság épületével szemben fog lakni, tehát *Wekerle* Sándor közigazdatis bírósági elnök és volt miniszterelnök szomszédja lesz.

— **Ezer forintos alapítvány.** *Andrássy* Dénes grófné *Kraszna-Horkáról* a budapesti és kolozsvári állatvédő egyesületeknek egyenként 500—500 forintot küldött alapító tagdíjkeppen.

— **Fővárosi tantók Fiumében.** A budapesti tantók kaszinójának küldöttsége *Verdy* Károly tanfelügyelő vezetésével márc 25-én a reggeli gyorsvonattal Fiuméba indul, hogy visszaadja az oдавó tanítók tavalyi látogatását. A tanítók tanulmányozni fogják a fumei közösi iskolákat is. Fiuméből Triestben át Venecióba mennek s a husvéti ünnepek után térnek csak vissza.

— **Zalka János nagybeteg.** Győri levelezőnk táviratoztta, hogy *Zalka* János győri püspököt ma reggel fél 8 órakor, amint házi kápolnájában misét hallgatott, szélhűdés érte és most az agg főpap halálos beteg. A szélhűdés egész baloldalt megbénította és beszélni képtenségtől is megfosztotta. Állapota, tekintettel 78 éves korára, nagyon aggasztó és súlyosbítja a bajt az is, hogy a beteg semmi táplálékot sem vesz magához. A város lakossága vállalkótlanság nélkül mély részvételt van a köztisztelőben álló főpap iránt és nyugtalanul várja a rezidenciából érkező híreket.

— **Fokról-fokra.** A rendőrség ma leartóztatta *Horváth* Dezső ötven éves jászberényi születésű ügynököt, aki tízezer forint övadékpénzt sikkasztott el. *Horváth* valaha Jászberényben arvaszéki üllök volt, később bírósági végrehajtó, végre mint különböző biztosítási társaságok vezérigényőke szerepelt. Mint saját maga mondja, biztosítási dijak beszedésével is meg volt bízva s ilyen minőségében, hogy munkáját megkönnyebítse, pénzeszközöket alkalmazott. Hirdette az állásokat s így kőrülből tíz ember ment lépre. Valamennyitől három-négyszáz forintot vett föl kaucióképpen. A léprement emberek csakhamar észrevették, hogy pénzeszedésről szó sincsen, mert *Horváth* nem tudott nekik munkát adni. Bizalmatlanoknál kezdtek, s visszakövetelték az átadott övadékpénzeket, *Horváth* eleintén hitegette embereit, akik közül néhányan feljelentéssel fenyegettek, s ezek meg is kapták pénzüket, de a többiek már nem tudtak pénzükhöz jutni. Erre aztán feljelentették. Eddig a panaszok száma tizenkettő, akiknek feljelentése *Horváth* Dezsőt a rendőrség tegnap Almáossy-utca 4-ik szám alatt levő lakásán leartóztatta. A sikkasztó mindent beismer, holnap már át is kísérik az ügyészseghez.

— **Hérec a póluson.** Az *abruzói* herceg északarkai expediciójára, mint római tudósítónk telegrafálja, *Umberto* király százezer lirát ajándékozott. A nápolyi herceg ötvenezer lirával járult hozzá a nagy vállalkozás költségeihez. A többi herceg is adakozott, úgy, hogy az *abruzói* hercegeknek mindössze kőrülből négy millió lira lesz az utiköltsége. Mindenesetre szép kis utraváló. A vállalkozó szellemű herceget a trónörökös-pár elkíséri Norvégiaiba.

— **Próbaelöadás.** *Söpkész* Sándor, a magyar állam vasut skatudásáról ismert kiváló főmérnök, holnap, péntek délután öt órakor tartja a királyi József-miúgyetem C. 21. számú tantermében magántanári próbaelöadását. A tudós tanár a *nagyasutak elektronos vontaásáról* tart előadást.

— **Kellemetlenség.** Szalontay Ferenc erdötölki kocsmárosnak egy kis kellemetlensége támadt tavaly, csak úgy hirtelenében, mint ahogy állítólag deris égből is le szokott esapni néha a villám. Jött a végrehajtó s mindent összeirt adó fejében. Holott Szalontay Ferencnek tiszta fehér volt a lelkiismerete az adó dolgában. Annál feketébb volt azonban a Szalontay György, aki szintén kocsmáros, de a väci-uton s pár száz forinttal tartozott a hazának. Ezzel tévesztette öszsze *Kövesi* József végrehajtó az erdötölki Szalontayt. Mire aztán külsült a tévedés, Szalontay György eladta a kocsmáját s nem lehetett megvenni rajta az adót. Ezért aztán *Kövesinek* is meggyült a baja. Fegyelmi vizsgálatot akasztottak a nyakába s a mai napon elítélték száz forint bírságra s azonfelül felelős még azért a summáért is, ami a tévedése miatt kiceppt az adópénztárból. Szóval: ha az adóvégrehajtó téved, nem elég az, ha azt mondja, hogy: pardon.

— **Bányászerecséltlenség.** *Varsó*ból jelenti, hogy a *Niakán* ércbányában egy réteg beomlott és *huszonegy* munkást eltemetett. A munkások közül hármat élve kihuztak, de ezek is súlyosan megsebesültek. A többi tizennyolc munkást megölte a földréteg.

— **Ötven év.** Az aradi házezred a nortari diadalok ötvenedik évfordulóját fényesen megünnepele. Reggel a várban labori mise volt, melyen *Wachsmann* ezredes lelkes beszédben méltatta a régi gyulai ezred diadalát. A legjobb altiszteket megjutalmazták. Az ezred zászlóval előléptetett *Blondein* tábornok mellett álló *Jakó* Istvan nyugalmazott százados előtt, ki az ütközetben részt vett. Déleán banket volt a tiszti kaszinóban, amelyre a polgári hatóságokat is meghívták.

— **Nagy zsarolás.** *Páris*ból táviratozták, hogy ott a marseillei szenációs zsarolás bünpör foglalkoztatja most a kedélyeket. Ez a bünpör bennünket is közelebbérl érdekel. Egy *M.* nevű ur ugyanis levelet irt egy osztrák vagy magyar uriaszonynak, hogy ha nem fizet neki *négyszázötvenezer frankot*, botrányos leleplezést fog róla nyilvánosságra hozni. Az uriaszony elküldte a levelet a marseillei törvényszéknek, amely megindította *M.* ellen a vizsgálatot.

Figyelmeztetés.

Valódi tokaji és szamorodni boraim kizárólag csakis Radó és Társa magyar borpince cégnél Budapest, V., Mérleg-utca 4. sz. a. és annak fiókáruházában VIII., Erzsébet-körut 56. sz. a. kapbatók. Tisztelettel LONSZKY ADOLF ó-liskai termelő.

— **Az osztályorszájként húszas.** Az osztályorszájként mai húszasán huszezer koronát nyert 44994, tízezer koronát 1238 74502, ötezer koronát 43412 48437 38151, kétezer koronát 16663 17362 73524 27709 22580 62706 65699 30101 30461 29891 16432 2122 85050 93992 33974 31486 19112 7577 80787 32848 22587 49271 27803 1650 66382 30535 87109 99460 72686 79383 25212 87349 48349 80557 84060 87087, ezer koronát 13646 3237 82708 75501 42927 11140 3442 7880 44843 50074 86191 67309 88636 90752 21067 50370 24251 38215 82402 38560 57795 55588 27366 60193 38971 31163 1549 9884 8911 75741 92954 22951 13053 43499 90005 93938 58455 81703 7992 71376 74120 44062 7862 66213 38526 24770 84285, ötszáz koronát 83764 19174 54104 17451 81335 60090 82450 83668 23050 29415 24951 57299 18039 62005 10031 60784 45787 50986 80564 6953 8590 10286 92671 42922 88359 39908 59893 60242 70127 63152 94919 32895 88310 77815 70770 31290 1510 29251 35829 16210 7158 58991 79120 63084 89482 26982 19587 27792.

(x) Husvétii tojások és fecskendők Kertész Tódornál.

Mark Twain Budapesten.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 23.

Ma délután egy óra ötven perccor érkezett Budapestre a világ legnagyobb élő humoristája, *Mark Twain*. A nyugoti pályaudvaron nagyszámu közönség fogadta a galamböszhaju, bozontos szemöldökű vállas szép öreg urat, s oly nagy éljenzésben tört ki, hogy *Mark Twain* valósággal megijedt. A *Budapesti Újságírók Egyesületének* és a *Lipótvárosi Kaszinó*-nak küldöttsége fogadta. Az újságírók nevében *Véski József* elnök, a kaszinó megbízásából pedig *Arányi Miksa* orsz. képviselő üdvözölte néhány szóval, amit *Mark Twain* szívesen mosolyogva köszönt meg. Aztán két szép fiatal leányával koscsiba ült, s a nagy közönség harsány éljenzése közepett a *Hungária* fogadóba hajtattott, ahol egy hélig fog lakni. Ma este részt vesz a *Budapesti Újságírók Egyesületének* disz-lakomáját, szombaton este nyolc óraker pedig fölolvasását tart a *Lipótvárosi Kaszinó*-ban.

Néhány budapesti újságíró együtt érkezett Pestre a nagy amerikai íróval és családjával. Az öreg ur nem az a vig tréfáló, akinek tartják, s aminőnek művei után vélné az ember. A sok sorcsapás, amely érte, bánatosá tette. Keveset beszél, éppen nem tréfaalkozik, azonkívül is nehezére esik a társalgás, meri kissé nagyot hall. A magyar viszonyok felől ha nem is éppen alaposan, de elég jól van tájékozva és sokat vár Budapesttől, amelynek csodálatos fejlődéséről sokat hallott. Amikor Budapestben megállott a vonat s *Mark Twain* a kocsijában megjelent, oly nagy éljenzés hangzott föl, hogy az öreg ur elpirult, zavarba jött. Környezetének mondta is, hogy ily fényes fogadtásra nem volt elkészülve, s valósággal megrémült, amikor a pályaudvar visszhangos csarnokában annyi torokból zendült föl az éljen.

Mark Twain, ez nem az igazi neve, csak írói álnév. *Samuel Langhorne Clemens*nek hívják. Amikor révkalauz volt, a *Mississippi* folyón sokat járt. A sekély vízben haladó hajó orrán egy matróz mérí a víz mélységét és veszedelmes helyeken hangosan kiáltja a mérés eredményét a kapitánynak, aki ismét hangosan kiáltja a kormányosnak, hogy hány láb mélységet ér a mérőólm.

— *Mark Twain!*

kiáltja a matróz, mikor az ólom csak két lábnyi mélyre süllyed. Ezt a kiáltást, mely annyira otthonos a *Mississippin*, írói álnévvel választotta *Clemens Samuel* és világhírűvé tette.

Tom Sawyer és *Hucklebery Finn kalandjai* című könyvben írta meg ifjúkori életét, mikor tizenhét éves lett, meghalt az apja és neki, valamint testvéreinek maguknak kellett kenyérüket megkeresniük. Sam nyomdászinas lett a hannibali *Weekly Courier*-nál, mely lapnak 100 előfizetője volt a városban és 350 a vidéken; az előbbieket fűszerekkel fizettek, az utóbbiak veteményekkel és flattal, „ha ugyan egyáltalán fizettek”, jegyzi meg *Mark Twain*.

Tizenöt éves korában „kitanult és vándorutrá ment”, miközben *New Yorkba* is elérkezett. Ott sem volt hosszú maradása és révkalauz lett a *Mississippin*. Itt eltöltött regényes életét *Élet a Mississippin* című könyvében írta meg. A polgárháboru kitörése véget vetett e pályájának és aranyásónak ment *Kaliforniába*, ahonnan rajzokat, karcolatokat írt több lapnak, később szerkesztői állást kapott, a mi azonban oly kevésbé tetszett neki, hogy újra révkalauznak akart beállani.

Corub tábornok, aki jó barátja volt és fölismerste nagy tehetségét, rábirta, hogy a toll hiva maradjon. Az is maradt, az egész világ nagy örömeire, mert oly sok derült percet mint ő, még aliz szerzett va-

laki az olvasóinak. *Innocents abroad* (Gyanutlan utazók) című könyvével érte el az első nagy sikert. A hastforti kiadórtársaság kinyomatta a könyvet és 75.000 dollár tiszta jövedelmet hozott. Ezzel a legkeresettebb írók egyikévé lett.

Gyakran mondta ő maga, hogy *koldus* lesz egyszer. Amit sejtett, bekövetkezett. Egész vagyont rábirta a *New-yorki Webster* kiadó cégére, mely megbukott, úgy hogy nemcsak a vagyona volt oda, hanem óriási adósság is nehezedett rá. Ő nem csüggedt el, újra dolgozni kezdett, hogy hitelezőit kielégíthesse. Felolvasási körutat tett az egész világon. Hitelezőinek követeléseit az utolsó fillérig kifizette.

Most itt van közöttünk, és az a fogadtatás, amelyben része volt, mutatja, hogy mennyire szeretik az egész világon. Talán még idegen írókat nem is fogadott úgy a budapesti közönség, mint *Mark Twain*-t, a legszeretreméltóbb, legközvetlenebb humoristát.

A szinezet.

— Egy aforizma és egy példa. —

(Mindem idegennel történő eseményt olyan színben lát az ember, aminőben akarja. Példák erre a ma érkezett könyvatos lap tudósítók, amelyek *Bánffy* Dezső bárónak a miniszterelnöki palotából való kihurcolkodását a legötöttebb színekkel festik. Az ő mintájukra hadd mutassuk meg mi is, hogy lehet azt az alapjában véve derűs jelenetet tragikusán megírni. Ime:)

Ma reggel nyolc órára volt kintüve *Bánffy* báró hurcolkodásának kezdete. A volt miniszterelnök az éjét nyugodtan töltötte, s már hét óraker fölébredt. Eléggé vidám volt s környezetével még az utolsó pillanatban is folytont tréfált. Fél nyolc óra felé kávét vett magához, és nyugodtan várta a nyolc órát.

Háromnegyed nyolcoker balk, de azért férfias hangon megkérdezte környezetétől:

— *Hány óra?*

A család a miniszterelnök sógorát bizta meg a felelettel.

— *Háromnegyed nyolc... — volt a felelet.*

Öt perccel nyolc előtt belépett a cellába a pap. Ugyanis a kapus cellájában várta a butorszállítót *Bánffy*.

— *Jó reggelt!* — mondta *Bánffy*.

— *Adjon isten — felelt szemmeláthatólag érzékenyen az ősz lelkiatya.*

Pontban nyolc óraker megjelent a gondnok.

— *Elkészült már, kegyelmes uram? —* kérdezte. *Bánffy* báró fölállt, az asztalba fogózott, de azért határozott hangon felelt:

— *Ez.*

Ekkor az ültöztetés munkájához láttak. A volt miniszterelnökre, aki annyiszor viselte büszkén a diszmagyart, ráadtak a télikabátot. *Bánffy* csodálatos lélekjelenlével jegyezte meg:

— *Hiányzik egy gomb.*

Nyolc óra után öt perccel már mindenki együtt volt. Végre megjelent a butorszállító frakkban, fehér keztyűben, segédeivel. Az ősz lelkiatya karofogta *Bánffy*-t, s remegő hangon szólt:

— *Menjünk.*

— *Menjünk, atyám —* szólt látható nyugalommal *Bánffy*.

Megindultak kifelé. Elöl ment a gondnok, utána a szállító, segédeivel, majd *Bánffy* az agg lelkes karján, s végül a rokonság. Kénn boros volt az ég, az újságírók jegyezték, a nép közt mozgás támadt. Egy nagy faalkotmány állott a *Szentgyörgy-téren*. *Bánffy* a legnagyobb nyugalommal kérdezte:

— *Ez az?*

A gondnok felelt:

— *Ez.*

A butorszállító szekér volt. Ekkor előlépett a gondnok és érces hangon még egyszer fölolvasa a szállítási föltételeket. Majd az égre mutatott, mondván:

— *Még ma havazni fog.*

Aztán a frakkos *Tauszky* felé fordult a hagyományos szavakkal:

— *Szállító, végezze kötelességét!*

Ekkor megpördültek a dobok az üllői-uti kaszárnyában, és a segédek megragadták a butorokat. *Bánffy* fölállt, és messze hallható hangon szólt:

— *Aztán el ne törjenek valamit!*

Egy óra mulva néptelen volt a *Szentgyörgy-tér*.

Ez a szinezet.

ban. A kötvényeket a banksoport 94.50 százalékon veszi át. A kötvények első részletének átvétele 69.75 százalék mellett történt.

(*) **Gróf Károlyi Sándor** telkel. A fővárosnak gróf *Károlyi Sándor* ellen indított kisajátítási perében ma hozta meg az ítéletet a királyi tábla. A királyi tábla a törvényszék határozatát részben megváltoztatta, részben helybenhagyta. A tábla 506,059 forinttal kártalanította a gróft, tehát sokkal többel, mint a törvényszék, amely 464,539 forint 46 krajcárt ítelt meg neki a telkekért. Rákospalotai igényével a tábla elutasította és az elsőbíróság határozatának nem kifogásolt pontjait helybenhagyta.

SZINHAZ, MŰVÉSZET.

** **A Bazilika mozaik-képe.** Hosszu cikkben ismertettük nemrég azt a küzdelmet, amely a Bazilika mozaik-képe körül támadt. A felügyelő bizottság *Lotz* mester kartonjait a velencei *Salvati*-cégnél akarta mozaikba rakatni, ezzel szemben a bizottság több tagja azt ajánlotta, hogy bízzák magyar művészekre a mozaikok kivételét. E kérdésben most döntött a fővárosi tanács. E szerint *Lotz Károly* négy kartonrajzát a velencei cég rakja mozaikba, míg *Vastagh* és *Étner* tizenhat medaillon-festményét magyar mozaikművészre, nevezetesen *Roth Miksára*, bízzák.

** **A szinkörökről.** A fővárosi tanács mai ülésén *Feld Zsigmond*-nak megengedte, hogy a városligeti szinkörben az előadásokat husvét vasárnapján megkezdje. *Makó Lajos* szinzigazgatónak pedig megengedte a tanács, hogy a krisztinavárosi szinkörben délutáni előadásokat tarthasson.

** **A rendőrtisztviselők művészestélyéről** írt tudósításunkban nem emlékeztünk meg *F. Feony* Irén asszony közreműködéséről. A művésznő a *Proféta* nagy áriáját énekelte fényes sikerrel. Hangja teljes erejében ragyogott és annyi érzéssel, annyi bensőséggel énekel, hogy a közönség percekig tapsolta a művésznőt.

** **Az Operaház előadása otthon.** Az Operaházban holnap (pénteken) este a *Jancsi és Juliska* meg a *Babátündér* kerül színpadra. A *Telefon* *Hirmondó* az előadást közvetíteni fogja s így az előzetek otthon is végighallgathatják. Opera után 11 óráig cigányzenét közvetít a *Hirmondó*.

Helyet a nőknek!

— A *Vigszínház* bemutatója. —

Budapest, március 23.

A *Vigszínház*ban ma este a nők rovására ment a mulatság. Két francia szerző — a franciáknak a nők iránt való közmondásos udvariasságát szegre akasztva, — tolla hegyére szedte a nőemancipáció témáját és olyan alaposan neveltségessé teszi, hogy a nők egyenjövisításának a magyar barátai nem igen fognak nekik ezért köszönetet mondani.

Ez a két francia szerző *Antoine Valabrègue* és *Maurice Hennequin*. Határozott célzattal vetjük így előre a szerzők neveit, mert úgy vagyunk ezekkel a francia boházatokkal, mint a pezsgővel. Sokat adunk a vignettára. Ha ott látjuk az aranyozott, vagy ezüstözött nyaku palackon a *Heidsik*, *Pommery*, *Mumm*, vagy *Cliquot* ur özvegyének a becses nevét már előre csettintünk egyet a nyelvünkkel:

— *A patvarba is! Egy jó esténk lesz ma!*

Valabrègue és *Hennequin* a modern francia boházatirodalomban fölér akarmelyikével a fentiszelt pezsgő-nagyságoknak s alighanem szerettek már annyi jó estét a kacagni szerető emberiségnek, mint *Pommery* és társai.

A Place aux femmes! a legújabb boházata ennek a két jókedvű franciának s a párisi *Palais-Royal* közönség hosszú hónapokon keresztül kacagott a *Cascadier* familia szertelen bolondságain.

A párisi közönség, amely mulatni jár a színházba, (élvezni a *Théâtre Français*ba, vagy az *Odeon*ba jár) minden utógondolat nélkül kacag a legborsosabb dolgokon, — mi itt, *Árpád* vezér vérátzatta földjén, (ha nem segítettük is megszerezni a hazát!) szintén jóízűen kacagunk rajtok, de a mikor a függőy le-gördül, utólag ravetjük a csiklandós helyzeteket és a csiklandós mondasokat a morál mérlegére és felháborodunk — utólag.

Valabrègue és *Hennequin* legújabb boházata sem igen való szemérmes lelkeknek. Amikor *Cascadier* ur, a nőemancipációnak ez a szerencsétlen mártírja, a gallériai ügyét tárgyalja a *Noemi* *Bodard* kisaszszonyonyal, a mosónőjével, nem igen ohajtánám, hogy a hugom, aki nincs is, a közelben tartózkodjék valahol.

De én magam, minthogy sem a saját magam huga, sem farizeus nem vagyok, nyiltan be merem vallani, hogy jóízűen kacagtam *Cascadier* uron is, meg a mosónőjén is s egyuttal őszintén bevallottam magamnak, hogy *Cascadier* ur helyében én csalekondém másképpen.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros kölcsöne.** Ma délelőtt végleges megállapodás történt a főváros és az érdekelt banksoport között a kölcsönkötvények átvétele tárgyá-

A feladat esiklandósabb részén, ezzel az ószinte vallomással átveszén, ráterhetünk magára a darabba, ki kimondhatjuk, hogy a nőemancipáció témájából, amelyet a színpadi szerzők már évtizedek óta csépelnek, a mi két jókedvű franciánk eléggé új motívumokat préselt ki.

A Cascadier-családban mulatságos szatiráját látjuk a nőemancipáció tulhajtásainak. A mama ügyvéd, az egyik leánya orvos, a másik festő és Cascadier ur hordja a kabátja zsebében a kulcsokat és látja el a mosást. A családba beházasodik egy fiatal milliomos, Pontgirard, aki előtt aztán a felesége bezárja a hálószoba ajtaját, mert ő csupa — agyvelő. A fiatal férj, aki rajonozó híve volt a nőemancipációnak, kiábrándul ebből az utópiából és válni készül s a társadalmi szatira egy mulatságos törvényszéki tárgyalás folyamán nyer megoldást. A „harmadik nem”-hez tartozó hülyéket az élemedett Cascadiernével együtt asszonyokká lesznek újra s Cascadier ur is szent fogadást tesz, hogy nem fogja többé a gallériáit Noémi Bodard kisasszonnyal vasaltatni.

Igy minden jóban végződik, mint minden bohózatban s a mulatságos histórián, amint megfigyeltük, legtöbbször nevettek azok, akik utólag aztán botránkozni szoktak.

Jobban összetanult előadást még a *Vigszínház*-ban is régen láttunk. A darab gyors tempóban pergett le s már tíz előtt véget ért. Az élen Hegedűs haladt haladt kacagató Cascadierejével; lépést tartott vele Nikó Lina, aki Cascadierné szerepében művészi karikatúráját rajzolta a modern férfiasasszonyoknak. A két főszereplő mellett valóságos versenyzett egymással a jó kedvben a többi szereplő: *Tapolczai* (Pontgirard), *Szerényi* (Courpeteaux), *Fenyvesi* (Ciboulet), *Gál* egy szerelmes törvényszéki elnöket, aki Cascadierné-ban egykori ideálját találja meg s aztán egy rövid törvényszéki tárgyalás alatt kiábrándul belőle, klasszikus komikummal játszotta meg. *Harasztli* Hermin a legszemrevalóbb mosónő volt s *Kalmár* Piroska szeretetreméltóan játszotta meg Cibouletnét, az egyetlen igazi asszonyt a darabban. *Berzsei* Ilona (Malvin) és *Hettgy* Aranka (Renée) a premiere előtt két nappal ugrottak bele szerepeikbe s talán ez az oka, hogy különösen az utóbbi sokszor akadozott és tulajdonosan fölélt a sugóra.

A darabot *Huszár* Vilmos, az ismert Echégaray-fordító, fordította magyarra s igazi franciás szellemmel és könnyedséggel találta bele magát a bohózat eredeti hangulatába. (M—S.)

Bűnös szerelem.

— Szerző a darabjáról. —

Budapest, március 23.

Azok a fiatal leányok! Nem értik meg őket, mert nem is akarják, mert jelentéktelenekek tartják őket. Nem foglalkoznak velük, mert azt hiszik, hogy nincs egyéniségük. Bábnak nézik. Többé-kevésbé szép nippelnek, amelyeknek értékét éppen szépségük adja meg.

Csodálatosképpen a drámaírók bánnak velük a legmostohábbban. Olyan szükséges kellékek tartják, aminek nem szabad hiányoznia a drámából, de különösen mint a szerelem szóvivői, vagy tárgyai, egészen akarat nélküli gépek a szenvedély, vagyis a drámaírók szolgálatában.

Ha már szeretnek a drámában, ehhez ragaszkodtadják őket. Legyen a férfi bármilyen, az a leány szeretni fogja mindig. Megvárja, míg a szerelmes férfi meggyógyul, ha beteg, míg belészert, ha nem szeretné még, míg visszatér, ha elutazott stb. szükséges tudnivaló. Annnyira következetesnek van rajzolva a leány minden drámában, mint a szerelem nagy szenvedélyének tipikus képviselője.

Pedig ez nincsen így. A nő ilyen, az asszony, aki már ismeri a szerelem gyönyörét is, csak az sírthatja elvesztését, vagy ragaszkodhatik édes bírásához. Az asszony vár, az kitaró és következetes szerelmében. Talán csak a szenvedély az, mely következetessé teszi a nőt az utolsó lehetőségig.

Hát a fiatal leány is ilyen volna? Csak szeret és nem ábrándulhat ki soha? Csak eszökö a fiatal leány az élet, illetve a drámaírók szolgálatában?

Ez a kérdés ragadta meg figyelmemet. Bűnös szerelem című drámámnak utolsó felvonását e kérdésnek szenteltem és megkísérlettem, hogy olyannak íssék a fiatal leányt, mint én képelem és amilyenek én tartom. Nem gépies eszköz a szerelem szolgálatában, nem akarat nélküli báb, hanem egyén, ki érez, eszmél és akar.

A Bűnös szerelem alakjai stíliázva vannak, amint hogy stíliázta maga az egész dráma is. Éppen azért, a fentebb elmondottak demonstrálására állítottam a dráma két nagy egyéniségét olyan stíliázta

világításban egymás mellé, hogy annál beszédesebb legyen a különbözőség.

Az asszony, aki rabja annak a mindent kizáró szenvedélynek, a szerelemnek és a lány, aki szintén szeret, de tisztán, minden ideg, minden érzéki tartalom nélkül.

Az asszony martirijává lesz szenvedélyének, a leány megtisztul belőle, mint a felmagasztalt ártatlanság ideálja. Az asszony elég a szenvedély tüzeben, mert szárnyait már elégette az emésztő láng, a lány tovarepül, megkönnyülve a szerelem sulyától, melyet eldob magától.

Ez drámámnak problémája, mely holnap kerül a közönség ítélőszéke elé.

Talán nagy, talán erős e probléma a kezdő drámaíró kezébe, ki első darabjával lép a nagy arépon elé. Hiszen ha egyéb mértéggel nem volna is, mint hogy új a probléma, melyet megoldani szeretnék, ez magában is elég mérték.

De van nagyobb mértéggel is. Az a rajongó szeretet, melylyel ideámon csüggök.

Ha a budapesti közönség csak fele olyan figyelemmel hallgatja a kezdő drámaíró, mint a milyen rajongással írtam drámámat, én megkaptam a legnagyobb jutalmat.

Császár Imre.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A Magyar Földrajzi Társaság ma délután tartotta a rendes évi közgyűlést. Fáradságtalan elnöke dr. Erdői Béla magas beszédében ismertette a földrajzi tudomány terén a múlt évben fölmerült jelentősebb momentumokat, megemlékezvén az Uj-Guineában kutató *Biró* Lajosról, *Cholnoky* Jenő kínai utazásáról, gróf *Zichy* Jenő keletázsiai expediciójáról. A lelkes előzettel fogadott beszéd után *Berecz* Antal, a társulat buzgó főtitkára terjesztette elő jelentését, amely a társulat emelkedéséről tanuskodik. Azután *Lóczy* Lajos folytatta a *Balatonról* szóló felolvasását, amelyet különös érdeklődéssel kísért a nagyszámu hallgatóság. Végül tisztújítás volt, melynek során elnöknek újból dr. Erdői Béliát, alelnököknek: *Gerster* Béliát és dr. *Havassy* Rezsőt, főtitkárnak *Berecz* Antalt, titkárnak dr. *Jankó* Jánost választották. Megalkították a választmányt is, amelynek tagjai lettek: dr. *Gindele* Jenő, *György* Aladár, dr. *Thüring* Gusztáv, dr. *Török* Aurél, *Cholnoky* Jenő, *Hahóty* Sándor, *Pompéri* Elemér és *Wodianer* Arthur. Végül tiszteletbeli tagnak egyhangulag megválasztották *lovag Steeb* Krisztián altábornagyot, a bécsi cs. és kir. katonai földrajzi intézet igazgatóját.

EGYESÜLETEK.

(2. budapesti szállodások, vendéglősök és kereszénarok ipartársulata) ma délután tartotta évi rendes közgyűlést *Gundel* János elnöke alatt, aki megnyitó beszédében örömmel emlékezik meg arról, hogy az ipartársulat tagjai ma huszonötödik gyűlést tartottak. Röviden összefoglalja azokat a sikereket, amelyekkel az ipartársulat a lefolyt negyedszázad alatt dícserekedhet és fölemlíti a vendéglőspart bajait is. s végül jobb viszonyokba vett reményét fejezi ki. Az előzettel fogadott megnyitó beszéd után *Poppel* Miklós titkár bemutatta az évi jelentést. A jelentés kiemeli a múlt év jelentősebb eseményeit. A zárszámadások szerint az ipartársulat tavalyi bevételje 12.309 frtra, kiadásai 11.160 frtra rugtak, vagyona 45.443 ft 22 k. A felmentvény megadása után *Glück* Frigyes szökölt fel, aki öszelartására buzdította kártsárait, s végül lelkes szavakban méltatta *Gundel* János elnök érdemeit. A közgyűlés ezután *Mehring* Rezső indítványára elhatározta, hogy beadványt intéz a földművelésügyi és kereskedelmi miniszterhez a borvízszolgáltatás díj leszállítása vagy elengedése iránt. Végül megajatták a választásokat. Elnök újra *Gundel* János lett, alelnök: *Wirth* Ferenc, pénztáros: *Mehring* Rezső.

SPORT.

○ Félvérlo-tenyésztek egyesülete. A Magyar Tattersall Egyeslet (elnöke gróf *Andrássy* Aladár), mely Budapesten az ügető- és tájhajtási versenyeket rendezni szokta és pedig évről-évre fokozódó sikerrel, nagyobb átalakításra készül, elvei és céljai ugyanazok maradnak ugyan, mint eddig voltak, de tevékenységét nagyobb körre óhajtja kiterjeszteni, hogy ékként nagyobb sikerrel és eredménytel valóslíhassa meg kitűzött céljait, melyek között első helyen áll: a félvérlo anyag nyilvános kipróbálása sebességére és kitarására nézve, valamint kiphatosulása annak, tényleg oly nagy és előnyös befolyással bír-e a magyar félvér loosi-ól fejlődésére az amerikai ügető tenyészmenek igénybevétele. E nyilvános kipróbálások nem csakoly befolyással vannak hazánk egész lótenyésztésére és így mint a magyar ló birnevének emelésére a külföld előtt és így közvetve nagy szolgálatot tesznek a magyar lókereskedelemlnek is, amiből haszna van a földbírtokos osztálynak és minden egyes tenyész-

tónok. Ha tehát a fenti egylet megerősödvé, működési körét kiterjeszteni és tevékenységét megkésztésrezné, azt csak örömmel üdvözölhetnők. E fölött egy április 4-én tartandó közgyűlés fog dönteni, mely alkalommal az új egylet valószínűleg a *Félvérlo-tenyésztek egyesületé* címet fogja felvenni. Együttal át fogja alakítani a városi *ügetőversenypályát*, melynek jelenlegi kacskaringós vonalai akadályozván a lovakat a legnagyobb sebességük kifejtésében, hátrányosan befolyásolják az ügetők rekordjait, ez pedig csökkenti a lovak értékét, eladási árát. De nemcsak a versenypálya fog átalakítani, hanem az eddigieknél nagyobb fedett nézőhelyek is fognak felállítani valamint a bejáratok is a közönség kényelmére rövidebb irányban vezetettnek be a nézőhelyekhez. Valószínűleg már az *áprilisi versenyekre* 16., 20., 23.) minden kisen lesz. Az új egyletnek új alapszabályai is lesznek, ezek szerint lesznek ezen-tul: rendes tagok évi 100 korona és kültagok évi 50 korona járulékkal. Tekintettel az új pályára, új versenyfeltételek is fognak kiadatotni az áprilisi meetingre, melyek legközelebb közéleti letnek az egylet hivatalos lapjában, a „Vadász-és Versenylap”-ban és kívánatra bárkinek megküldetnek.

○ A Pestmegyei Kerékpáros Egyeslet március 25-én est 7 órakor II. rendes közgyűlést tartja.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Benkő Rózi.** Amikor tavaly a Belgrádból visszakérült orfeuménekessé néhány rossz tanácsadójával együtt meg akarta zsarolni a szerb udvart, a fővárosi rendőség tudvalevőleg kíméletlenül bánt el *Benkő Rózi*val. A nagy port felvert ügy folyamán hasábokra terjedő cikkek jelentek meg *Benkő Rózi*ről, nemcsak a magyar, hanem a külföldi lapokban is. A néhai *Országos Hírlap*ban, a *Pápay* Jenő szerkesztésében megjelenő *Napilap-útdöstítője* nyomán, többek között ez a pár sor íródott:

Bércy kapitány még szombaton éjszaka házkutatást tartott *Deutsch* Manó kőbányái háztulajdonos nagyfuvarosnál. Ez volt most a leány legmeghibtebb barátja, aki legutóbb is 300 forintos gyűrűt vett neki és a kiutasítás napján 100 forint utiköltséggel ellátta.

A közlemény miatt *Deutsch* Manó sajtópört indított dr. *Eötvös* Bálint utján *Pápay* Jenő ellen rágalmazás és becsületértés címén. A sajtópört ma tárgyalta a budapesti törvényszék mint esküdtszéki sajtóbíróóság *Zeitvay* Leo elnöke alatt. Szavozóbirák *Cseke* és *Madarassy* voltak, a jegyzőkönyvet dr. *Révy* László vezette. A panaszos személyesen jelent meg dr. *Burg* Kornéllal, dr. *Eötvös* Bálint helyettesével. A vádlott *Pápay* dr. *Gál* Jenő védte. Az esküdtszék 11 szóval I ellen kimondta, hogy *Pápay* nem felelős a közleményért és egyhangulag felmentette a vétkesség kérdésében. E verdikt alapján a törvényszék is felmentő ítélet hozott és a panaszost a költségek megtérítésében elmarasztalta.

TÁVIRATOK.

Az olaszok Kínában.

Róma, március 23. A képviselőház elhatározta, hogy április 25-éig elnapolja üléseit.

Borzilai azt kívánja, hogy a kínai ügyre vonatkozó interpellációkat még az elnapolás előtt tárgyalják.

Felloux miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány elvállalja a teljes felelősséget a kínai eseményekért. Az interpellációk már napirendre vannak tűzve az április 25-ét követő első hétfőre.

Borzilai azt indítványozza, hogy ez interpellációkat április 25-én tárgyalják.

Meglehetős elénk vita után a szélsőbal névezetintű szavazást indítványoz. A névszerinti szavazásnál kitűnik, hogy a Ház határozatképtelen, mire az ülést bezárják.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, március 23. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négyeszázalekos magyar aranyáradék 100.15. Magyar koronajáradék 97.60. Osztrák hitelrészvény 250.40. Osztrák-magyar államvasut 154.80. Déli vasut 29.20. Északnyugati vasut ——. Elbavőlglyi vasut ——. Orosz bankjegy készpénz ——. Buschtiehradi ——. Orosz bankjegy 216.10. (Ultimo.) Lombard ——.

Frankfurt, március 23. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 230.15. Osztrák-magyar államvasut 154.70. Déli vasut ——. Magyar aranyáradék ——. Magyar koronajáradék ——. Osztrák aranyáradék ——. Osztrák ezüstjáradék ——. Osztrák papírjáradék ——. Bécsi bankjegyesület ——. Alpeisi bányarészvény ——. Olasz járadék 84.85. Diskontó-bank 200.40. Laura-kohó ——. Harten ——.

Chicago, március 23. *Buza* márciusra 68%. *Tengeri* májusra 38%.

New York, március 23. *Liszt* helyben 2.85. *Buza* márciusra 80.%, májusra 73.%, júliusra 72%. *Tengeri* májusra 40.%. ———

KÜLÖNFÉLEK.

D a l

a Kuriról és a népdalokról.

Fel köztüzérek, közhuszárok,
S ti, dallos ajku közbakák,
Némuljátok jó kedvű párok,
S hangos vasárnap éjszakák, —
Sok száraz és másfajta dakka,
Ki mind dalolgatsz, — fájdalom, —
Némulj'n el mindenki ajka,
Míg meg nem hallgatá dalom!

Hallottuk eddig számos ízben:
A dal hogy oly szabad akár
A fürge hal a tiszta vízben,
Vagy lombos fán a kis madár.
De nem marad szabad tovább is,
Döntést hozott a Kúria,
S kimondta, hogy

aki nyilvános helyen többek jelenléteben oly dalt énekel, amelynek szövege valakit olyan cselekmény miatt feldicsér, vagy magasztal, melyet a törvény vétségnek nyilvánít s melyért a hazai hatóságok az illető tettest elítélték: igazolást követ el.

É hír vesztét okozza soknak,
Mindenkít érhet — büntetés;
Az énekelhető daloknak
A száma szerfelett kevés!
Határtalan a dal hatalma,
Mit titkos mélyén hord a szív, —
Az izgatás komor fogalma
Ám szörnyű módon relativ!

Mindegy ha vig, ha bús a nóta,
Mit bárki bárhol eldalol,
Hogy kapható-e róla kóta,
Vagy ugy tanulta valahol;
A nép bár szájról-szájra adta,
Elég ha sértő részt talál,
És izgatottá lesz miatta,
Ki épp szomszédságunkban áll!

Vigyázatok tehát a dalra,
Mely ajkatokról zengve száll,
S figyeljete, hogy jobbra-balra,
Meg hátatok megett ki áll;
A nóta tárgya bármily ódon,
A dallam bármily elkopott, ...
Ki vallja még be bárgyu módon,
Hogy egyszer egy csikót lopott?

Miért egykönnyen *dunkli* érhet
Vagy *ajncela* minden katonát,
A közlegény csak súgva kérhet
Az anyjától külön ruhát; —
S hogy az igaz belyár nyomára
Még ember eddig sohse jött,
E nótának nagy vón az ára
Csend- és rendőrségünk előtt!

A törvénytőlót nem zavarja,
Ha hármat rikkant egy madár,
A hengegőt eléri karja,
S e nótáért fogságba zár;
S a fogalmat levélcsérédben
Nótán ha fecseke végzi el,
Ugy bélyegilleték fejében
Örüli, ha csak fizetni kell!

Habár tanúm reá ez ország,
Nem udvarolhatnak papok!
Ha azt mondom, hogy nincs menyország,
Ugy ismet büntetést kapok.
S miben nem értették a tréfát
Eddig se legfőbb helyen,
Ne sózd meg úgy a sárgarépat
Mint Hódmező-Vasárhelyen!

Egy szóval, jól vigyázz a dalra,
S szemed ha lelkészit jönni lát;
Ugy térj ki néki jobbra-balra,
Avagy dalold a bibliát!
Ez lesz a nóta sorsa mátol,
És hogy ha tán ez mind kevés,
Van dal, melyért a Kuriról
Sohogy sem érhet büntetés!

Igy szappanozni példaképpen
Ugy szombaton, mint pénteken
Szabad, szabad egyformaképpen,
Tenéked úgy, mint énnekem:

Vasárnapodnak ámde félve,
Ne szappanozd el, csak felét;
Mint hogy akkor bezárja délbe
Borbélyod is a műhelyét!

Nem kell hozzá egy emberöltő —
E néhány dal hamar lejár,
A képzelet szárnyán a költő
Előre látja, hallja már:
— Erről ír írhatnék románcot, —
Az új idő új dalt csinál,
És vígan ropják majd a táncot
A . . . *Corpus Juris* hanginál!

Latskó Andor.

Jó tanácsok

kis leánykák számára.

Osztogatója: *Mark Twain.*

A jó leánykákknak nem szabad tanítójuk minden dorgáló szava után durcás képet mutatniok.

A visszatörlés e neméhez, általában véve, csak kivételes esetekben szabad folyamodni.

Ha csak oly bábu birtokában vagytok, amely rongyból készítve, fűrészporrall van kítőmve, míg társnőitek valamelyike pompás porcellán-bábuval büszkélkedik, külsőleg még ekkor is barátságosan kell magatokat viselni irányában.

És nem szabad jót csipnetek rajta, kivéve, ha meg vagytok győződve, hogy tehetitek, és saját lelkiismeretetek előtt felelni képesek vagytok érte.

Sohase ragadjátok ki kis öcséitek kezéből erőszakosan a medvecukrot.

Sokkal jobb, ha azzal az ígérettel csalod ki tőle, — hogy neki ajándékozod az első két dollárt, melyet egy köszörűköre helyezve a folyamdon lefelé uszni látsz.

A korában természetes, gondtalan öszinteségnél fogva, örömmel fogadja el az előnyös vásárt, s még azt hiszi, ti huzzátok a rövidet.

Ez ügyes eljárás minden időkorban arra csábitotta a gyermekeket, hogy pénzügyileg tönkre és szorencsétlenné tegyék magukat.

Ha valaha szükségessének találjátok kis öcséitek megfenyítését, nem az utca sarával kell azt eszközölnetek: mert bemooskoljátok ruháit.

Sokkal tanácsosabb küss leforrázni őket, — de tiszta vízzel.

Ez által ugyanis két kívánatos eredményt biztosítotok.

Először is azt, hogy a kapott leckét nem egyhamar feledik el, másfelől pedig a forró víz minden tisztatlanságot eltávolít testükről, esetleg tulán itt-ott a bőrt is, de az csak másodrendű fontossággal bír.

Midőn a mama ezt vagy amazt parancsolja, illelten ólog így felelnetek:

— Nem akarom!

Sokkal helyesebb, ha az ily esetekben sejtetni hagyod, mintha kész lennél teljesíteni a parancsot, küssőbb azonban egész nyugodtsággal akként cselekszel, amint saját böcs belátásod jónak látja.

Soha se feledjétek, hogy a reggelit, ebédet, vacsorát, az izletes süteményeket, csinos ágyacskátok és divatos ruhácskátokot szülőiteknak köszönhetitek, valar int ama jögot is, hogy othon maradhattok s nem vagytok kénytelenek az iskolába menni, ha főfájásról vagy más betegségről panaszokdottok.

Ezért tiszteletben kell tartanotok apró előítéleteket és gyöngeségeiket, legalább addig, mig meg nem sokalljátok.

A jó leánykák mindenkor tiszteletet tanúsítsanak az öregek irányában.

Sohasem szabad illeltenül viselni magatokat az idősebb hölgyek és férfiak irányá an, kivált ha ök követtek el előbb udvariatlanságot irányotokban.

— **A hasonlat.** Amikor 1862-ben az ujdonsült olasz királyság nagy adósságok terhe alatt nyuggött, a harminchárom esztendő Quintus Sella, aki addig az ásványtan tanára és képviselő volt, mint pénzügyminiszter arra a feladatra vállalkozott, hogy a deficit zürzavaráiba egy kis rendet hozzon. Az igaz, hogy attól kezdve az adó valóságos záporban hullott a polgárok fejére s ezzel sikerült is Sellanak elérnie azt, hogy rövid idő alatt Olaszország leggyülöttebb férfja lett. Ami azonban nem akadályozta őt meg abban, hogy magát a kiralyt, Viktor Emánuelt is megrendszabályozza kőltekezésében. Viktor Emánuel kiváló volt abban, hogy hölgyektől semmit sem tudott megtagadni s irányukban rendkívül bőkezűnek mutatkozott minden egyes alkalommal. Sella dühösködött és egyszer a vita hevőben a következő kijelentésre ragadtatta el magát

— Felsőgedot valóban össze lehet hasonlítani egy tehénnel, amelyet mindenki megfej.

A király nem haragudott meg ezért a gorombaságért, de később még sem állhatta meg, hogy a környezetének oda ne szőljön:

— Ha legalább egy bikával hasonlított volna összel De egy tehénnel, egy tehénnel! . . .

— **Mezzofanti és a hollandus.** Csak a minap volt szó Mezzofanti biborosról, erről a csodálatos nyelvtudósról. Most egy hollandiai egyetemi tanár mond el érdekes apróságot róla. Amikor egy ízben Rómában járt, audienciára jelentkezett Mezzofantinál. A biboros, aki eleinte belgának hitte, franciául szólította meg, de amikor megtudta, hogy noha francia a neve, mégis hollandiai születésű, rögtön áttért Mezzofanti a hollandiai nyelvre, amelyet kifogástalanul beszélt. Mikor pedig megtudta, hogy a Drenthe egyik falujában született, akkor annak a vidéknek a tájszólásán folytatta a beszélgetést, majd meg egy másik hollandi tájszólásra is rákerült a sor. Még nagyobb ámulatba esett a tanár ur, amikor nemcsak arról győződött meg, hogy Mezzofanti az ó-friz nyelvet is tökéletesen beszéli, hanem azt is hallhatta, hogyan ad elő a soknyelvű főpap a „Da Lapekoer” ó-friz versgyűjteményből kifogástalanul több költeményt.

— **Kedélyes hotel.** Bourget egyik régebbi munkájában elbeszéli, hogy egy utjonnan alapított amerikai város dalsarnokában a következő „kérelmet” olvasta:

Kéretik a közönség, hogy a zongoristára ne löjjen, mert ő olyan jól játszik, ahogy tud.

Azok a kissé erőszakos társadalmi szokások, amelyet ez a „kérelem” sejtet, ugy látszik, hogy Amerika több városában megvanak, mert például a klondykei aranylődön és pedig Dalton-Cityben a következő házi rend van kitűzve a város egyik legelső vendégfogadójának a szobáiban:

1. A hotel tulajdonosa értesíti a tisztelt utasokat, hogy személyes biztonságukért, életükért és értékeikért nem vállal felelősséget.
2. Kérjük a tisztelt utazókat, hogy az étteremben, esetleges viszátkodások alkalmával óvatossan bánjanak a revolverrel, mert a célukat tévesztett golyók hasznatlanul valamelyik alkalmazottat érhetnek, vagy más valakit, akinek a dolghoz semmi köze nincsen.
3. A butorkéért, tükrökéért, székekéért, stb., amelyek „cseszegés közben” szétzuódznak, maguk a tisztelt utasok felelősek.
4. A temetkezési költségek külön megtérítendők.
5. A hotelben való időzés tartamára a tisztelt utasok biztosíthatják magukat.
6. Panaszokat a személyzet ellen az igazgatóság nem fogad el. A személyzet föl van fegyverkezve s a tisztelt utasok közvetlenül érintkeznek vele.
7. Minden utazó, aki egymaga akar egy ágyat használni, külön fizet két dollárt.
8. Minthogy hotelünk elsőrangú s csak előkelő vendégeknek való, kérjük az utas urakat, hogy mint tökéletes gentlemanek viselkedjenek. A hoteltulajdonos erre szigorúan ügyel s követelményeinek szükség esetén puskalövésekkel is érvényt szerez.
9. Minden vasárnap bál van a hotelben. Meztitláb utasoknak tilos a bemenet.

— **Falvak — bélyegekből.** Az a kísérlet, amelyet 1895-ben kezdeményeztek, hogy elhasznált, régi levélbélyegek áraból a Kongo folyam mellett új falut építsenek, nemcsak fényesen sikerült, hanem most már egész gyarmatot alapítottak ott, amelynek fővárosában legközelebb templomot is fognak építeni. Az említett évben Brüsszelben negyven milliónál több levélbélyeg gyűlt egybe a világ minden tájáról, amelyeknek eladásából tetemes összegek folytak be. A Kongo-állam a faluépítés céljaira négyszáz hektár földet adományozott, mire a folyam jobbpartján, Busambótól délre megkezdték a falu építést, amelyet Saint-Drudon-nak neveztek el. Cambier pater vezetése alatt megkezdték a gyarmatosítást is. Azóta megint háromszázmillió bélyegot gyűjtöttek amelyekből ötvenezer frank folyt be. A belga misszionáriusok ekképpen már öt állomást alapítottak a Kongo mellett. A gyűjtést folytatják és nemsokára már templomot is fognak építeni Leopoldvilleben, a Kongo-államban.

— **Időszámítás.** Egy ügynök sietve érkezik a kávéházba, ahová egy kollégájának talákkát adott: — Régióta vársz már? — Négy szilvórium óta . . .

Nyilttér.

(Az e rovat alatt közöltneknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

JUBILEUMI ÉRMEK. Jubileumi érmek kisebbített alakban és rozetták polgári ruhához kaphatók TILLER MÓR és TARSA udvari szállítóknál. Budapest, (Károly-laktanya).

A folyó hó 24-én (péntek, délután 3 órakor) megtartandó választáshoz ajánljuk tőzsdetanácsosoknak:

Székelly Ferenc urat

Belvárosi Takarékpénztár részvénytársaság igazgatóját, és

Vuk Gyula urat

a Vuk M. Fiai cég főnökét.

Számos választó.

Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság.

Részvényeink 8. számú szelvénye **folyó évi április 1-étől** kezdve

Budapestben: a főintézetnél, V., Nádor-utca 4. V—VI. ker. főintézetnél, V., Podmaniczky-utca 2.

VI—VII. ker. főintézetnél, VI., Teréz-körút 2. és

VII—VIII. ker. főintézetnél, VIII., Kerepesi-út 77., valamint

Bécsben: a Wiener Bank-Vereinnél és ennek főkéjái és letétpénztárainál egyenkint

6 forintjával

váltatik be.

Magyar Ipar- és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank Részvénytársaság ma délelőtt tartotta VIII. évi rendes közgyűlését gróf Tisza István elnökelete alatt. Jelen volt a közgyűlésen 69 részvényes 27.723 darab részvény képviselében 607 szavazattal. Az előterjesztett igazgatási jelentés kiemeli, hogy új iparvállalatok kezdeményezése a lefolyt évben sem az általános gazdasági helyzet, sem a pénzpiac viszonyainak alakulása nem volt kedvező. Az intézet ügyelmét korábban létesített vállalatának fejlesztésére fordította és fokozottabb tevékenységet fejtett ki a folyó banküzlet terén, minek eredménye ez üzemlet igazgatóságának megfelelő emelkedésében nyilvánul.

A bank haszonnal értékesítette a zolyombrezói vasúti helyiérdekű vasút elsőbbségi részvényitökjében fennállott részesedését, előnyösen lebonyolította a budapest-budafoki helyiérdekű villamos vasút ügyletét s megszerezte és nyereséggel tovább adta a kisiklővízvíz helyiérdekű vasút összes elsőbbségi részvényeit. Közreműködött a Magyar kerámiái gyár részvénytársaság részvényitökjének fölemlésében. Használta tovább adta az angalföldi telkek parcelálására és értékesítésére alakult konzorciumban fennállott részesedését. Mindezen üzleteknek elért nyereségem az előterjesztett mérlegben elszámoltait. Részt vett a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársaság részére nyújtott 45 millió forintos kölcsön ügyletében s részesedését vállalt az esztergom-szászvári kőszénbánya részvénytársaságnak meg alapításában, valamint másrészt részesedést vállalt a Magyar Villamos Accumulator Gyár Részvénytársaság elsőbbségi részvényitökjében s az Országos Központi Hitelszövetkezet megalapításához 100,000 korona névértékű alapítványi üzlet rész jegyzésével járult.

Korábban kezdeményezett társas ügyletei köréből a következők jelentek:

A Fegyver- és Gépgyár Részvénytársaság kielégítő legyvernemeredelmek alapján részvényesit a lefolyt üzletre mar megfelelő oszalekban fogja részesíteni. A Szegedi Kenderfonó Gyár Részvénytársaságnak, mint már évek során keresztül, ugy a most lefolyt üzleti időszakban is igazoltul elért kedvező eredményével a hozza mint hasznosított ipari vállalkozásról írott varoközásokat. A Budapesti Marhavásártéri Vasári Pénztár Részvénytársaság most zárult első üzletében kielégítő eredményt ért el. Jelentékeny fölülévelést és ennek megfelelő üzleti eredményt ért el a Budapesti Zsolnay-féle porcelán-lavencso gyár

részvénytársaság, mely részvényesit ennek folytán igen kielégítő oszalekban részesíti.

A romániai petróleum üzletre vonatkozólag jelentik, hogy az Etoile Roumaine bukaresti társaságnak a Nemzetközi kőolaj ipar részvénytársaság tulajdonát képezett összes részvényei a Londoni Roumanian Oil Trust tulajdonába mentek át, s hogy emel-fogva a banknak eredetileg az Etoile Roumaine részvényeire szerzett opció joga jelenleg a londoni Roumanian Oil Trust címletére áll fenn. Eme opciójog értékének megítélése szempontjából kiemeli, hogy az Etoile Roumaine üzlete a folyó évben rendkívül kedvezően fejlődött, hogy nyersolaj termelése az előző évnek több mint kétszeresére emelkedett, s hogy ennek arányában az előző év 50%-nál lényegesen magasabb oszaleket fog fizethetni. A zalathnai kőnkolaj ipar részvénytársaság lefolyt üzletét már némi nyereséggel zárta. Lényegesen javult a „Klotild“ első magyar vegyipar részvénytársaság ülete. A Danubius-Schoenichen-Hartmann egyesült hajó-és gépgyár részvénytársaság a hajóépítés terén már évek óta mutatkozó pangás következtében a lefolyt üzletéről nem mutatható fel kielégítő eredményt, de már a most folyó üzletében kivételre váró megrendelése bizonyos kilátást nyitnak a további üzletmenet kedvező alakulására. A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankjának üzletmenete a lefolyt évben is kielégítő volt. Bár a pénzüszonyok alakulása és a kamatlábak általános emelkedő irányzata, különösen a németországi piacon a záloglevelek keresletét észrevehetően megcsökkentette, a központi jelzálogbank címleteiben ott történt elhelyezések szilárd és marandó jellegének bizonyítéka rejlik azon körülményben, hogy azok visszafizetésére a nyomott viszonyok között sem lehetett tapasztalni s az intézetnek a lefolyt évben is sikerült a fejlődés útján tovább haladnia, amennyiben kibocsátmányainak összege a lefolyt év végével 31.4 millió forintra emelkedett.

Átírva a folyó banküzletre, az igazgatóság jelentés kiemeli, hogy ugy a központ, mint a fölkek emelkedő forgalom mellett a lefolyt évben is kielégítő eredményvel működtek. Leszámított váltók főösszege 41.126.600 frt. Értékpapirokra nyújtott előlegek forgalma 40.617.400 forint. Takarékbetét és pénztárjegyek forgalma 18.866.400 forint. Folyószámla-forgalom 577.996.500 forint. Pénztári forgalom 280.404.800 forint. Az elmúlt év tiszta nyeresége, beleértve az 1897. évről áthozott 81.937 forint 43 krt, 835.766 forint 58 krajcár-ra, s a részvényitöke 8,35 százalékának felel meg.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fölmentéseket megadta s elhatározta, hogy 600.000 forint fordítással 6% oszalekra, 30.459 forint 48 krajcár jutalekokra; 6000 forint nyugdíjalapra; 50.000 forint a tartalékalap javadalmazására; 6000 forint a banképület értékből eszközözendő leírásra; 143.807 forint 10 krajcár átvételre is számlára. A tartalékalap az ez idei javadalmazzással 850.000 forintra, vagyis a részvényitöke 8 1/2%-ára emelkedik.

Ezután az igazgató-tanácsban tisedésben levő helyekre megválasztottak Strasser Sándor és ifjabb Wolfner Tiivador, míg a felügyelő-bizottságba újabb megválasztottak: Kubinyi Géza, Kuranda Felix, Leitner Zsigmond, id. gr. Réday Gedeon és Ullmann Emil.

Szeszüzlet. (A Budapesti Napló tudósítójától.) Minden fel arra mutat, hogy az új szeszadótörvény már ez év szeptember 1-én életbe fog lépni; meglászik ez a szeszgyárosok azon iparkodásából, hogy szesz szeptember utáni határidőre nem adnak már el, el-arulják ezt a pénzügyi kormány intézkedéseit is, mert serényen tolnak az előkészületek, hogy a törvény annak idején azonnal foganatosítható legyen. Mind-czetre való tekintettel az üzlet alapirányzata szilárd és az árak mérsékeltelen emelkednek.

Jegyzetek: nyersszesz finomított részére 17,50—17,75 forinton, finomított szesz nagyban 54,75—55,25 forinton, kisebb mennyiségben 55,50—56,— forinton, 10,000 hektoliterforinként, hordó és forgalmi adó nélkül, készíttetéssel helyben. A denaturált szesz ára nagyban 18,50—19,— forinton, kisebbben 19,50—20,— forinton, ingyen hordóban, helyben.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Mayersdorff Lázár kereskedő Krakkó, Fischer K. Klosterneuburg, Friedmann R. cég Zay-Ugróc, Müller Gyula kereskedő Nagyvárad, Kok Hirsch kereskedő Rozpocze, Schnitzer Gyula kereskedő Audrychán, Govedie Ferenc szatör Franz, Sbil Bartholmá kereskedő Nasensusz.

Szeszáruk. A kontingens nyersszesz ára Budapestben 17,25 forint pénzben, 17,50 forint áruban. — Bécsben az irányzat változatlan, a kontingentál kész-áru 18,— forint pénzben, 18,20 forint áruban.

Lóvásár a Tattersalban. A Tattersalban megtartott mai heti lóvásáron felhajtottak 202 I. osztályú és 207 II. osztályú lovat. Eladták összesen 169 lovat.

Szarvasmarhavásár. (A Budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 1714 darab, magyar tehén 638 darab, szerbiai marha 439 darab, bivaly 73 darab, bika 129 darab. Összesen 2991 darab. Gazdasági marhák: Igás- és hizalmi való ökrök 223 darab, fejős tehén 178 darab, igás bivaly 4 darab, tinó 2 darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig, vágómarhákért: Magyar hizott ökrök, legjobb minőségű 28 ftről 30 ftrig, kivételosen 30 1/2 ftr, 100 kilonként 616 sulyban, közepminőségű 24 ftről 27 ftrig, silányabb minőségű 20 ftről 23 ftrig. Tarka hizott ökrök, legjobb minőségű 28 ftről 31 forinton, kivételosen — forinton, közepminőségű 25 forinton, 27 ftrig, silányabb minőségű 22 forinton, 24 forinton. Szerb és boszniai ökrök legjobb minőségű 23 forinton, 27

ftrig, silányabb minőségű 19 ftről 22 ftrig. Bika jobb minőségű 25 ftről 30 ftrig, kivételosen — ftr, silányabb minőségű 22 ftről 24 forinton, Bivaly 16 ftről 21 ftrig, Magyar tehén 20 ftről 26 ftrig, Tarka tehén 22 ftről 31 ftrig, kivételosen —,— forint. Gazdasági marhákért: Igás ökrök elsőrendű 30 ftről 32 forinton; 350 ftről 385 forinton páronként, középb 26 ftről 28 ftrig, — ftről — ftrig páronként. Hizalmi való ökrök fehér — ftről — ftrig. Fejős tehén kereszteszét színes — ftről — ftrig darabonként, bonyhádi faj — ftről — ftrig darabonként. Igás bivaly — ftrig darabonként.

Az évek óta hanyatlásnak indult országos vásárok mindinkább elvesztik jelentőségüket. E hónap 19-ikén megtartott József-napi országos vásár is gyöven volt látogatva. A vételkedv nagyon lohasztotta egyrészt az a körülmény, hogy a tavaszi munkálatok legnagyobb részét az enyhé tél alatt elvégezték, másrészt nem mertek a gazdák nagyobb vétel-ekbe becsátkozni, mert szárazságtól és takarmány-szükséglettől tartanak. Ily körülmények közt a felhajtott állatok nagyobb része eladatlan maradt.

A mai vásáron a vágómarha felhajtás mintegy 500 darabbal meghaladta a szükségletet. Ezért a vásár irányzata nagyon lanyha volt, s az árak 100 kilogrammonként 1 ftrtal, silányabb minőségűeknél 2 ftrtal is hanyadottak. Csak egészen jó minőségű fiatal ökrökért — melyekből azonban igen csekély volt a készlet — lehetett a múlt heti árakat elérni. Fejős tehének iránt valamivel élénkobb kereslet mutatkozott.

Borjuvásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Belföldi élő borjú 744 darab, leölt borjú 79 darab, növedékmorha — darab, bárány 616 525 darab, leölt bárány 2353 darab. Arjegyzés azonos tételűkkel: Arjegyések: Belföldi élő borjú 32—35, I. rendű 36—38 krajcár, kivételosen 40 krajcár leölt borjú — krajcár kilonként. Növedékmorha — krajcár kilonként. Elő bárány 5 forinton, 7 forinton, leölt 3 1/2 forinton, 7 forinton, páronként. A vásár meglehetősen élénk volt.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár arjegyzése 1899. március 22-én. Készlet 428 darab. Erkezett 499 darab. Összesen: 927 darab. Eladott 627 darab. Maradt 300 darab. — Napi árak: 120—180 kgr. sulyban 49—51 krajcár, 220—280 kgr. sulyban 48—52— krajcár, 320—380 kgr. sulyban 47—51— krajcár. Öreg nehéz páronként 400—500 kilos 46—47 krajcár, Malacok 42—43 krajcár kilonként. A vásár hangulata élénk volt.

Bécsi juhvásár. A mai juhvásáron a felhajtás 1081 darab juh volt. Bágyadt üzlet. Árak páronként: kiviteli juh 23,50—25,— forint, selejtes 19,— 21,— forint, félvér angol 27,50 forinton.

Bécsi szarvómarhavásár. A mai vásárra felhoz-tak 3734 darab borjut, 1307 darab élő sertést, 1883 darab levagott sertést, 3285 darab levagott juhot és 283 darab bárányt. Élénk üzlet.

Eladási árak: Levagott borjú 40—46 krajcár, elsőrendű 48—60 krajcár, élő borjú 62—66 krajcár, elsőrendű — krajcár, keleti, legelsőrendű — krajcár, fiatal sertés 38—46 krajcár, le-vagott nehéz sertés 46—54— krajcár, könnyű sertés — kron, elsőrendű süldő 48—60 krajcár, levagott juh 35—42 krajcár kilogrammonként. Bárány 5—13 forint páronként.

A budapesti gabonátözde.

Budapest, március 23.

A buzaüzletben gyenge forgalom mellett a kínálat jó, a vételkedv korlátolt volt. A vásárisásban ismét csak néhány malom vett részt. Forgalmoba került 12.000 métermázs kedvező irányzat mellett. A finom és középfinom buza ára a tegnapi maradt és a rossz minőségűt nem vásárolták. Egyéb gabonane-műekben nyugodt irányzat mellett nem volt forgalom.

Eladatok:

Buza. Tiszavideki: 800 mm. 80 k. 13 ftr 95 k, 350 mm. 79 k. 10 ftr 90 k, 700 mm. 79 k. 10 ftr 60 k, 400 mm. 78,5 k. 10 ftr 60 k, 100 mm. 78,5 k. 10 ftr 45 k.

Fehérmegyeyi: 100 mm. 80 k. 10 ftr 95 k, 200 mm. 79,5 k. 10 ftr 95 k, 200 mm. 79 k. 10 ftr 95 k, 400 mm. 78 k. 10 ftr 85 k.

Pestvidéki: 200 mm. 78,4 k. 10 ftr 45 k, 100 mm. 79,5 k. 10 ftr 45 k, 100 mm. 79 k. 10 ftr 45 k, 100 mm. 78 k. 10 ftr 35 k.

Somogyeyeyi: 100 mm. 80 k. 10 ftr 95 k, 500 mm. 79,5 k. 10 ftr 95 k.

Bécsői: 354 k. 76 k. 10 ftr 47 1/2 k.

Duna vidéki: 400 mm. 74 k. 10 ftr 35 k.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 76 k. 10 ftr 45 k, 100 mm. 75,5 k. 10 ftr 15 k.

Bánási: 200 mm. 74 k. 9 ftr 85 k, 100 mm. 70,5 k. 9 ftr 60 k.

Mind 3 hónapra.

A készruha hivatalos jegyzése a budapesti ár-és értékötzöde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Buza (uj)	75 k.	80 k.	85 k.	90 k.	95 k.	100 k.
bánási	75 k. 6,75—6,75 % k.	80 k. 6,90—6,90 % k.	85 k. 7,05—7,05 % k.	90 k. 7,20—7,20 % k.	95 k. 7,35—7,35 % k.	100 k. 7,50—7,50 % k.
tiszavideki	75 k. 6,90—6,90 % k.	80 k. 7,05—7,05 % k.	85 k. 7,20—7,20 % k.	90 k. 7,35—7,35 % k.	95 k. 7,50—7,50 % k.	100 k. 7,65—7,65 % k.
pestvidéki	75 k. 6,85—6,85 % k.	80 k. 6,95—6,95 % k.	85 k. 7,05—7,05 % k.	90 k. 7,15—7,15 % k.	95 k. 7,25—7,25 % k.	100 k. 7,35—7,35 % k.
fehérmegyeyi	75 k. 6,90—6,90 % k.	80 k. 7,00—7,00 % k.	85 k. 7,10—7,10 % k.	90 k. 7,20—7,20 % k.	95 k. 7,30—7,30 % k.	100 k. 7,40—7,40 % k.
bécsői	75 k. 6,80—6,80 % k.	80 k. 6,90—6,90 % k.	85 k. 7,00—7,00 % k.	90 k. 7,10—7,10 % k.	95 k. 7,20—7,20 % k.	100 k. 7,30—7,30 % k.
románi	75 k. 6,80—6,80 % k.	80 k. 6,90—6,90 % k.	85 k. 7,00—7,00 % k.	90 k. 7,10—7,10 % k.	95 k. 7,20—7,20 % k.	100 k. 7,30—7,30 % k.
szerb	75 k. 6,80—6,80 % k.	80 k. 6,90—6,90 % k.	85 k. 7,00—7,00 % k.	90 k. 7,10—7,10 % k.	95 k. 7,20—7,20 % k.	100 k. 7,30—7,30 % k.
bolgar	75 k. 6,80—6,80 % k.	80 k. 6,90—6,90 % k.	85 k. 7,00—7,00 % k.	90 k. 7,10—7,10 % k.	95 k. 7,20—7,20 % k.	100 k. 7,30—7,30 % k.

Table with 3 columns: Item, Quantity, Price. Includes items like Rosta (shoes), Árpia (garments), Zab (grain), etc.

Etatáridőzletben márciusi buza szilárd hangulatban indult meg és emelkedett a többi árúban. Az üzlet csöndes hangulatban nyílt meg, a forgalom csekély volt s az árak alig változtak. Zárlat felé az árak kissé engedtek.

Table with 2 columns: Item, Price range. Includes Buza márc-ra, Buza áprilisra, Buza májusra, etc.

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with 2 columns: Item, Price. Includes Buza márciusra, Buza áprilisra, Buza májusra, etc.

Table with 2 columns: Item, Price. Includes Buza márciusra 99, Buza áprilisra, Buza májusra, etc.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde irányzata tartott külföldre kedvező hangulatban zajlott le. Az internacionális értékek árfolyamai ennek folytán javultak.

A helyi piacon főleg közúti villamos és rimarészvényekben volt jobb árak mellett némi forgalom.

Valuták és ércárak változatlanok. A déli tőzsde nyugodt hangulatban és tartott árak mellett folyt le.

Az előzősde kedvező. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 396.50-396.90, Osztrák hitelrészvény 368.30-368.70.

A déli tőzsde tartott. Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 396.50-397.70, Osztrák hitelrészvény 368.30-368.40.

Az utótőzsde irányzata csekély üzlet mellett nyugodt maradt. Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 368.30-367.90.

Leszámítoló árfolyamok: Magyar általános hitelbank 396.--, Osztrák hitelintézet 368.--

A budapesti terménytőzsde.

Szilva és szilvaiz nyugodt. Fforgalom nines. Jegyzetek: Heremag: lucerna 48.--58.-- forint.

Március 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) Jegyzetek: Buza tavaszra 9.72, Buza május-juniusra 9.33.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén kedvezőbb irányzat uralkodott a tegnapián. A déli tőzsdén az árfolyamok változatlanok maradtak.

A zárlat üzletlenül volt. Bécs, március 23. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyjárdék 119.80.

Bécs, március 23. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2% papírajárdék 101.05.

Berlin, március 23. (Tőzsdéi tudósítás.) A párisi és londoni tőzsde tegnapi zárásánál.

Berlin, március 23. (Zárlat.) 4.2% aranyjárdék 101.60, Elbváltság vasút 154.80.

Hamburg, március 23. (Zárlat.) 4.2% ezüstjárdék 100.30, 1860. sorsjegye 29.30.

Páris, március 23. (Zárlat.) 3% francia járdék 102.35, Olasz járdék 95.25.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése. Március 23. A tőzsdét a tőzsdéirányzata változtatlanul.

Március 23. A tőzsdét a tőzsdéirányzata változtatlanul. A hivatott sertések ára 1 A) Magyar elsőrendű: Öreg néhez (párónként 400 kilogramm).

azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 8.25-8.50 forint, 100 darabos 9.50-9.75 forint, 85 darabos 12.75-13.00 forint.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, március 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) Jegyzetek: Buza tavaszra 9.72, Buza május-juniusra 9.33.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén kedvezőbb irányzat uralkodott a tegnapián. A déli tőzsdén az árfolyamok változatlanok maradtak.

A zárlat üzletlenül volt. Bécs, március 23. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyjárdék 119.80.

Bécs, március 23. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2% papírajárdék 101.05.

Berlin, március 23. (Tőzsdéi tudósítás.) A párisi és londoni tőzsde tegnapi zárásánál.

Berlin, március 23. (Zárlat.) 4.2% aranyjárdék 101.60, Elbváltság vasút 154.80.

Hamburg, március 23. (Zárlat.) 4.2% ezüstjárdék 100.30, 1860. sorsjegye 29.30.

Páris, március 23. (Zárlat.) 3% francia járdék 102.35, Olasz járdék 95.25.

Külföldi értéktőzsdék.

Berlin, március 23. (Tőzsdéi tudósítás.) A párisi és londoni tőzsde tegnapi zárásánál.

Berlin, március 23. (Zárlat.) 4.2% aranyjárdék 101.60, Elbváltság vasút 154.80.

Hamburg, március 23. (Zárlat.) 4.2% ezüstjárdék 100.30, 1860. sorsjegye 29.30.

Páris, március 23. (Zárlat.) 3% francia járdék 102.35, Olasz járdék 95.25.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése. Március 23. A tőzsdét a tőzsdéirányzata változtatlanul.

Március 23. A tőzsdét a tőzsdéirányzata változtatlanul. A hivatott sertések ára 1 A) Magyar elsőrendű: Öreg néhez (párónként 400 kilogramm).

II. Magyar szedött: Nehéz (párónként 260 kilogramm felüli súlyban) — — — — — krajaérig. Közép (párónként 240-260 kilogramm súlyban) — — — — — krajaérig.

Napi rend.

Napló. Péntek március 24. — Római katolikus: Fájó, szűz. — Protestáns: Gábor. — Görög-orosz: (március 12.) Teofánész — Zsidó: Niszán 13. — A nap két reggel 5 óra 40 perccel. — Nyugozni delután 6 óra 1 perccel. — A hold két delután 3 óra 24 perccel. — Nyugozni két óra 6 perccel.

A miniszterelnök fogad delután 4-5-ig. A fővárosi közpénztárat illetékes ügyés delután 4 óra-ig az új városküzán.

A fővárosi pénzügyi és gazdasági bizottságának ülése deléltől 10 óra-ig az új városküzán. Művészeti bonctanai előadás az üllői-ut J. bonctanai intézetben, delután 3 óra-ig.

Az osztályajárók hatodik osztályának húzása, deléltől 9 óráig a Vízadó kis tornában. Szabad Lyceum. Dr. Balassa József, a nyelvjavasokról, delután hat óra-ig, a műgyűjtemen pótépületében (Eszterházy-utca 1. sz. II. em.). Dr. Papp József: a kereskedelmi törvény és váltójogirol, este 8 óra-ig, a fatermelő hivatalnokok egyesületében. (Róval-szálló).

Hübaj Jenő hangversenye a Royal-szállóiban este fél 8 óra-ig. A nemzeti színjátékban „A bűnös szerelem” című dráma bemutatás előadás.

A gyermekbarát egyesület gyermek-előadása a Somossy-mulatóban, delután 3 óra-ig. A tőzsde közgyűlése delután 4 óra-ig.

Nemzeti Múzeum. Régiségtára. Nyitva van deléltől 9 óráig delután 1 óráig. A múzeum többi terei 1 korona beépítés mellett megtekinthetők.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Állandó kiállítás. kereskedelemtörténeti múzeum és keleti mintáir az Iparcsarnokban deléltől 9-12-ig és delután 2-5-ig van nyitva. Az igazgatóság hivatalos órai nyugvont deléltől 9-12-ig delután 2 óráig. Magyar házi-ipari központi bazár. Keresestől 22. I. emelet deléltől 9-12-ig déli 6 óráig és delután 3-6-ig este 7 óráig. Tudakozó iroda és nyilvános szakönyvtár. Keresestől 20. szám, deléltől 9-12-ig és delután 3-6-ig.

Teljesítőképű Iparmúzeum nyitva deléltől 9-12-ig és delután 3-5-ig. Országos Képtér az Akadémiában. Nyitva deléltől 9 óráig delután 1 óráig.

Iparművészeti múzeum zárva. Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva deléltől 9-1-ig. A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye nyitva deléltől 10-1-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva deléltől 9-12-ig. Delután 3-8-ig. Akadémiai könyvtár nyitva delután 3-8-ig. Múzeumi könyvtár nyitva deléltől 9-1-ig.

A Hódolói díszelőadás. Eisenhut Ferenc óriási bűbájképe, látható Városliget, Andrassy-ut végén, reggel 9 óráig, este 5 óráig. Belépő díj 50 krajcár, gyermekkéjgy 20 krajcár.

Alkathet nyitva egész nap.

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése. — Budapest, március 23.

A légnyomás eloszlása annyiban változott, hogy a depresszió Közép, illetve Dél-Oroszország felüli feljebb húzódtat a helyét magas nyomású levegőréteg foglalta el, amely keletre nyulik be Magyarorszóra. A depresszió a genovai öböl környékén nagyobb terjedelmű és mélyebb lett. Északnyugaton is magas a nyomás. Az idő a depressziók környékén csapadékos, a fagyok a kontinenzen valamelyest gyengültek. Hazánkban délen gyengébb, északon erősebb fagyok vannak, ma reggel a tengerparton esik. Küldés: Holynkint csapadék várható lassu hőemelkedéssel.

Vizállás.

Table with 3 columns: Location, Date, Water level. Lists locations like Inn, Duna, Buda, etc., and their water levels for March 23.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 24-én.

Előszór:

Bűnös szerelem.

Dráma 4 felvonásban. Irta Császár Imre.

Személyek:

Patakya festő	Mihályfi	Váray orvos	Berecsényi
Teréz	Paulayné	Brown	Meszlényi
Darlay	Gyenes	Róza	Keczeri
Sarah	Márkus E.	Inas, Patakynál	Deák
Irén	Cs. Alszegei I.	Inas, Darlaynál	Narcsisz

Kezdeté 7 órakor.

Szombaton Bűnös szerelem. (2-szor). Vasárnap d. u. Sok hűhó sommiért. Este Bűnös szerelem. (3-szor.)

M. CIR. OPERAHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 24-én.

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képben. Szövegét írta: Wette Adelaide. Fordította Abrányi Emil. Zénjét írta Humperdinck.

Személyek:

András	Beck	A vasorrú baba	Berts
Panna	Várent V.	Altató bácsi	Kann M.
Jancsi	Várady M.	Harmat bácsi	Wlassák
Juliska	Payer		

Utána:

Babatündér.

Látványos ballet 1 felvonásban. Szerzették Hassreiter és Gaul. Zénjét írta Bayer.

Személyek:

Játékkereskedő	Smeraldi	Tiroli baba	Kranmer I.
Mindenese	Zolnay	Beszéző baba	Fuch
Segédje	Revere	Polichinello	Carbone
Plumsterhíre	Gáborhelyi	Mozgó baba	Pini
L. Plumsterhíre	Führerné	Szerecsen baba	Monori
Japán baba	Casner	Csikós	Hauptmann
Spanyol baba	Reisz	Magyarbaba	Hauptmann
A babatündér	Hajdu	Kihmat	Jeszenszky
Dobverő baba	Kiss H.	Jockey	Reck A.

Kezdeté 7 órakor.

Szombaton A próféta. Vasárnap A varázsvulva.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 24-én.

Zárva.

VIKSZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 24-én.

Másodszor:

Helyet a nőknek.

Bóhózát 3 felv. Írták Albin Valabrégne és Maurice Hennequin. Fordította Huszár Vilmos.

Személyek:

Cascadier	Balassa	Pontgirard	Tapolczai
A neje	Nikó L.	Bouquet	Gál
Renéé festő	Hettyey	Courpetaux	Szerényi
Andrée	Kalmár	Malvine	Berzsei
Camille orvos	Varsányi	Noémie	Haraszthy
Giboulet	Fenyvesi	Amélie	Molnár R.

Kezdeté 7 $\frac{1}{2}$ órakor.

Szombaton d. u. Szőke Katalin. Este Helyet a nőknek (3-szor). Vasárnap d. u. Dr. Popi, Hajnali vendég Este: Helyet a nőknek.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 24-én.

A görög rabszolga.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írta Owen Hall. Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Zénjét szerette Sidney Jones.

Személyek:

Antonia	Blaha S.	Diomed	Raskó
Iris	Hegyi A.	Silvius	Lubinszky
Pomponius	Solymosi	Manlius	Ujvári
Heliodorus	Németh	Lollius	Tollagi
Aspasia	Küry K.	Curius	Kiss M.
Archias	Szirmai	Melanopis	Csatai Zs.

Kezdeté 7 $\frac{1}{2}$ órakor.

Szombaton d. u. A cigánybáró, este A falu rossza. Vasárnap d. u. A kis almuusi, este A gymesi vadvirág.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1899. évi március hó 24-én.

A Gyurkovics lányok.

Életkép 4 szakaszban. Irta: Herczeg Ferenc.

Személyek:

Gyurkovicsné	Szilassy	Liza	Haller
Katinka	Róza	Klári	Váradi
Sári	Aranyossy	Radványi	Molnár
Ella	Bilkei	Gida	Rózsahegy
Mici	Rákai	Horkay	Vidor
Terka	Galambos	Sándorffy	Füredi

Kezdeté 7 $\frac{1}{2}$ órakor.

Szombaton d. u. A gésák, este Liliputi hercegnő, előszór. Vasárnap d. u. A bolond, este Liliputi hercegnő, másodszor.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlelő.

Kezdeté 8 órakor, vége 12 órakor.

RECLAM ASSZONY.

Valamint az összes műerők.

Holnap, szombaton d/után 3 órakor a Gyermekbarát, éhező iskolás gyermekeket gyámoltató egyesület javára tartatik előadás.

Március hó 28, 29 és 30-án a bécsi Raimund-színház tagjainak Niese k. a. és Thaller ur háromszori vendégseregzése.

Első estély:

„Im Fegefeuer“. „Die Vereinschwester.“

Második estély:

„Lente von heute.“

Harmadik estély:

„Kreuzelschreiber.“

1899! 1899! 1899!

Évvel szülő kerékpár-árjegyzekeink megjelentek. Aki szabatos és könnyű járatu kerékpárt óhajt venni, ne mulassza el megtekinteni az 1899-es mintáju

világhírű amerikai „Columbia“

és

közkedveltségű „Stajer Meteor“

kerékpár-raktárunkat.

Wollák és Tsa Budapest,

VI., Andrassy-ut 45.

Tágas, elegáns téli kerékpáriskola.

V., Erzsébet-tér 17. szám I. em.

bank- és váltó-üzlet részv. társ.

Budapest, V., Dorottya-utca 12.

300,000 korona nyerhető.

1 darab 4 százalékos Tisza-szegedi sorsjegyigényvel. Húzás 1899. április hó 4-én. Fényer mény 100.000 korona.	3.50
1 darab 3 százalékos Magyar Jeltalag-sorsjegyigényvel. Húzás április 25. főnyeremény 100.000 korona.	2.—

A kettő együtt csak 5 frt. frt 5.50

Vidéki rendeléseknél 15 kr. portó.

Makulatura

eladó.

Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

BUTOR részletfizetésre

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyháziak, valamint más hiteltételes egyének kedvezményes feltételek mellett kapnak szilárd gyártmányú asztalos- és kártyított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.

Sas-utca sarak, I. em. Árjegyzéket 25 kr. levélgyel beküldés ellen bérmentre küld felénk. B. osztály. 5167

10,000 frt tisztanyereséget

a legkisebb rizikóval érhet el évente mindenki, a ki egy egyesületbe

az egész osztrák-magyar monarchiában megengedett biztos értékpapírosok kihasználására

mint tag belép.

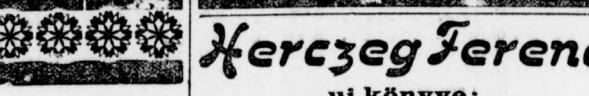
Haviilleték 6 frt, fél illeték 3 frt.

Tagsági feltételeket ezen kiválóan szolid intézményről ingyen és bérmentve küld

(Levelek 10 kr., levelezőlapok 5 kr. postadíj)

AMSTERDAM A Commerce- & Creditbank igazgatósága.

Nicolaas Witsenkade 13. Ügyes képviselők kerestetnek.

Herczeg Ferenc

uj könyve:

Egy leány története.

Ara 1 frt 80 kr.

Disskötésben 2 frt 80 kr.

Megrendelhető

a „Budapesti Napló“

kiadóhivatalában,

Budapest, József-körút 18-ik szám.

HOFÉ JÁNOS MALÁTA EGÉSZSÉGT-ITALA

Általános elgyengülésnél, az alhasi szervek rendellenes működésénél, mell- és gyomorfájdalmaknál, nemkülönböztetve az idősöknek legjobb és legbiztosabb ártó szer.

Egy palack ára 75 kr., 5 palack ára bérmentve 3 frt 75 kr.

Kapható az összes gyógyszerárakban, drogus-, csomag- és fűszerkereskedésekben Magyarországi kiadóhivataloknál:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerárak, Klára és Klári, utca 12. sz.

A magyar irodalom remekei:

jutányos kiadásban.

Jókai Mór munkái.

Népszerű kiadás.—Egy-egy füzet 40 kr.

1. A varonhaték. 2. Fortunatus Imre. 3. Sibirin. 4. Kalóz-király. 5. Szontoly. 6. A drágakövek. — Marce napszamosai. Magyar korrajz, 2 frt. Záró. 5—9. Török világ Magyarországon. 10. A büntárs. — Nepen sziget. 11—12. A kétszaru ember. — Az kintesek urak. 2 frt. — Juratus élet. egyptus róza. 13. Koronát szerelem. 2 frt. — Elettun ember. 2 frt. — Dixi ért. — A Hargita. — A kalmár és családja. 14. Petki Farkas leányai. — Háromszéki leányok. — A két százsz. 15. Regék. 16. Carinus. — A nagyenyedi két fűza. 17. A serföz. — A nyomorék naplója. — Fekete világ 18—20. Erdély aranykora. 21—23. Csataképek 1848—1849-ből. 24. Bujdosó naplója. — Kurbán bég. — Megölt ország. 25—26. A fehér róza. — Humorisztikus papirseletek. 27. Magyarhon szépségei. 28—29. Szomorú napok. 30—31. A janiások végnapjai. 32—37. Kárpáthy Zoltán. 38—43. Egy magyar nábob. 41—47. Uj földesur. 48—53. Szegény gazdagok. — Az utolsó budai basa. 54—55. A magyar oldófogó. 56—59. Hétköznapi. 60—63. A régi jó táblabírak. 64—65. Dólvirágok. 66—67. Milyenek a nők? 68—71. Verecskény. 72—73. A magyar nép éle szép hegyvidékében. 74—76. Arnyképek. 77—82. A kőszivi ember fia. 83. Milyenek a férfiak? 84—89. Politikai divatok. 90—93. Mire megvénülünk. 94. Oceania. Egy elsővilági világrész története. 95—97. Az elátkozott család. 98—99. Pelföldült világ. 100. Elbeszélések. 101—112. Dekameron. Száz novella. 113. Egy asszonyi hajszál. 114. Az életből elvesze. 115—119. Névtelen vár. 120—121. Népvilág. Elbeszélések. 122—124. Szakend alatt. Elbeszélések. 125. Észak-onából. Muszka rajok. 126—131. Egy szék az isten. Regény. 132. A debreceni lunatikus. 133—134. Egy ember, a ki mindent tud. 135—136. Asszonyt kísér. — Istent kísér. 137—141. Színművek I. 92—93. Élet és tündérhon. — 94—95. kötet. 142—146. Színművek II. kötet. Klára és Klári. — 98—98. Várt leány 147—151. Színművek III. kötet.

Diszkötésben kötetenkint 2 frt 80 kr.

Jósika Miklós regényei.

100 kötet. — Egy-egy kötet 50 kr.

1—2. Abafi. — 3. Zolyomi — 4—6. Az utolsó Bátor. 7—10. A csehek Magyarországon. — 11—14. Zrínyi a költő. 15—16. A kőnyelműek. — 17—24. Második Rákóczy. — 25—26. Eszther. — 27—28. A rom titkai. — 29—32. A hat Uderszki leány. — 33—35. A két barát. — 36—40. Jósika István. — 41—43. A zöld vadász. — 44—49. Egy néger szabadsághős. — 50—51. A két király. — 52. Egy kétemeletes ház Pesten. — 53—55. A szegedi besorozók. — 56—57. A nagyszabasi királybír. — 58—59. Az első lépés vesztélei. — 60—61. Akarat és hajlam. — 62—64. Jő a tatár. — 65—66. Pygmalion vagy egy magyar család Párisban. — 67—68. A rejtett seb. — 69—71. A tudós leány. — 72—74. A gordiusi csomó. — 75—76. A sziv rejtélyei. — 77—80. Régebb és újabb novellák. — 81—82. A két mostoha. — 83—84. Két élet. — 85—86. A Végváriak. — 87—88. — Visszhangok. Kiseb regények. — 89—90. Regényes kötetek. — 91. Az élet utjai. — 92—93. Élet és tündérhon. — 94—95. kötet. 142—146. Színművek II. kötet. Klára és Klári. — 98—98. Várt leány 147—151. Színművek III. kötet.

Megrendelhető az összeg előzetes beküldés vagy utánvét mellett

a „BUDAPESTI NAPLÓ“ kiadóhivatalában,

Budapest, József-körút 18. szám.

Jegyzékek mindentelje szakból kívánatra ingyen és bérmentre küldetnek.

A Kőbányai Királysörfőző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkíméletesebb ártó ital. Ajánlások: Dr. Korányi Dr. Kéty Budapest. — Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár úrától.

Első magyar általános biztosító társaság Budapesten.

I. Tűz-, szállítmány-, jég- és betörésbiztosítási üzlet. KIADÁSOK. Negyvenegyedik évi zárszáma 1898. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK.

Table with columns for 'KIADÁSOK' and 'BEVÉTELEK' containing financial data for various insurance categories like fire, shipping, and burglary.

VAGYON. Mérlegszáma 1898. december 31-én. TÖRÉS.

Table showing assets (VAGYON) and liabilities (TÖRÉS) including bank deposits, shares, and other financial instruments.

II. Élethbiztosítási üzlet.

KIADÁSOK. Harminchatodik évi zárszáma 1898. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK.

Table with columns for 'KIADÁSOK' and 'BEVÉTELEK' for life insurance, detailing policy costs and premiums.

VAGYON. Mérlegszáma 1898. december 31-én. TÖRÉS.

Table showing assets (VAGYON) and liabilities (TÖRÉS) for life insurance, including policy reserves and other financial items.

Budapest, 1898. december hó 31-én. Az igazgatóság: Bárdi Harkányi Frigyes, Jónay Lajos, Ormódy Vilmos, báró Schossberger Izidor, gróf Kichy Wándor. Szécsényi Károly, aligazgató. Készítette: Gergely Tóder, a központi könyvezés főnöke. Budapest, 1898. március hó 24-én.

